

— Zeer veel. Het is een geluk, dat wij in de tajga leven!

Zij waren bij het huisje gekomen, dat uit een verdieping met een dakkamertje bestond en door een hoge getande schutting met prikkeldraad omgeven was. In vergelijking met de trieste verwilderde aanblik, die de sector bood, maakte dit huis een vreemde indruk.

— U bent wel bescheiden, dat moet ik zeggen, — spotte Batmanof. — Dit is gewoon een paleis en geen huisje!

— Kotljarefski's ontwerp. Hij heeft alles hier te voorschijn getoverd, ik was helemaal niet op het idee gekomen.

— Maar ik veronderstel, dat die schutting niet zijn, maar uw idee is. Het uitdenken van schuttingen past niet bij een ingenieur.

— De schutting is mijn werk, dat hebt u goed geraden, kameraad directeur, — lachte Merzljakof behaagziek.

Hij opende het hek en zij betraden het erf. Uit de solide gebouwde stal klonk het voldane geknor van een varken.

— Toe maar, u hebt een hele boerderij hier! — verwonderde Batmanof zich. — Niet slecht ingericht. Een koe, varkens, kippen, hè?

— Een varken en pluimvee. Anders niet.

Batmanof bezichtigde nauwkeurig Merzljakofs rijk voorziene boerderij.

— Ik begrijp niet, hoe u het klaargespeeld hebt, deze zware vracht hierheen, helemaal naar de zeeëngte, te slepen. Wie heeft u daarbij geholpen? Een kwartier geleden geloofde ik nog, dat u een slecht bedrijfsleider was, het schijnt, dat ik mij vergist heb. . . . Het is zeker een heel werk zo'n bedrijf in orde te houden? Dat neemt stellig veel tijd in beslag. Vee heeft natuurlijk een massa voedsel en heel wat verzorging nodig!

— Zo is het precies! — Merzljakof nam Batmanof van onder tot boven op en trachtte te gissen, waarop de directeur doelde.

— Ik zal liever niet bij u binnen gaan, — besloot Batmanof plotseling. — Ik geef er de voorkeur aan, een kijkje in de nederzetting te nemen.

— Beveelt u mij u te begeleiden, kameraad directeur?

— Zoals u wilt. Indien u moe bent, kunt u uitrusten.

Onderweg toonde Batmanof ook belangstelling voor het dreunende gehamer der klinkers. Hij richtte zijn schreden in hun richting.

— Het wordt al donker. Het zou eigenlijk tijd zijn het werk te beëindigen, — merkte hij op.

— Zij laten zich niet naar huis jagen. Dat is geestdrift voor het werk! — verklaarde Merzljakof waardig.

— Geestdrift, zegt u? Wel, dan zullen wij eens naar die

geestdrift informeren. — Batmanof trad op de arbeiders toe en wendde zich tot degeen, die het dichtst bij hem stond: — Het is al donker. Maak er een vrije avond van en rust uit.

De klinker keek hem pal in het gelaat.

— Uitrusten? Dat lokt ons helemaal niet!

— Waarom niet?

— U schijnt hier vreemd te zijn, anders zou u dat niet vragen. Leeft u maar eens een tijdje hier, dan komt u er wel achter, waarom dat ons niet lokt! . . .

Batmanof richtte zijn schreden naar de nederzetting. Merzljakof begeleidde hem, met bezorgd en angstig gezicht, als een schaduw. Onderweg ontmoetten zij Liebermann. Hij kwam van de barakken. Toen hij Batmanof ontwaarde, greep hij zich met het voor hem karakteristieke gebaar bij het hoofd.

— Lieve hemel, wat verschrikkelijk! Moet u zien, hoe de mensen hier wonen. Ik ga onmiddellijk maatregelen nemen.

— Kalm aan, Liebermann! — riep Batmanof hem na.

Niet ver van de eerste woonbarak zag hij Rogof. Deze was in gesprek met een onbekende, slungelachtige jongen. Rogof sprak rustig en gelijkmatig, maar het was kennelijk niet prettig hem aan te horen; hij las de jongen zo grondig de les, dat deze, hoewel hij stram in de houding stond, zelfs wankelde.

— Waar hebben jullie het over? — interesseerde Batmanof zich in het voorbijgaan.

— Ik maak kennis met de economische leider, — antwoordde Rogof kort en bondig.

In de vluchtig opgetrokken, scheefgezakte woonbarak was het donker. Het licht van de olielamp, die op een lange tafel stond, was niet toereikend voor de gehele ruimte. In dubbele rij boven elkaar gebouwde kooien lagen mensen met gewatteerde jakken en viltlaarzen aan en bontmutsen op. Een paar mannen verdrongen zich om het ijzeren kacheltje. Overal hoorde men hoesten en niezen.

— Goedendag, kameraden! — zei Batmanof.

Niemand reageerde. Batmanof liep door de barak heen en voelde aan de kachel — deze gaf nauwelijks warmte. Hij ging op een bank aan de tafel zitten, stak een sigaret op en legde zijn sigarettenkoker open op de rand van het tafelblad. Zwijgend keek hij rond. De bewoners van de barak zwegden eveneens; hun blikken waren strak op de sigaretten gericht.

— Nu, zullen wij elkaar nog lang zwijgend aangapen? Vertelt, hoe u het hier hebt! — zei Batmanof goedmoedig.

— Wat valt daarover te vertellen? Als u ogen in uw hoofd hebt, kunt u het zelf zien. Wij rillen van de koude en wachten zonder zelf te weten waarop, — antwoordde een oude man met

afhangende schouders en gekromde rug, die voor de kachel stond.

— Kameraad Ziatjkof?! — herkende Batmanof hem. — U bent dus aangekomen?

— Inderdaad, — bevestigde de oude man nors.

— Waar is Gontsjaroek?

— Hier. Hij ligt ziek te bed.

— Laten wij nu de chef van de post het woord geven, kameraad Ziatjkof. Dan moet hij ons als de leider van de sector verklaren, waarom hij zo'n ellendig onderkomen gebouwd heeft, erger dan een schuur. Waarom het in de barak koud is. Waar het hout blijft. — Batmanof stelde de vragen zonder Merzljakof aan te zien.

— Voor de aanvoer van brandhout is slechts één vrachtwagen beschikbaar gesteld, — antwoordde Merzljakof. — Hij kan niet genoeg hout vervoeren, omdat het van ver getransporteerd moet worden. En de weg is onberijdbaar, dat weet iedereen, de wagen blijft steeds weer steken.

— Hoe komt het, dat de autoweg slecht is? Waarom is er maar één wagen beschikbaar gesteld, als dat niet genoeg is?

— Alle transportmiddelen worden voor de productie gebruikt. Er zijn niet eens genoeg vrachtauto's om de buizen te vervoeren. Dat hebt u toch zelf gezien.

— Ik heb gezien, dat uw transport stilstaat, — beaamde Batmanof. — Maar waarom? Antwoord ons iets sneller, chef!

Hij liep door de barak en keek de mensen nauwkeuriger aan. Van de honderdvijftig man, die hier woonden, hadden er vijftien griep. Ook de overigen zagen er slecht uit — vermagerd, vuil, ongeschoren. De lucht in de barak was zwaar en benauwd.

— Waarom zijn de zieken niet van de gezonden geïsoleerd? Dat is toch een eerste vereiste bij een besmettelijke ziekte. Waarom is in het algemeen alles in zo'n verwaarloosde toestand?

Merzljakof zweeg.

— Is er badgelegenheid bij u? — stelde Batmanof steeds weer nieuwe vragen.

— Er is geen water voor een bad, — zei Ziatjkof.

— Waarom is er geen water, chef?

— Het water in de bronnen is bevroren. Wij moeten het uit de rivier halen, en die is ver weg. De hele moeilijkheid ligt weer bij het transport. Wij vervoeren slechts drinkwater....

Batmanof ging op een bed bij een arbeider zitten, die hem, naar hij opgemerkt had, aandachtig had gadeslagen.

— Chauffeur Smortsjkof is hier geweest, — zei deze. — Hij

heeft verteld, dat de Duitsers bij Moskou verslagen zijn. Wie heeft hem dat verteld, u?

— Ja, dat heb ik gezegd. Het Rode Leger heeft een overwinning behaald, de Duitse troepen zijn bij Moskou teruggeworpen.

— Het is dus werkelijk waar? — Er ging een zucht van verlichting door de barak. Er begon iemand opgewonden en luid te fluisteren. De arbeiders kwamen in beweging en verzamelden zich om Batmanof.

— Dank je wel, jij hebt een goede tijding gebracht, — zei Batmanofs gesprekspartner tevreden. Hij sprak met een nauwelijks merkbaar accent, al was zijn taal ook enigszins primitief en maakte hij hier en daar fouten. — Bij ons doen sprookjes de ronde — dat de Duitsers in Moskou zijn. Ik kan niet geloven, de Duitsers in Moskou? Stalin heeft op het Rode Plein gezegd, dat wij zullen overwinnen en plotseling — Moskou prijsgegeven.

Hij zweeg, doch keek Batmanof nog steeds even doordringend aan, terwijl hij zijn in een gewatteerde jak gehulde benen optrok.

— Bent u ook ziek? — vroeg Batmanof. Hij vermoedde reeds met wie hij sprak.

— Ziek? En hoe!

— Griep? Koorts?

— Wat griep? Mijn hart, mijn hoofd, mijn ziel is ziek. Door zijn schuld, — wees de arbeider op Merzljakof. — Waarom vraag je dat, ben jij een dokter?

— Neen. Laten wij kennis maken, ik ben jullie directeur van het bouwbedrijf. Ik heet Wasili Maximowitsj Batmanof.

De arbeider stond snel op; hij was klein van postuur en zeer breedgeschouderd. Er klonk geroezemoes in de barak.

— Och, wat hebben wij op jou gewacht! — zei de arbeider. — Hier zei iedereen, dat jij nooit zou komen. Ver, koud, geen weg. Het einde van de wereld. Heeft Doedin jou gezonden of kom jij uit jezelf?

— Doedin heeft mij gezonden en ik wilde ook zelf komen. Later zal ik jullie vertellen, kameraden, waarom ik niet eerder kon komen. Ik heb in mijn plaats een betrouwbaar man gestuurd, maar hem is een ongeluk overkomen. Ik geloof, dat jullie hem niet eens te zien gekregen hebben. Maar over u heb ik veel gehoord. U bent Oemara Mahomed, de lasser, nietwaar?

— Inderdaad. Oemara Mahomed. Ik ben lasser geweest.

— Geweest? En nu?

— Nu ben ik een nietsnut, een parasiet.

— Hoe dat zo?

— Er is geen werk voor mij. Ik ben snel gekomen, haastig. Hier is mijn werk niet nodig. Ik heb Doedin een bezwaarschrift

gestuurd. Als jij niet gekomen was, had ik hier weg moeten lopen; en iedereen had weg moeten lopen, behalve Merzljakof. Of wij hadden hem zelf weggejaagd. . . .

— Er was dus ook geen werk voor de mensen? — vroeg Batmanof, terwijl hij zich half naar Merzljakof omkeerde.

— Aan het laswerk zijn wij nog niet toegekomen, kameraad directeur. . . .

— Ik vraag niet om laswerk, — sprong Oemara plotseling op. — Wij zijn bereid buizen op te laden! Wij zijn bereid sneeuw te ruimen! Zend mij waarheen je wilt, als mijn werk maar nut brengt, als je mij maar geen lanterfanter doemt te zijn! Kijk om je heen — tractorist, lasser, slotenmaker, monteur, allen willen werk, ongeacht wat voor! Als het nu onze specialiteit niet is, dan later. Het bouwbedrijf moet opschieten.

— Heel goed, kameraad Oemara! — zei Batmanof, die moeite had zijn opwinding te onderdrukken.

Oemara ging vlak voor Merzljakof staan en schreeuwde hem verbitterd en woedend in het gezicht:

— Wij vergeven jou nooit, jij hebt ons parasiet gemaakt. Hoor je, wat Batmanof zegt? Hij is een goede chef. Jij bent geen chef. Wij hebben de moed laten zakken, wij zijn bij jou bijna omgekomen. Ik had willen weglopen, maar waarheen? En weglopen is vals. Ik mocht niet naar het front, ik ben hierheen gestuurd — om de pijpleiding te lassen. Doedin heeft mij persoonlijk gezonden. Wat hebben wij ons gehaast! . . . We hebben de auto voortgeduwd, zijn te voet gegaan. . . . Zeg op, waarvoor?

— Schreeuw niet zo, ik ben niet doof, — week Merzljakof geërgerd van de lasser terug.

— Jij bent niet doof, — gaf Oemara toe. — Jij bent alleen Oostindisch doof. . . . Nee, ik zal schreeuwen, dat je oren er van tuiten! Horen zàl je! Dan moet de directeur jou aankijken en mij. Dan moet hij maar uitmaken, wie er gelijk heeft en wie schuldig is!

— Ik roep u tot de orde! — maakte Merzljakof zich kwaad.

— Weet u zelf wel, wat orde is? — vroeg Batmanof met ingehouden stem.

— Niet goed, Merzljakof, helemaal slecht! Wij leiden een hondenleven, — ging Oemara weer tot de aanval over. — Denk je, dat wij klagen over de koude? Nee, wij kunnen je vergeven, dat het koud is. Omdat wij honger lijden? Vergeven wij ook. Omdat er weinig water is? Vooruit. Omdat jij ons niet te roken geeft? Kan er nog bij! . . . Ik heb twee broers aan het front, die hebben het nog slechter. Jij hebt ons honderdmaal gezegd: „Men mag geen eisen stellen. . . . Oorlog! . . .” Goed, accoord! . . .

Maar jij hebt ons tot nietsnutten gemaakt. Jij hebt onze kracht lamgelegd. Jij hebt ons arbeid geweigerd! Jij hebt de aanleg van de olieleiding kapot gemaakt! Dat zullen wij je nooit vergeven! — Buiten zichzelf van woede, wendde hij zich tot Batmanof: — Chef Batmanof! Men moet hem voor het gerecht dagen!

— Wie heeft jullie dan verboden te werken? — zei Merzljakof verschrikt, het hoofd in de schouders gedrukt. — Jullie wilden zelf niet. Werkt naar hartelust!

— Waar dient het toe te liegen, Merzljakof? — schreeuwde Ziatjkof, die zich in zijn volle lengte had opgericht, — Een slechte chef ben jij!

Batmanof wendde zijn loodzware blik niet van de leider van de sector af.

— Ik ben hier gekomen, om samen met jullie te werken, kameraden. Ik zal niet vertrekken, voordat wij orde geschapen hebben en alles naar behoren verloopt, — zei hij, terwijl hij opstond. Toen draaide Wasili Maximowitsj zich naar Merzljakof om en beet hem toe: — Kom mee!

Nauwelijks hadden zij de barak verlaten, of Batmanof greep Merzljakof bij zijn borst, trok hem naar zich toe, waarbij hij hem haast van de grond optilde, en schreeuwde, niet meer in staat zijn verontwaardiging en toorn te bedwingen:

— Wat bent u voor een creatuur, Merzljakof? Wie bent u, dat u het waagt, onze mensen en onze zaak te schande te maken? Waarom hebt u het in u gestelde vertrouwen misbruikt? Alle dwalingen en misstappen had ik u vergeven — dat u niet weet te werken, dat u hier een chaos hebt aangericht, dat er overal verwarring heerst. . . . Maar als Sowjet-mensen u minder waard zijn dan een varken — dan bent u eenvoudig een schurk! En wij zullen u voor de rechtbank brengen! Voor de rechtbank brengen! !

Hij stiet de rochelende Merzljakof van zich af, zodat deze, stom van angst, in de sneeuw rolde.

Met gebalde vuisten liep Batmanof door de avondschemering zonder op de weg te letten, zonder iets te zien. Rogof, die hem tegemoet kwam, hield hem bijna met geweld staande.

— Geeft u mij bevel, Wasili Maximowitsj, het beheer over deze post over te nemen. De sector is net een kolfje naar mijn hand, als voor mij geschapen.

Batmanof zweeg, zwaar ademend. Rogof bracht hem in herinnering:

— U hebt mij het recht toegestaan te kiezen. Nu heb ik gekozen.

— Dat heb ik je toegestaan. Goed. Neem het beheer onmid-

dellijk, nu meteen over! — Batmanof sprak hijgend. De tot vertwijfeling gebrachte bewoners van de barak stonden hem voor de geest. — Wij hebben tegenover de mensen hier een grote schuld op ons geladen. Nu gaat het er om, hun vertrouwen te winnen. Ons door het werk tegenover hen te rechtvaardigen. Laat hen allen als duivels werken! . . . Morgen zal ik de barakken bezoeken. Zorg er voor, dat het er warm is. En proper! De zieken afzonderen. Het beste eten geven, dat er is. Niet zuinig zijn met levensmiddelen. Sigaretten en tabak uitdelen. En iedereen werk toewijzen — noodzakelijk, goed werk. Zij hunkeren er naar. Zij branden van verlangen te strijden. . . . Nou, wat sta je daar nog? Handel! En zeg Liebermann, dat hij het kwaad te verduren krijgt, als hij niet zijn uiterste best zal doen!

— Mag ik verslag uitbrengen? — vroeg Rogof en rapporteerde: — Ik heb de economische chef hout laten halen, drie vrachtwagens en de paardesleden, waarmee wij gekomen zijn. Er is al een vrachtauto vertrokken om water te halen. Karpof is naar de Niwchen gegaan in de hoop vis en vlees te bemachtigen. Liebermann staat in de keuken, hij fungeert zelf als kok en belooft een goed avondmaal.

Uit de schemering doemde Merzljakof op. Hij trachtte de aandacht van Batmanof op zich te vestigen en smeekte:

— Kameraad directeur, u moet rekening houden met alle moeilijkheden. Kameraad chef. . . .

Batmanof negeerde hem. Hij zag hem niet meer, merkte hem niet meer op. Merzljakof had voor hem opgehouden te bestaan, zoals ook Groebski voor hem niet meer bestond. Zo placht het bij Batmanof in de zeldzame gevallen te zijn, wanneer hij het vertrouwen in een mens verloren had.

DERDE DEEL

EERSTE HOOFDSTUK

De grootste prestatie

Rogof inspecteerde alle zaken van de sector grondig, toen hij het beheer overnam. Steeds weer verbaasde hij zich er over, hoe lichtzinnig de waardevolle goederen op de post geboekt en opgeslagen waren. Merzljakof bewaarde een apathisch stilzwijgen. Hoofdboekhouder Kondrin, een lang, mager man met een smal, pokdalig gezicht en stekende ogen, betuigde, dat hij hier nieuw was en zijn uiterste best had gedaan voor een juiste boekhouding.

— Dat zijn socialistische goederen! Voor een dergelijke handelwijze kan men voor de rechtbank geroepen worden! — riep Rogof verontwaardigd uit.

Tijdens de navigatieperiode was men er in geslaagd over zee talrijke machines, bedrijfsinstallaties en bouwmaterialen naar de sector te brengen. Voor de aanleg van de pijpleiding door de zeeëngte had men slechts een gedeelte van deze goederen nodig, de rest moest verder het binnenland in of naar het eiland vervoerd worden. Over de gehele kust verstrooid, staken kisten, machine-onderdelen en stalen buizen uit de sneeuwhoppen. Slechts levensmiddelen en enige bijzonder waardevolle materialen lagen in pakhuizen — in allerijl opgetrokken houten keten vol kieren en spleten.

Rogof verzamelde alle arbeiders, die hij in de woonbarakken aantrof en beval hun het bouwterrein schoon te maken, de machines en andere materialen uit de sneeuw te graven en ze onder afdaken op te stapelen. Een levendige mensenmenigte stroomde naar de oever. Terwijl Rogof toezicht hield op de arbeid, overlegde hij wat er vandaag, morgen en in de eerstkomende dagen te doen was. Er hadden zich zoveel dringende werkzaamheden opgehoopt, dat het niet meeviel hun volgorde vast te stellen.

Merzljakof en Kondrin liepen als schaduwen achter Rogof

aan. Toen Batmanof op het ijs der zeeëngte verscheen, volgde Merzjakof met zijn ogen iedere beweging van de directeur, die hem in één slag van al zijn rechten en voorrechten beroofd had.

— Hij geniet zeker van het landschap, — knikte Kondrin in Batmanofs richting met, een ironische glimlach om zijn mond.

— Loop naar de pomp met je landschap! — stoof Rogof op. — De chef zoekt het beste traject voor de weg over het ijs, dezelfde, die jullie vergeten hebben te bouwen. En luister eens, boekhouder: het is uit met contemplaties! Het is tijd, dat wij samen inventaris gaan opmaken. Van de tractoren tot de laatste spijker moet alles genoteerd en ter hand genomen worden.

Intussen staarde Batmanof vorsend naar de zeeëngte, die zich eindeloos voor hem uitstreckte. Wanneer de zon door de wolken brak, tekende zich in de blauwe nevel het heuvelige silhouet der verre kust van het eiland af. Als de kop van een opgeschrikt gigantisch monster stak daar kaap Gibelny omhoog. Wasili Maximowitsj zocht inderdaad naar de beste richting voor de aan te leggen autoweg. Hij was verontrust door Beridze's waarschuwing, volgens welke in deze dagen, wanneer men de inheemsden kon geloven, het ijs in de zeestraat zich van de oevers losmaakte. Beridze maakte zich klaar om de zeeëngte op verschillende plaatsen te onderzoeken; volgens hem was het ijsdek nog dun en nauwelijks sterk genoeg om het gewicht der vrachtwagens te dragen, om nog te zwijgen van de tractoren. Zwaar stampend liep Batmanof over het ijs; hij kreeg de indruk, dat het ijspantser onwrikbaar tussen beide oevers was ingeklemd.

Toen de directeur Filimonof op zich af zag komen, keerde hij naar de oever terug.

— Morgen zullen wij alle mannen tot de laatste toe op het ijs sturen en binnen twee dagen de weg naar het eiland aanleggen; dan gaan wij hem in de richting van de Adoen doortrekken, — zei Wasili Maximowitsj.

— Voor mij is de autoweg de hoofdzaak. Zodra er een weg is, komt alles aan het rollen. Om de chauffeurs en de auto's maak ik mij geen zorgen, — liet Filimonof zich horen.

Hij was ontmoedigd door de omstandigheid, dat hij moest wachten, tot de ijsweg gereed was; dat bond hem aan handen en voeten. Filimonof geloofde niet, dat men hem in een of twee dagen of zelfs in een week kon aanleggen. Het gepraat over de onvoldoende sterkte van het ijs verontrustte hem nog meer.

— De hoofdzaak is niet de weg, maar juist de chauffeurs en de auto's, — sprak Batmanof, die Filimonof's twijfel opgemerkt had. — Ik zie, dat u besluiteloos het hoofd laat hangen, inplaats van de grootst mogelijke activiteit en vastberadenheid aan de

dag te leggen. Ik raad u aan deze klaplopersmanier om op andermans kosten te leven, geleidelijk af te wennen: „Leg ons een asfaltweg aan, geef ons dit en dat, alles kant en klaar, dan zullen wij rijden.”

In de sector viel zo weinig aan een asfaltweg te denken, dat er een glimlach over Filimonofs sombere gelaat gleed.

— Laten wij maar eens naar uw chauffeurs toegaan, ik ben daar nog niet geweest, — stelde Batmanof voor.

Zij klommen omhoog naar het van ongeschaafde balken opgetrokken huisje, dat eenzaam en weerbarstig op de rotsige kaap stond. Aan de naakte, grauwe, aan alle winden blootgestelde stenen bleef de sneeuw niet kleven.

Het huisje was vol mensen; zij lagen op de bedden, zaten en stonden om het roodgloeiende kachelkje. De vlam, die achter het geopende kacheldeurtje omhoog lekte, scheen heller dan het daglicht, dat slechts moeizaam door de twee beroete venstertjes drong. Een rossige gloed danste over de gezichten der chauffeurs. Er hingen blauwige wolken tabaksrook in de lucht.

Batmanof en Filimonof baanden zich een weg naar de kachel. Wasili Maximowitsj zette zijn bontmuts af.

— Zitten jullie lekker te roken? — vroeg hij, na geruime tijd gezwegen te hebben.

— Dank u voor de tabak, kameraad Batmanof. Die hebben wij lang moeten missen, — antwoordde een stoer gebouwd man met een goedmoedig, breed gezicht, die het dichtst bij hem zat. — En ook voor het verheugende bericht over Moskou danken wij u. Wij hebben dadelijk nieuwe moed gekregen.

— Bent u chauffeur? Hoe heet u?

— Remnjef. Ik ben chauffeur en tractorist. Maar ik heb noch een vrachtwagen noch een tractor.

— En bent u, kameraad Remnjef, van plan nog lang bij de kachel te zitten roken?

— Wat bedoelt u daarmee?

— Het is de hoogste tijd, dat u uw brood verdient. U zegt: het verheugende bericht! Maar het komt mij voor, dat u dit bericht alleen maar ter kennis genomen hebt en u er verder niets van aantrekt.

— Wij zitten niet uit vrije wil bij de kachel. Vanmorgen zijn een paar man uitgezonden om water en brood te halen, maar voor ons is er tot nu toe geen werk.

— Geen werk? — zei Batmanof onthutst; hij keek Filimonof aan. — Interessant! Denkt er om: van morgen af zal ik persoonlijk brood verkopen. Past op, dat jullie in plaats van arbeidskaarten geen levensmiddelenkaarten voor niet-werkenden krijgen. — Dit was schertsend, maar streng gezegd.

— Wat moeten wij dan doen, als er geen wegen zijn en voorlopig niet zullen zijn? De vrachtauto's en tractoren van velen van ons staan in de tajga, — verdedigde Remnjof zich. Hij sprak als het ware uit naam van allen met Batmanof.

— Dat betekent dus: „Oompje, leg ons een weg aan; oompje, geef ons auto's en zet die hier voor onze neus.” Dan zullen jullie rijden, hè? Is Smortsjkof hier?

In een hoek verhief zich Smortsjkof. Hij was vandaag als omgetoverd: gladgeschoren en keurig gekleed.

— Waarom heb je hun niet verteld, hoe wij gisteren kennis hebben gemaakt? Voor zover ik weet, heb jij je woord gegeven, dat jij nu geen aansporing meer nodig had.

— Wat de weg betreft, zijn wij werkelijk in een slop geraakt, kameraad Batmanof, — zei Smortsjkof zacht. — Sinds vanochtend vroeg overleggen wij op alle manieren, hoe wij het werk moeten aanpakken. Wij zijn naar de vroegere chef van de post gegaan; die maakte slechts een afwerend gebaar. En de nieuwe droeg ons op, voorlopig sneeuw te gaan ruimen. „Wacht een of twee dagen,” zei hij, „tot ik mij kan oriënteren. . . .” Wij koesteren grote twijfel, of de weg over de zeeëngte tot stand komt. Het ijs is nog dun en kan van de oever losraken, dat gebeurt ieder jaar. Zou het niet beter zijn, de zeeëngte voorlopig de rug toe te keren en eerst de weg op het vasteland in orde te maken?

— Dat is tenminste terzake! — meende Batmanof waarde-rend. — Je moet alleen wat harder praten, Smortsjkof! Wij zullen samen overleggen, hoe wij de moeilijkheid het best kunnen overwinnen. Dat wil ik nu juist van u. Natuurlijk kan men met de handen in de schoot zitten, tot de autoriteiten het beslissende woord spreken: „Die weten het tenslotte beter, die lezen kranten.” En zich daarbij doodeerlijk voelen. Maar zo'n eerlijkheid staat mij niet aan. Zo'n eerlijkheid leidt tot niets goeds: jullie hebben je over de overwinning bij Moskou verheugd en voeren geen steek uit! Jullie hebben brandhout verzameld en warmen je!

— Goed zo, kameraad Batmanof. Geef ons maar op onze kop, wij hebben al lang naar werk gehunkerd! — riep Remnjof uit.

— Het ijs in de zeeëngte zullen wij onderzoeken, — ging Batmanof verder. — Ik geloof, dat het daarmee niet zo slecht gesteld is. En jullie zullen de autoweg zelf aanleggen. Niet alleen natuurlijk, maar met de hele sector. De zeestraat mogen wij de rug niet toekeren; zij vormt nu onze voornaamste taak. Voor de aanleg stel ik jullie niet meer dan twee dagen beschikbaar. Is dat genoeg, kameraad Filimonof?

— Wij zullen het klaarspelen, — bevestigde Filimonof, die

een uur geleden er nog aan getwijfeld had, of het mogelijk zou zijn, de weg in een week aan te leggen.

Hij was er ook nu nog niet van overtuigd, maar Batmanof en de chauffeurs keken hem zo vol verwachting aan, dat hij niet kon terugwijken. Daarom herhaalde hij:

— Wij zullen het klaarspelen. — En nauwelijks had hij dit gezegd, of hij begreep ook reeds, dat er geen andere uitweg was, het moest volbracht worden.

— De vrachtwagens halen jullie zelf uit de tajga, uiterlijk vóór morgenmiddag, — zei Batmanof. — Ik ben van plan, elke chauffeur en elke tractorist opnieuw aan te stellen. Alleen wanneer zijn auto loopt natuurlijk. Wie ik niet als chauffeur of tractorist aanstel, kan bij Liebermann om een baantje als magazijnknecht solliciteren.

De chauffeurs spraken allen door elkaar.

— Wijs ons slechts de richting, en wij zijn niet meer te houden, — zei een boom van een kerel, die, toen hij opstond, bijna met zijn hoofd tegen de zoldering stootte.

— Nu goed, dan zijn wij het eens! — zei Batmanof, terwijl hij met een nauwelijks zichtbaar spotlachje naar Filimonof keek.

In Kotljarefski's huis trof Batmanof al zijn medewerkers aan. Filimonof en Rogof kwamen tegelijk met hem binnen. Liebermann was bij de tafel druk met het middagmaal in de weer, de overigen warmden zich bij de kachel, terwijl zij naar het verhaal van Tanja Wasiltsjenko over het eiland luisterden; zij had reeds gelegenheid gevonden op de ski daarheen te gaan.

— Tajsin betekent „woonplaats der goden”, — zei het meisje met opgetrokken wenkbrauwen. — Nou, de goden hebben een woonplaats, dat kan ik jullie zeggen! Een woest, onherbergzaam oord! Om te huiveren! Ik heb een beetje rondgeneusd, — en toen als de wind terug!

— Je kunt alleen toch niet zulke uitstapjes maken? — berispte Alexej haar. — Naar men zegt, is Pankof er precies zo op uitgegaan en niet teruggekeerd. Voor deze huzarenrit verdient jij een stevige uitbrander.

Bij de herinnering aan Pankof versomberde het gezicht van het meisje. Tevreden, dat Tanja behouden was teruggekomen, vroeg Beridze haar nauwkeurig naar de sterkte van het ijs op de zeeëngte.

— Waar is Karpof eigenlijk gebleven? — vroeg Alexej. — Ik maak mij bezorgd om hem.

— Karpof komt niet om, — antwoordde Beridze. — Herinner jij je, hoe hij indertijd in de sneeuwstorm zei: „Wij zijn aan de Adoen thuis!...“

Batmanof trok zwijgend zijn bontjas uit. Stijfbevoren viel zij op de grond en leek nu op een hurkende man. Wasili Maximowitsj nam de jas op en hing haar aan een spijker.

— Waar ik ook kom, — verbrak hij het zwijgen, terwijl hij zijn gezicht wreef, — overal hebben lanterfanter het hoogste woord en maken het zich gemakkelijk. Haast je maar niet, Liebermann, hun een middagmaal voor te zetten, zij moeten het eerst verdienen. Karpof is er van door, Tanja Wasiltsjenko maakt sportieve skitochten, en de anderen zijn met geen stok van de kachel weg te krijgen.

— Wij moeten ons toch eerst oriënteren, Wasili Maximowitsj, — antwoordde Beridze. — Ik ben met Alexej en Koezma Koezmitsj de hele kust langs getrokken; wij hebben al een plan ontworpen.

— De mensen verwachten van ons een verstandige en vaste leiding. Oriënteren kunnen wij ons één dag en ook tien dagen. Tien dagen hebben wij niet meer ter beschikking, hoogstens één. Het is tijd, dat wij er op uit trekken en de sector van alle kanten aan pakken. Wij spreken van tevoren af, dat ieder afzonderlijk zal gaan en dat wij elkaar niet zullen hinderen. Eigenmachtig optreden is niet toegestaan. Rogof heeft vandaag bij wijze van voorbeeld alle arbeiders van de sector verzameld, sneeuw laten ruimen en de inventaris opgemaakt. Dat is weliswaar van belang, maar het is niet de hoofdzaak! Wij zijn hier een hele troep chefs, en wanneer wij allen tegelijk naar het stuur grijpen, zitten wij in een ommezien van tijd in een greppel. In ben er voor, gedrang en anarchistisch handelen te vermijden; wij mogen niet in het wilde weg commando's geven, maar moeten een gemeenschappelijk plan hebben, dat gecoördineerd en duidelijk is.

— Wij moeten de taken verdelen, opdat iedereen weet, waarvoor hij verantwoordelijk is, — vatte Beridze zijn woorden samen.

— Juist, daar beginnen wij ook mee. U, Georgi Dawydowitsj, ontsla ik voorlopig van de algemene leiding. U zult zich met Kofsjoef, Topolef en Kotljarefski uitsluitend aan ingenieursaangelegenheden wijden. Rogof moet het beheer van de sector op zich nemen en samen met Liebermann voor een geregeld leven zorgen. . . .

— U hebt bevolen, Merzljakof naar Nowinsk te zenden, — viel Rogof hem in de rede. — Maar ik kan hem niet laten gaan, voordat hij het overdrachtsprotocol getekend heeft.

— Goed, maar laat hij zich er voor hoeden mij onder ogen te komen. U, Filimonof, moet alle vervoermiddelen en machines onder uw hoede nemen. Tanja Wasiltsjenko kent haar taak,

daarover zijn wij het al eens geworden. Karpof en ik zullen de autoweg naar het eiland en op het vasteland aanleggen. Wij zullen ook nagaan, over welke arbeidskrachten wij beschikken.

Het middagmaal was vergeten. Allen stonden om Batmanof heen. Beridze rapporteerde met een papier vol aantekeningen in de hand, hoeveel mensen en wat voor mensen er in de sector waren. Zij werden dadelijk voor verschillende werkzaamheden ingedeeld.

— Eten! — riep Batmanof plotseling overmoedig uit en ging handig als eerste aan tafel zitten.

Hij zei, dat hij die avond het gehele collectief van de post zou verzamelen om de wachtende opgaven te bespreken. Filimonof beval hij, de elektrische centrale op te zoeken en er voor te zorgen, dat er vóór het vallen van de avond beslist stroom aan de woonbarakken geleverd zou worden.

In de scheefgezakte schuur, waar de verplaatsbare elektrische centrale was ondergebracht, was het even koud als buiten. De mecanici Serjogin en twee monteurs waren juist de door hen gereviseerde motor aan het samenstellen. Filimonof maakte kennis met hen en bezichtigde de primitieve inrichting van de centrale.

— Bij het invallen van de duisternis moeten jullie stroom leveren. Lukt dat?

— Wij zullen ons best doen, — antwoordde Serjogin, een jonge jongen met een breed gezicht en een blauwe overall over zijn gewatteerde jak aan, kortaf.

Filimonof wilde weten, waarom de post zonder electriciteit gebleven was, waarom de centrale zich in zo'n verwaarloosde toestand bevond. Serjogin beantwoordde de vragen met kennelijke tegenzin.

— Waarom zouden wij het niet vertellen? — mengde een der monteurs zich in het gesprek. — Men heeft ons niets gegeven van hetgeen wij voor normale arbeid nodig hebben. Er is gezegd, dat wij zuinig moesten zijn met kolen en smeerolie. Wie had er hier ook behoefte aan deze centrale? De chef van de post Merzljakof verlangde slechts één ding van ons, namelijk, dat wij zijn huis punctueel van stroom voorzagen. En dat hebben wij gedaan.

— Wij zullen een grote elektrische centrale bouwen, — zei Filimonof. — Daar komen wij nog uitvoerig op terug. Maar vandaag moeten jullie stroom leveren aan de barakken. En zonder haperen. . . .

— Komt in orde, — beloofde Serjogin met overtuiging.

Kort na Filimonofs vertrek kwam boekhouder Kondrin op de centrale. Hij zei een paar inhoudsloze phrasen en gaf de

mecaniciën toen met zijn hoofd een wenk naar buiten te komen.

— Er zijn hier hoge pieten aangekomen, en jij zou het wel eens in je hoofd kunnen krijgen te gaan kletsen, — siste Kondrin door zijn tanden. — Ik waarschuw je nogmaals: laat het niet in je opkomen mij aan te brengen, want dan loopt het slecht met je af. . . .

Serjogin veegde ijverig zijn handen aan een lap af en zweeg, alsof Kondrins woorden hem niets aangingen.

— Versta je mij, rund? — vroeg de boekhouder en doorboorde Serjogin met zijn stekende blik.

— Ik heb een menselijke naam, — bromde de mecaniciën.

— Aha, u bent een man van aanzien geworden! Nu goed, ik kan mij ook deftig uitdrukken, — stemde Kondrin spottend in. — Ik verzoek u beleefd, kameraad Serjogin, mij en mijn adres te vergeten. U kent mij niet. . . .

— Wat voer je in je schild, Somof? Wat voer jij hier op de post uit? Waarom loop je onder een valse naam rond? — barstte Serjogin opgewonden uit.

— Houd je snater, varken! — siste Kondrin, terwijl hij naar alle kanten loerde en de mecaniciën met ijzeren greep aan zijn arm pakte. — Solliciteer jij naar een mes tussen je ribben? Ik kan er voor instaan, dat je het krijgt! Jij weet, dat ik feilloos kan treffen, precies in de roos! En als ik je niet om zeep breng, is er wel een ander, die het doet. . . .

— Wat wil je van mij? — mompelde Serjogin zichtbaar verschrikt. — Ik heb niets met jou te maken. Ik ga mijn weg, ga jij de jouwe.

— Eindelijk een verstandig woord, een lust voor het oor, — zei Kondrin gerustgesteld. — Jij houdt je mond en wij blijven vrienden.

Toen keek hij de mecaniciën onderzoekend aan en verzekerde om hem te kalmeren:

— Jij hoeft nergens bang voor te zijn, ik heb geen boze plannen. Ik wil eenvoudig een nieuw leven beginnen, zonder dingen, die het daglicht niet kunnen verdragen. Niemand mag er achter komen, dat ik Somof ben en in de bajes gezeten heb.

— Waarom kun je niet eerlijk opnieuw beginnen?

— Ieder heeft zijn eigen hoofd op zijn schouders, — antwoordde Kondrin met geveinsde opgewektheid. — Jij bent onder je eigen naam een eerlijk leven begonnen — en hebt een laag, ellendig baantje. Maar ik begin het eerlijk leven onder de naam Kondrin, dat ziet er dadelijk anders uit: hoofdboekhouder, hoog in aanzien, van mij hangt veel af. Gesnapt? Laten wij het dus zo afspreken: jij kent mij als kameraad Kondrin, hoofdboekhouder. Dan kun jij op mij bouwen. Maar als je je mond

voorbij praat en mij anders noemt, maak dan liever gelijk je testament op. . . .

De vertegenwoordigers van het hoofdkantoor zaten in Kotljarski's huis en luisterden, hoe Batmanof Kofsjof een bevel voor de post dicteerde. Het elektrische licht ging zo plotseling aan, dat Tanja een schreeuw van schrik gaf. Op de drempel verscheen Karpof. Van zijn lange schapenpels, die geheel met rijp bedekt was, straalde de koude de mensen tegemoet. De visser zette zijn muts af, groette en zei met voldaan gezicht:

— Ik heb geschenken bij mij, jongeman. Wij zullen de mensen nu met vis en robbenvlees voeden. Gastgeschenken van de Niwchen!

Karpof keek achterom en trad terzijde. Achter hem stond een kleine Niwch met een buis van rendierbont en een broek van robbenleer aan, waarover hij hoge laarzen droeg. Op zijn hoofd had hij een spits toelopende bontmuts.

— De voorzitter van de kolchoz Nikifor, — stelde Karpof hem voor.

— Goedendag, — zei de gast luid en boog met zijn hele bovenlichaam. Zijn ogen, die in de smalle spleten nauwelijks zichtbaar waren, schitterden vergenoegd. — Neemt de waren over!

Voor het huis stonden vier met vis beladen rendiersleden en er naast de geleiders. De rendieren bewogen nerveus hun vertakte geweien en loerden naar de uit het huis komende mensen. Batmanof bedankte de Niwchen hartelijk en nodigde hen op de thee.

Voor de vergadering koos Rogof de grootste woonbarak uit, liet driemaal de vloer schrobben en tweemaal de kachels aanmaken. Serjogin en de monteurs brachten een paar gloeilampen aan, die de ruimte helder verlichtten als een toneel. De lange tafel in de doorgang tussen de britsen werd met een rode katoenen doek bedekt, er werd een portret van Stalin opgehangen.

Lang vóór het begin der vergadering stroomden de mensen uit de hele sector de barak binnen. Zij maakten het zich drie aan drie op de bedden gemakkelijk of hurkten dicht naast elkaar op de vloer. Steeds weer kwamen er nieuwe groepen mensen binnen, en elke keer schoven de aanwezigen dicht naar elkaar toe.

— Komt binnen, komt binnen, er is plaats genoeg! — verwelkomde Rogof de mensen.

— Klim hier op de gaanderij, — riep Remnjof Smortsjkof, die pas laat kwam, van een der bovenste bedden toe.

De stemming der aanwezigen was goed, overal hoorde men

grappen. Toen Batmanof binnenkwam, beantwoordden de aanwezigen zijn groet zo luidruchtig, dat de hele barak er van dreunde.

Rogof ging voor de met het rode kleed bedekte tafel staan.

— Kameraden, ik verklaar de algemene vergadering van het collectief van de elfde sector geopend. . . .

Allen klaptten stormachtig in de handen. De mensen verheugden zich, dat hier, aan het eind van de wereld, hun gewone leven weer begon. Oemara Mahomed schreeuwde iets, maar zijn woorden gingen in het rumoer verloren. Toen het applaus bedaarde, riep hij uit:

— Goed gezegd: „vergadering van het collectief"! Nu hebben wij een collectief! Vroeger hadden wij er geen.

Rogof gaf de Directeur het woord. Batmanofs rede was zo boeiend en sprak zo tot ieders gevoel, dat niemand er onverschillig onder bleef en elk woord gretig opgenomen werd. In wezen legde Batmanof voor de mensen van deze van de wereld afgesloten sector verenschap af over elke dag, sinds hij de directie van het bouwbedrijf overgenomen had. Hij vertelde, hoe het plan voor de slag om de pijpleiding geleidelijk vorm gekregen had en welke moeilijkheden daarbij te overwinnen waren geweest; hij legde het nieuwe project voor de aanleg uit, dat kameraad Stalin persoonlijk bekrachtigd had. Nu ging het er om dit project zo snel mogelijk te verwezenlijken.

Batmanof ging uitvoerig in op de taken, die het collectief van de elfde sector te wachten stonden. Ook hij legde de klemtoon op het woord „collectief". Voor het eerst kregen de mensen een duidelijke voorstelling van het ingewikkelde en moeilijke bedrijf, dat zij in de Straat van Dzjagin hadden aan te leggen en staken hun vreugde en instemming niet onder stoelen en banken. Mecaniciën Serjogin klapte samen met alle anderen geestdriftig in zijn handen. Toen hij toevallig omkeek, zag hij Kondrin achter zich zitten. Deze keek hem spottend aan, hief demonstratief zijn armen omhoog en applaudiseerde luidruchtig. Dit temperde dadelijk het enthousiasme van de mecaniciën.

Intussen sprak Batmanof van zijn plan, in de sector een ijzeren discipline en een strenge dagindeling in te voeren.

— Ik beloof u geen gemakkelijk en rustig leventje, vrienden. Jullie zullen zwoegen en zweten en heel wat ontberingen moeten doorstaan. Ik durf beweren, dat daarin juist het ware leven bestaat. Wij Sowjet-mensen streven niet naar het comfortabele leven der kleine burgers, die slechts aan hun eigen welzijn denken. Wij zijn voor een leven van arbeid in naam van een zonniger toekomst. De dagen zijn nu kort, wij zullen de donkere

winternachten enige uren bekorten en bij electricisch licht werken. . . .

Toen Batmanof zweeg, begonnen allen in de barak te schreeuwen en te roezemoezen. Niemand vroeg het woord, en Rogof deed aanvankelijk geen poging zich aan de officiële orde te houden. De arbeiders traden de een na de ander naar voren, iedereen deed voorstellen en gaf nuttige raad.

De grondwerker Ziatjkof hief zijn door de arbeid ruw en eeltig geworden handen boven zijn hoofd:

— Duizenden kubieke meters heb ik hiermee uitgegraven, ik heb op de grootste bouwobjecten gewerkt en overal groot aanzien genoten. Ook hier zal ik mij niet blameren en vijfhonderd procent van de norm verrichten!

Remnjof begon over Merzljakof en wilde een scheldrede op hem houden.

— Vergeet Merzljakof, kameraad Remnjof, — viel Batmanof hem in de rede. — Hij bestaat niet meer. Stelt nu mij, Rogof en Beridze verantwoordelijk — wij zijn in zijn plaats gekomen.

Oemara drong zich tot vlak bij Batmanof:

— Jou geloven wij! Verlang wat je wilt, wij zullen alles doen. . . . Kijk maar, wat een kracht wij zijn! — riep hij.

Bij het krieken van de ochtend begaven Beridze en Kofsjoef in gezelschap van een paar helpers zich naar de zeeëngte om de dikte van het ijs te meten. Zonder het oordeel der ingenieurs af te wachten, had Batmanof besloten alle mensen van de sector voor de aanleg van de ijsweg in te zetten. Liebermann, die zich de hele nacht had uitgesloofd, was er in geslaagd, de arbeiders een bevredigend ontbijt te bereiden. Warm gekleed, met donkere gewatteerde jassen en viltlaarzen aan, stroomden de arbeiders naar buiten. In de barakken bleven slechts zieken achter. Merzljakof had geweigerd voor de arbeid aan te treden.

Voorman Gontsjaroek wilde ondanks zijn griep niet thuis blijven. Hij ging met de anderen naar het werk en verdeelde van zijn vrachtwagen uit zakelijk het meegebrachte gereedschap. Zonder een woord te zeggen, reikte Ziatjkof met een verholen glimlach Batmanof een zwaar breekijzer.

— Dank je, ouwe baas, — keek Wasili Maximowitsj hem scherp aan.

Rogof stelde allen in een lange rij op, en de mensen zetten zich in beweging, houwelen, spaden en breekijzers over de schouders. Aan het hoofd van de colonne hief Karpof met zijn krachtige bariton het lied „Drie Tankisten” aan, de anderen vielen meer luid dan harmonisch in.

— Het is onze taak, vóór het invallem der duisternis de weg

tot aan het eiland gereed te maken, — zei Batmanof aan de oever. Zijn blik omvatte alle bouwarbeiders. — Ik zal de werkzaamheden leiden, Karpof en Oemara stel ik tot mijn helpers aan.

— En als het ijs zich van de oevers losmaakt? Ben je daar niet bang voor, Wasili Maximowitsj? — vroeg de naast hem staande Karpof zacht.

— Weet jij, wanneer dat gebeurt? Vandaag of over een maand?

— Eerlijk gezegd, weet ik het niet. . . .

— En ik weet het evenmin. . . . Maar wachten mogen wij niet. Wij zullen het er op wagen. Noch bij de arbeid noch in de strijd gaat het zonder risico.

Rogof deelde de arbeiders in twee groepen. Karpof en Oemara bespraken de arbeidssectoren. Remnjof meldde zich uit de menigte:

— Kameraad Batmanof, zou het niet beter zijn, de aanleg van de weg aan beide eindpunten te beginnen. De ene helft blijft hier en de andere begint bij het eiland.

— Dat is geen goed idee, — sprak Rogof hem tegen. — Vóór de mensen aan het andere einde aankomen, verliezen zij tijd en energie.

Batmanof sloot zich niet bij zijn mening aan:

— Het is wel een goed voorstel, — zei hij, en hij voegde er zacht aan toe, zodat alleen Rogof hem horen kon: — Begrijp jij dan niet, dat dit een wedstrijd is? En tegelijkertijd een frontverbreding. Laten wij overleggen, hoe dit het beste te organiseren is.

— Wat vind je er van, jongeman, wanneer wij het zo doen, — viel Karpof levendig in. — Laat beide groepen in dezelfde richting werken. De ene groep begint hier, van de oever af, de weg aan te leggen. De andere pakt het ijs vier kilometer verder aan en werkt ook in de richting van het eiland. Zodra de eerste groep de gereedgemaakte weg bereikt, haalt zij de tweede in, en beiden delen de rest van het werk.

— Afgesproken, Iwan Loekitsj, — stemde Batmanof in. — Jouw plan is aangenomen.

Hij keek Karpof veelbetekenend aan; deze begreep, dat hij naar het midden van de zeestraat had te gaan.

— Wees maar niet bezorgd, Wasili Maximowitsj, wij zullen de grootste voorzichtigheid in acht nemen, — zei hij.

— Laat een man of twintig op het eiland achter om daar een opslagplaats voor de goederen aan te leggen, — drukte Batmanof hem op het hart.

Oemara was tevreden, dat hij met Batmanof aan deze zijde bleef.

— Wij zullen een wedstrijd maken! Ik daag je uit! — riep hij Karpof toe.

— Ik neem de uitdaging aan, jongeman. Maar ik zeg je vooruit, dat jij het tegen mij niet kunt opnemen.

— Dat kan ik wel! Wij zullen nog zien, hoeveel kilometer ieder aanlegt!

— Men moet echter wel in het oog houden, Wasili Maximowitsj, dat wij in het begin een beetje in het nadeel zijn. Vóór wij ons uitgangspunt bereiken, brengt Oemara hier met frisse krachten al heel wat voor elkaar.

— Daar zullen wij rekening mee houden, Iwan Loekitsj. Ook zullen wij jouw mensen het middagmaal brengen en wij tikken voor iedereen ook nog wel een borreltje op de kop, — beloofde Batmanof.

— Hoor je, jongeman, wat de directeur zegt? — stootte Karpof Liebermann aan.

— Allicht. Lieve hemel, ik heb een muzikaal gehoor!

— Brigades! — riep Karpof uit. — Onze weg is nog onbetreden, wij kunnen op dun ijs komen; daarom mogen wij niet in een groep lopen, maar moeten ons verspreiden. Luistert naar het bevel: in de ganzenmars, met twee meter tussenruimte, op naar het eiland. Eén, twee — mars!

Lang was de lange ketting van mensen te zien, die zich achter de vissers tussen de ijsschotsen door slingerde. Zij waren nog niet uit het gezicht verdwenen, toen Oemara zijn colonne reeds in kleine groepen had ingedeeld. De eerste slagen op het ijs gaven Batmanof en Oemara. Onmiddellijk daarna boorden zich driehonderd breekijzers en houwelen gelijktijdig in het pakij. Men hoorde een helder gerinkel als van glas. Oemara hanteerde handig zijn houweel en keek onderwijl steeds naar Batmanof om.

— Jij zult zien, chef, hoe ik las! Jij denkt zeker: Oemara kan mooi praten, maar slecht lassen. Ik kan met vuur schrijven. Geloof je het niet? Vertrek niet, voordat ik de eerste voeg las, dan kun je het zelf zien.

— Ik weet, dat jij een groot meester in je vak bent, — antwoordde Batmanof. Licht en krachtig hakte hij met het breekijzer op de ijsblokken in, terwijl hij zijn gezicht van de rondspattende splinters afgewend hield. — Ik heb voorlopig niet het plan te vertrekken. Wij zullen samen nog werken. En ook jouw eerste lasvoeg zal ik natuurlijk zien. . . .

Ondertussen verrichtten de ingenieurs verscheiden diktemetingen op het ijs. Kofsjof ging op een ijsblok zitten naast een

kleine, ronde bijt, waarin het zwarte water borrelde en schuimde en maakte berekeningen.

— Niet zeer hoopvol, — zei hij. — Zulk ijs houdt niet eens een tractor zonder aanhanger. Het is ook gewaagd er met een vrachtwagen over heen te rijden; het ijs is onregelmatig en op sommige plaatsen erg dun. — Alexej stond op. — Wij moeten Wasili Maximowitsj zeggen, dat hij vergeefs haast maakt met de weg over de zeeëngte.

Beridze keek nieuwsgierig toe, hoe uit het water in de bijt grote vissen hun spitse koppen omhoogstaken.

— Wij dienen het hem te zeggen, maar hij moet de weg rustig aanleggen, — antwoordde hij.

— Waartoe?

— Wij zullen de vrachtauto's met halve lading laten rijden. Batmanof heeft gelijk. In berekeningen is niet alles te voorzien. Bovendien zal de ijslaag op de weg, waar de sneeuw geruimd en het pakijs verwijderd is, snel aan sterkte toenemen.

— Deze weg berijden, dat betekent eenvoudig mensen en voertuigen riskeren. Voor je er erg in hebt, zit je onder het ijs. Dan betreur je het, als het al te laat is!

— Aljosja, jij begrijpt Batmanof niet. Door deze weg aan te leggen, raakt hij met de mensen bevriend en helpt hij hen zich van hun eigen kracht bewust te worden. Hij heeft toch als taak gesteld, in één dag het eiland te bereiken. Zeg eens, hoeveel dagen zouden hiervoor normaal nodig zijn?

Van de oever kwam Silin op hen toe. Zij herkenden hem niet dadelijk — de tractorist was zonder de rossige bakkebaard, waarover zij zich in het huisje onder de sneeuw zo verwonderd hadden. Silin verheugde zich over het weerzien met de ingenieurs, of zij naaste familie van hem waren.

— Hoe heb jij je hierheen er door geworsteld, Semjon, vertel op! — vroeg Alexej, terwijl hij zijn arm om Silins schouders legde.

— Zonder verdere incidenten. De tractor is prima in orde, ik kan te allen tijde verder rijden.

Silin voegde er verder niets aan toe, maar Alexej kon zich levendig voorstellen, wat deze stoergebouwde en toch zo bescheiden man te doorstaan had, vóór hij zijn enorme machine naar het einddoel had gebracht.

— Waar heb jij gezeten? Wij hebben je gezocht.

— Er heerste zo'n duisternis op de post, dat ik het niet uithield en naar het licht ben gevlucht, — schertste Silin.

— Waarheen dan?

— Nadat wij op de partijvergadering Merzljakof de laatste waarschuwing gegeven hadden, koelde hij zijn woede vooral op

mij en Oemara. Mij heeft hij eenvoudig op straat gezet. Ook Smortsjkof had wegens weerspanningheid bijna hetzelfde lot getroffen. Oemara heeft een bezwaarschrift aan het gewestelijk partijcomité gezonden, en wij wachten op het resultaat. Toen hebben wij beraadslaagd en besloten, dat de zaak hoe dan ook, bespoedigd moest worden. Het was onmogelijk nog langer te wachten. Wel, ik wist de grenstroepen te bereiken... De commandant der grenswacht stelde zich met Roebezjansk in verbinding; daar kreeg hij ten antwoord, dat Batmanof en u al op weg hierheen waren. Daarop ben ik teruggekeerd...." — Hij onderbrak zijn relaas en wendde zich tot Beridze: — Ik heb drie kwesties met u te bespreken.

— Voor mijn part vier, Semjon Iljitsj.

— Merzljakof heeft mij ontslagen, maar ik beschouw mij toch nog als medewerker op de post. De zaak moet echter formeel geregeld worden. Boekhouder Kondrin zegt, dat daartoe een bevel nodig is.

— Dat is een kleinigheid. Ga naar Rogof, hij zal het bevel geven.

— Ik vind, dat wij Batmanof dienen te vertellen, hoe Merzljakof hem ontslagen heeft, — merkte Kofsjoef op.

— De tweede kwestie, — ging Silin voort. — Ik zie, dat alle mensen met de aanleg van de weg bezig zijn en de ijsschotsen met breekijzers en houwelen stukslaan. Dan moet ik ook zeker een breekijzer ter hand nemen?

— Heb je daar geen zin in?

— Zin wel! Maar ik wil een tegenvoorstel doen: de weg niet met breekijzers effen te maken, maar met een bulldozer. Herinnert u zich, hoe wij dat bij Nowinsk gedaan hebben? Ik maak alles in een oogwenk in orde, geeft u mij alleen maar toestemming.

Beridze keek Alexej met fonkelende ogen aan, doch deze zei nors:

— Dat gaat niet, Silin. Het ijs is dun, je zakt er door en komt nooit meer boven!

— Geeft u mij toch toestemming. Ik sta er voor in, dat alles goed zal gaan, — drong de tractorist aan.

— Onmogelijk!

— Alexej Nikolajewitsj heeft gelijk, het is onmogelijk, — zei Beridze vergoelijkend en legde zijn hand op Silins schouder. — Het is zelfs gewaagd, de vrachtwagens op het ijs te laten rijden. Er is niets aan te doen, je zult een breekijzer moeten pakken, beste vriend. Trek je er niets van aan. Batmanof heeft beloofd, ook zonder machines de weg vóór de avond gereed te hebben. Ga hem maar gauw helpen!

— De laatste kwestie, kameraad Beridze. Deze betreft Kondrin, de boekhouder. Ik koester verdenking, dat hij een saboteur is.

— Toe maar! — was Beridze verwonderd. — Hoe kom je daarbij?

— Kameraad hoofdingenieur, men moet hem onder de loupe nemen! Hij is geen zier beter dan Merzljakof.

— Waardoor is je achterdocht opgewekt? — vroeg Alexej.

— Dat is eigenlijk moeilijk te zeggen, hij heeft in mijn bijzijn niemand omgebracht of beroofd, — haalde Silin de schouders op. — Maar wanneer je met hem spreekt, kook je innerlijk gewoon van verontwaardiging. Een onaangenaam type!

— Is dat alles? — lachte Beridze. — Men mag niet zo snel een oordeel over de mensen vellen. Er zijn ook onaangename types, die toch het hart op de goede plaats dragen.... Vermoedelijk heeft hij jou scherpe woorden naar het hoofd geslingerd, waarop jij direct beledigd was....

— Mij bevalt die vent helemaal niet, — schudde Silin zijn hoofd.

— Nu goed, wij zullen het onthouden, — zei de hoofdingenieur.

— Over Kondrin moet je Batmanof ook vertellen, — ried Alexej aan. — Ga naar hem toe! En geef hem dan gelijk dit briefje.

De tractorist trof Batmanof twee kilometer van de kust midden in een menigte mensen aan.

— Wij mogen het werk niet met de Franse slag doen, — sprak Batmanof. — Wij hebben niet zo maar een weg nodig, maar een goede. Hij moet minstens zes meter breed zijn, wij hebben hem te smal gemaakt, hier kunnen twee vrachtwagens elkaar niet passeren. En hij moet glad gemaakt worden als een parketvloer, bij ons zit hij vol hobbels. Voer het tempo niet op ten koste van de kwaliteit, Oemara. Duidelijk?

— Zeker, — antwoordde Oemara.

Hij wilde geen minuut verliezen. De mensen stonden echter nog steeds om Batmanof geschaard. Oemara kon dat niet rustig aanzien. Met een haastige beweging pakte hij het breekijzer en ontdeed zich onder het lopen van zijn bontjas. Zijn bontmuts was in zijn nek gezakt en zijn ruige, draadachtige, zwarte haar kwam er onder uit.

— Aan het werk, kameraden! Karpof zit ginds niet te luieren; hij mag ons niet de loef afsteken! — riep de lasser, terwijl hij de arbeiders opnieuw groepeerde. — Hierheen, de weg effenen! Niet het ijs kapot slaan, voorzichtig!... Ach, wij hebben een wals nodig!

Hij ging naar Batmanof om raad te vragen over een wals, en zag de directeur in gesprek met Silin.

— Niet storen, jij kunt later spreken, — zei Oemara tot de tractorist. — Wasili Maximowitsj, wij moeten een wals uitdenken. . . .

— Een ogenblik, Oemara. Ik ben nu in gesprek met kameraad Silin, dan kom jij aan de beurt, — antwoorde Batmanof.

Oemara wierp een jaloerse blik op Silin en snelde naar zijn troep terug. Batmanof luisterde aandachtig naar de tractorist. Silin stond voor hem met een zwaar breekijzer in de hand, dat hij als een geweer bij zijn voet hield.

— De gedachte aan de bulldozer moet je uit je hoofd zetten, — zei Wasili Maximowitsj. — Als de ingenieurs zeggen, dat het onmogelijk is, dan hoeven wij daar geen woord meer over vuil te maken. Zij delen ook in dit briefje mee, dat het ijsdek tamelijk dun is. Je waarschuwing betreffende Kondrin zal ik in het oog houden, hoewel jij je erg vaag uitdrukt. Merzljakof heeft jou dus ontslagen? — schoot Batmanof plotseling in een lach, terwijl de tractorist hem vorsend in zijn open gezicht keek.

— Ja, ik was zijn smaak niet. Ditmaal gaat het spreekwoord op: wie een kuil graaft voor een ander, valt er zelf in. . . . Hij is weg, maar ik ben gebleven.

— Vroeg of laat moest hij vallen. Ik zal Rogof zeggen, dat hij over jou kan beschikken. Kom mij na het werk opzoeken, dan kunnen wij ongedwongen praten. . . . En ga nu naar Filimonof en bekijk met hem samen, hoe de weg het best en het snelst gewalst kan worden. Je ziet, dat het zonder wals niet gaat. . . .

Batmanof liep naar de oever. Hij dacht na over hetgeen Silin van Kondrin verteld had. Men moest de hoofdboekhouder nauwkeuriger gadeslaan, zijn werk controleren. Hij moest trouwens in het algemeen meer met de mensen vertrouwd raken. Pisaref had niet vergeefs op waakzaamheid aangedrongen. Zoals het leven toonde, waren er in de geïsoleerde streken van dit grensgebied niet weinig duistere sujetten, die zich hier verscholen hielden en hun laaghartige practijken botvierden.

Hij werd in zijn gedachten gestoord door Oemara Mahomed. Opgewonden liep de lasser de directeur na.

— Waar ga je naar toe, kameraad Batmanof? Je hebt zelf gezegd, dat de weg de hoofdzaak is. Waarom neem je dan de benen? Vooruit, wij leggen hem tezamen aan!

— Commandeer voorlopig alleen, — glimlachte Wasili Maximowitsj onwillekeurig. — Wees niet boos, laten wij een sigaret opsteken.

Met hun rug naar de wind staken zij hun sigaret aan; die van

Batmanof viel uit zijn van koude rode handen — hij trainde zich hardnekkig volgens de methode van Tanja Wasiltsjenko; hij bekeek zijn handen met ontevredenheid.

— Oemara, wat vind jij van Kondrin, de boekhouder?

— Hij is een slecht mens! — Oemara fronste de wenkbrauwen.

— Hoezo?

— Hij kijkt niemand recht in de ogen. Lacht achterbaks. Waarom hebben ze zo'n snuiter hierheen gestuurd?

— Achterbaks lachen — dat is nog geen reden om iemand slecht te noemen. Wij moeten de zaak onderzoeken.

— Wat onderzoeken? Weggejaagd moet hij worden! Hij en Merzljakof zijn twee handen op één buik. Jij hebt Merzljakof weggejaagd, jaag dan ook Kondrin weg. Waarom zou je hem hier houden?

— Kalm aan, Oemara. Merzljakof is als een open boek, terwijl wij van Kondrin niets afweten. Wij mogen iemand niet weggagen, omdat zijn neus ons niet aanstaat! Wij zullen zijn werk controleren en dan beslissen. Maar ga jij nu gauw naar je mensen terug. En doe je jak aan en knoop het goed dicht, anders vat je kou....

— Ik ben ongevoelig voor de koude, — sprak Oemara tegen. — Knoop liever zelf je jak dicht en trek handschoenen aan; anders bevriest je hand!....

Batmanof beklom de beijsde, naakte rotswand aan de oever. Hier kwam hem een onbekende man in een oude jas van zwart schapenbont tegemoet.

— Sta mij toe, kameraad Batmanof, — zei hij. — Ik heet Sanin, ik kom uit de baai Oemi. Uw bode is bij ons gekomen en heeft mij uw bevel overgebracht hierheen te komen.

— Hoe is de toestand in uw depot? Alles in orde?

— Op het ogenblik gaat het wel....

— Vertelt u mij, hoe u Pankof ontmoet hebt. U bent het toch, die hem op weg naar de zeeëngte ontmoet hebt, nietwaar?

— Ja. Op het depot stond het er slecht voor, wij hadden geen levensmiddelen meer, van de post konden wij op geen enkele wijze hulp loskrijgen. Ik besloot naar de aangrenzende post door te breken. Toen ik de Adoen bereikte, kwam ik Pankof tegen. Hij gaf mij zijn paard, levensmiddelen en het bevel naar het depot terug te keren. Hij beloofde maatregelen te nemen en ons dadelijk na aankomst aan de kust met Merzljakof op te zoeken. Vier dagen later zond ik een bode naar kameraad Pankof op de post en hoorde....

— Wat is er met hem gebeurd? Wat denkt u? — vroeg Batmanof ongeduldig.

— Dat is moeilijk te zeggen. Hij was helemaal alleen gegaan Waarschijnlijk is hij verdwaald. Het is meer dan twintig kilometer naar ons toe.

— Hebt u persoonlijk naar hem gezocht?

— Ja. Ik heb al mijn mensen op de been gebracht. . . . Ik heb hem maar éénmaal gezien, maar heb dadelijk ingezien, dat hij een goed en rechtvaardig man was. . . .

Met versteend gezicht staarde Batmanof over het hoofd van de ander in de ruimte. Sanin bleef in afwachting staan, om zijn gedachten niet te storen.

— Hij was een zeer goed, krachtig en betrouwbaar man, — zei Wasili Maximowitsj tenslotte met een zucht. — Ik weet niet, wat ik er van moet denken. Het is nauwelijks aan te nemen, dat een ervaren tajgabewoner en partisaan als hij in de tajga verdwaalt. Wij zullen de nasporingen voortzetten en u, kameraad Sanin, zult mij daarbij helpen. . . .

Rogof twistte met Tanja Wasiltsjenko; zij zaten onder een groot afdak, waar van de hele kust uit rollen draad, isolatoren en telefoontoestellen verzameld werden. Op een kist gezeten, schreef Kondrin iets in een kasboek.

— Ik heb van Batmanof opdracht gekregen, de telefoonverbinding met het eiland aan te leggen, — zei Tanja. — Het belangrijkste is nu die waterkabel. Fedosof beweert bij hoog en laag, dat de kabel hier gelost is. Wij moeten hem absoluut vinden.

— Dan moet Fedosof hem zelf maar zoeken, — bromde Rogof. — Die kabel is zo ver weg gelost, dat hij waarschijnlijk in zee gevallen is.

— Alle gekheid op een stokje, dit is een ernstige aangelegenheid.

— Hebben jullie al weer ruzie? — vroeg Batmanof, die op hen toetrad.

— Zij verlangt de kabel van mij, — grinnikte Rogof. — Maar ik heb hem niet.

— Hij moet er zijn. Hij is nog over water aangevoerd en hier gelost, — bevestigde Batmanof. Hij keek Kondrin aan, die ijverig getallen aan het noteren was. — Kameraad boekhouder! U zult het nu druk krijgen. Alles moet terecht komen, tot de laatste schroef. . . . Ik zal persoonlijk uw boeken controleren. Uw kabel, Tatjana Petrowna, zal dus gevonden worden.

— Natuurlijk zullen wij hem vinden. Alles schrijven wij in de boeken, — verzekerde Kondrin en keek Batmanof recht in de ogen.

— Uitstekend.

— Merzljakof eist betaling voor de koe, het varken en het gevogelte, dat in opdracht van u bij hem in beslag genomen is, — zei Rogof. — Hij hield mij een papiertje onder de neus: een afrekening volgens marktprijzen, een gepeperde rekening! Hoe moet ik hierop reageren?

— Als jij zo rijk bent, betaal hem dan! — antwoordde Batmanof op dezelfde toon. — Ik heb geen geld. Ik kan hem alleen maar een aframmeling geven. De gevangenis hunkert naar die vent, en hij droomt van geld. . . .

Kondrin grijnsde.

— Oordeel ik juist, boekhouding? — vroeg Batmanof hem.

— Volkomen. Merzljakof is een rover, die alleen op zijn eigen voordeel uit is, — bevestigde Kondrin. — Hij heeft zijn huisdieren op oneerlijke wijze verworven, op staatskosten. Daar ben ik van overtuigd. . . .

— Zie je wel, ook de boekhouding zegt, dat hij nergens recht op heeft behalve op die aframmeling! — lachte Batmanof.

Zonder verder aan Merzljakof te denken, beval hij Rogof, timmerlieden beschikbaar te stellen en hout aan te voeren, om op de ijsweg expeditieposten te bouwen. Volgens Batmanofs idee moest er op elke kilometer een huisje staan met telefoon, kachel, tafel en banken.

— Deze blokposten zullen het hele verkeer op de autoweg regelen, — spon Wasili Maximowitsj zijn gedachte uit.

Tanja vroeg Batmanof vergunning haar telefoonbrigade tegemoet te mogen gaan, om morgen samen met haar jongens en de gereed gekomen verbinding naar de post terug te keren.

— Ik had weliswaar een ander plan, ik wilde u ook bij de aanleg van de weg betrekken, — zei Batmanof. — Ik heb een scheidsrechter nodig voor de wedstrijd tussen Oemara en Karpof. Maar zo zal het ook wel gaan. Ik wil u niet van uw eigenlijke werk afhouden. Ga naar uw jongens en meisjes en breng hen zo snel mogelijk hierheen. Wij zullen jullie als welkome gasten ontvangen. . . . Rogof, waar zijn de ingenieurs?

— In hun kwartier. Die tekenen zonder ophouden, — antwoordde Rogof met een zekere lankmoedigheid.

— Nou, nou, jij hoeft niet op zo'n beschermende toon over hen te spreken. Zij zijn onze generale staf! . . . Zeg Beridze en Kofsjoef, dat zij een bevel over de beloning van de telefoonbrigades moeten opstellen. Zorg met Liebermann voor een waardige ontvangst. De jonge mensen hebben deze kleine feestdag verdiend.

— Ik zal er de jongens en meisjes niets van zeggen. Dit welkom moet een verrassing voor hen zijn! — zei Tanja geroerd; haar hart kromp samen bij de gedachte aan Genka.

Pankof. — Wat moet ik de jongen zeggen, Wasili Maximowitsj? Hij brandt van verlangen om zijn vader weer te zien.

— Zeg hem maar helemaal niets, dat zal ik zelf doen, — antwoordde Batmanof op vastbesloten en zachte toon. — Ik beken, Tanja, dat mijn hart ook bloedt, wanneer ik aan de jongen denk. Hij heert ook geen moeder meer, wel?

— Nee, hij heeft in Nowinsk bij een tante gewoond....

Batmanof keek Tanja na; zij schreed licht en soepel in haar kleine viltlaarzen. Een punt van haar rode shawl fladderde achter het meisje aan....

Hij ving de sombere blik van Rogof op, die dicht bij hem stond.

— Wat speel jij de beledigde onschuld, Alexander Iwanowitsj?

— Krijgt mijn vroegere sector geen woord van dank te horen? — vroeg Rogof. — Ik denk niet aan mijzelf, Wasili Maximowitsj. Maar mijn mensen in Tywlin hebben niet slechter gewerkt dan de telefoongroep....

— Daaraan hoef jij mij niet te herinneren, goede dingen vergeet ik niet. Jouw vroegere sector krijgt de grootste onderscheiding — de rode wisselvaan van het hoofdkantoor. Heb je het nu begrepen?

— Ja, nu heb ik het begrepen! — klaarde Rogofs gezicht op.

— Als je het begrepen hebt, denk er dan over na, hoe jij je vroegere sector de vaan afhandig kunt maken — voor je nieuwe sector!....

Kondrin vouwde zijn lijsten samen en riep een voorbijkomende boekhouder aan. Tezamen gingen zij naar de dichtbij gelegen opslagplaatsen.

— Houd die vent goed in de gaten, — zei Batmanof met een hoofdgebaar in de richting van Kondrin. — Velen koesteren verdenking tegen hem. De overname der zaken moeten wij als aanleiding gebruiken om het werk der boekhouding zorgvuldig te controleren....

— Goed. Hij is weliswaar nog niet zo lang hier....

— Wees op je hoede met hem, schenk hem niet te veel vertrouwen.... Heb je je er eenmaal van overtuigd, dat je achterdocht ongegrond is, dan kun je hem je volle vertrouwen geven.

Batmanof keek op zijn horloge. Het tijdstip, dat hij gisteren voor het appèl der chauffeurs had vastgesteld, naderde. Hij knikte Rogof toe en begaf zich naar het plein vóór de elektrische centrale, waar de chauffeurs zich met hun wagens moesten verzamelen. Bij een bocht van de weg kwamen hem drie sleden tegemoet, die gamellen met middageten voor Oemara's en

Karpofs groepen vervoerden. Aan het hoofd van de colonne marcheerde Liebermann.

— Halt! Halt! Lieve hemel, zien jullie niet, dat de directeur belangstelling voor ons heeft? — riep hij zijn ondergeschikten toe, die de paarden menden.

De bevoorraderschef bood Batmanof aan te „proeven”. Batmanof was verkleumd en uitgehongerd. Hij merkte volstrekt niet, hoe hij eerst een bord vissoep, dan een bord pap leeg at en een kroes thee uitdronk.

— Jij sluwe vos! Jij hebt mij stiekem een heel middagmaal laten oppeuzelen! — schertste Batmanof, die de tevreden glimlach van Liebermann zag en zich daarbij voorstelde, hoe de bevoorraderschef dit 's avonds zou rondvertellen, hoe hij het nu Filimonof en dan Rogof in het oor zou fluisteren. — Ik ben blij, dat jij je gebeterd hebt, Liebermann. Toen ik in Nowinsk aankwam, wilde jij mij helemaal niets te eten geven. Herinner jij je? Wat, ben je het al vergeten? Mooi, ik zal het ook vergeten!... Het eten is goed. Mijn dank, ook in naam der arbeiders, die zullen ook tevreden zijn.

— Steeds tot uw dienst! — riep Liebermann uit en zette een hoge borst.

— Speel je nog altijd komedie? — berispte Wasili Maximowitsj hem. — Waartoe? Jij bent toch geen clown of conférencier, dat jij altijd lollig moet zijn? — Hij haalde zijn sigaretten te voorschijn en bood Liebermann er een aan. — Hoe is het met je familie? Is het hun gelukt, Leningrad te verlaten?

— Zij zijn vertrokken, maar ik weet niet waarheen. Ik heb al in drie weken geen bericht van mijn vrouw gehad. — Een schaduw van ongerustheid gleed over Liebermanns gezicht.

— Zalkind heeft twee telegrammen verzonden om hen hierheen te laten komen. Hebt nog even geduld — je vrouw en dochter komen stellig hier!...

De sledencolonne begon de helling af te glijden op het ijs van de zeeëngte. De hoeven der paarden, die geen houvast vonden, gleden uit elkaar. Ver van de oever af zag men op het ijs Oemara's arbeiders; zij zagen er uit als hanepoten op een grauw vel papier. De kust van het eiland ging schuil achter een dichte mistbank.

— Voorzichtig! Lieve hemel! — scheeuwde Liebermann.

Batmanof sloeg hem gade. Met een tevreden glimlach drukte hij zijn lippen op elkaar: ook dit „moeilijke geval” was nu opgelost en Liebermann was tot zijn reeds enigszins betrouwbare helper geworden. Tijdens de hele tocht langs het traject had de directeur de bevoorraderschef niet uit het oog verloren. Liebermann was merkbaar veranderd. Hij was even druk, **gevat**

en listig als vroeger, maar nu gingen de belangen van het bouwbedrijf hem nader aan het hart, en, wat het voornaamste was, hij had leren inzien, dat het alfa en omega van zijn werk de zorg voor de mensen was.

— Liebermann! — riep de directeur hem plotseling aan. De bevoorraderschef keerde zich om en sloeg de grote oorkleppen van zijn ruige bontmuts op. — Ik benoem jou tot scheidsrechter bij de wedstrijd tussen de groepen van Karpof en Oemara. Houd er rekening mee, dat Karpof zich eerst in het nadeel bevond. Zodra ik terugkom, overleggen wij, hoe wij de overwinnaars zullen belonen.

— Jawel! — klonk het van beneden.

De ene vrachtauto na de andere kwam aanrijden en ging op zijn plaats in de rij staan. Het geknetter van de stoppende wagens vloeide samen met het geronk en geraas van de auto's, die kwamen aanrijden en op het terrein manoeuvreerden. Filimonof controleerde ze ter plaatse en maakte aantekeningen in zijn notitieboekje.

— Wat zou hij toch allemaal opschrijven? Hij is zo stom als een vis; je hoort hem nooit een woord zeggen, — lieten de chauffeurs zich uit.

Op het vastgestelde tijdstip ontbraken er nog twee vrachtauto's; blijkbaar waren zij ergens in de tajga blijven steken. Filimonof hoopte dat zij vóór de komst van Batmanof toch nog zouden arriveren.

Maar daar kwam de directeur reeds aan, precies op de minuut. Hij had niet verwacht, zoveel wagens te zullen zien, en was aangenaam verrast. Van de rij van knetterende auto's woei Batmanof als het ware een stroom van warmte tegemoet. Hij liep de rij wagens langs. Filimonof bracht ondertussen verslag uit. Toen zij bij Smortsjkofs vrachtwagen waren gekomen, keek de chauffeur, die bij de radiator stond, Batmanof met stralende ogen aan.

— Ik verzoek u nota te nemen van het uitstekende werk van kameraad Smortsjkof, — zei Filimonof. — Hij heeft alleen vier wagens hierheen gesleept. Zijn eigen auto bevindt zich ondanks de lange rit van Nowinsk tot hier in voorbeeldige toestand.

Batmanof drukte Smortsjkof krachtig de hand. „Hij en Silin moesten in een bijzonder bevel vermeld worden. Laat iedereen weten, wat een flinke kerels dat zijn!” — overlegde hij bij zichzelf.

Filimonof wenkte de chauffeur dichterbij te komen, en zij gingen in een dichte kring om Batmanof heen staan.

— Ik stel jullie allen weer hier aan, kameraden, en zet jullie

op de rantsoeneringslijst, — begon de directeur half gek-scherend, half in ernst.

Geronk van motoren belette hem verder te spreken; er kwamen twee vrachtwagens aanrijden. Elk van beide had een andere wagen op sleeptouw, Batmanof keek Filimonof vragend aan. Deze haalde de schouders op:

— Dat zijn vreemden.

Uit de cabines stegen drie mensen, onder wie een meisje. In de laadbak van een der vrachtwagens kwamen er vijf overeind.

— Vreemden? Het zijn onze eigen mensen! — herkende Batmanof de gearriveerden. — Dat zijn immers de komsomol-leden Machof, Solntsef en Moesia Koetsjina van de vijfde post. En de gebroeders Pestof, de timmerlieden. . . . En de hout-hakkers Sjoebin en Fantof. En de kok Nogtef. Geweldig! — Hij ging hun haastig tegemoet en drukte ieder de hand. — Weest welkom! Jullie zijn vlug gekomen, ik had jullie nog helemaal niet verwacht!

— Wij zijn toch niet gaan lopen, — zei Solntsef, terwijl hij de radiator van zijn wagen streelde. — Wij hebben een paar onbeheerde wagens uit de tajga meegebracht. Op dit traject zei men ons, dat u ze verzamelde.

— Waarom kijk jij voordurend om je heen, Machof? — vroeg Batmanof.

— Hier is het dus, het einde van de wereld! — riep Machof uit. — Toe maar! Zo ver was ik nog nooit geweest! . . . Ik zou graag weten, of er hier nog sporen van het verblijf van admiraal Newelski over zijn.

— Oho! — verwonderde Silin zich. — Jij moest liever niet over geschiedenis, maar over de dag van heden je hoofd breken!

— Hoe gaat het, waardin? — begroette Batmanof Moesia met een brede glimlach.

Zij zag er vermoeid en enigszins bezorgd uit.

— Heb je er geen spijt van, dat je naar het uiterste puntje van de wereld gekomen bent?

— Helemaal niet, — schrok het meisje uit haar gedachten op. — Maar ik heb zoveel nieuwe indrukken te verwerken. . . .

— Kameraad Batmanof, wij kunnen dadelijk aantreden, — meldde Machof.

— Loop naar de maan! Wat moet ik met zulke uitgeputte mensen beginnen? — antwoordde Batmanof met een liefderijke blik op het komsomollid. — Maakt kennis met je kameraden en rust uit. Filimonof, draagt u er zorg voor, dat zij alles krijgen, wat hun toekomt. — Hij wendde zich tot de zwijgend afwach-tende menigte chauffeurs: — Beste vrienden, hierbij stel ik **jullie de Stachanof-arbeiders Machof en Solntsef, de expeditie-**

leidster Koetsjina en overige kameraden voor. Zij zijn hier gekomen om jullie te helpen. Ik verzoek u hen in uw familie op te nemen.

De hele naar benzine en schapenjekkers ruikende troep sterke mannen trad op de nieuwelingen toe, die in de menigte opgingen.

De mensen van het bouwbedrijf wilden deze dag nog veel verrichten, maar hij was kort, natuurlijk: een winterdag. Reeds verbleekten de bonte kleuren aan de hemel, een spoedige en donkere nacht kondigde zich aan. Batmanof ging naar de ingenieurs. „Tot nog toe is alles zo uitstekend gegaan, dat ik vandaag niets anders kan doen dan rechts en links woorden van dank en waardering uitspreken!” — overwoog hij onder het gaan. Toch had hij eerst nog Filimonof verweten, dat deze geen haast maakte, het bouwterrein beter te verlichten.

Achter hem liepen Smortsjkof en Silin. De chauffeur had hij uitgenodigd mee te gaan, de tractorist had zich onderweg uit eigen beweging bij hen aangesloten. Silin vertelde Smortsjkof, dat hij van plan was, kleine benzinetanks voor het walsen van de weg te gebruiken. Ze waren hol en veel lichter dan de gewone walsen van gietijzer, en zouden deze volkomen vervangen. Alleen kon men ze niet door paarden laten trekken, men moest ze met een vrachtwagen slepen.

— Heb jij tenminste zo'n ding klaar? — was Smortsjkof nieuwsgierig.

— Eén is er klaar. Ik heb het zonder veel moeite in elkaar gezet. In de bodem van de tanks bevinden zich, zoals je weet, openingen voor het in- en uitgieten van de benzine. Door deze gaten trek ik een dik touw, dat als as dient. Maar ja, wat heb je er aan? Op het ijs mag je ze toch niet brengen.

— Ik geloof, dat de directeur mij wel bij wijze van proef op het ijs laat rijden, — vertrouwde Smortsjkof hem fluisterend toe. Bij die gelegenheid bind ik meteen jouw tank aan de wagen. Schiet op, bereid alles in stilte voor!...

Zoals Rogof gezegd had, zaten de ingenieurs thuis te tekenen. Het was warm en stil bij hen. Batmanof trok met een gevoel van behaaglijkheid zijn bontjas uit en nodigde Smortsjkof uit, zijn voorbeeld te volgen. Een ogenblik rustte Batmanof uit. Hij maakte grapjes over Topolef en Alexej en bewonderde hun productiviteit: de oude en de jonge ingenieur hadden namelijk tezamen reeds verscheidene vellen tekenpapier kris-kras met de lijnen van technische ontwerpen weten te bedekken. Toen Batmanof de schetsen voor de werkzaamheden op het ijs bekeek, krabde hij zich in de nek: elke stap van de bouwers

stond gelijk met een stormaanval. Alexej had juist het bevel betreffende de telefoonbrigades zorgvuldig overgeschreven. Batmanof veranderde met zijn fijne, afgewerkte handschrift drie hoogdravende epitheta in de tekst in bescheidener termen, en Alexej schreef het bevel nog eens over — met gelijkmatige drukletters op goed papier.

— Ik zou vandaag reeds de vrachtwagens op het ijs willen brengen, — zei Batmanof plotseling zonder enige inleiding. — Eerst zal ik er met Smortsjkof in een onbeladen auto over rijden, dan proberen wij het met een beladen. Rogof zorgt voor hout voor de expeditieposten; het zou het beste zijn, de balken en planken onmiddellijk op het ijs te transporteren. Wat denken jullie daarvan, kameraden ingenieurs?

Alexej was er tegen.

— Kotljarefski doet ieder uur metingen. De sterkte van het ijs neemt geleidelijk toe, maar men moet wachten, het risico is te groot.

— Hoe lang wachten? Een dag? Twee?

— Blijkbaar nog langer. Laten wij zeggen: een week.

— Oho! Misschien twee weken? Of een maand? Hebt u zoveel tijd te verkwisten? . . . Wat zegt de hoofdingenieur er van? Is hij ook al conservatief?

— Wij zullen het proberen, maar zo voorzichtig mogelijk, — stemde Beridze in.

— Ik zou aanraden, aan de bumpers van elke wagen dwarsstangen te bevestigen, — antwoordde Topolef op Batmanofs vragende blik. — Als de wagen dan door het ijs zakt, blijft hij steunen op de stangen, die op de randen van het ijs rondom het wak komen te liggen.

Batmanof keek de grijsaard dankbaar aan en begon zijn jas aan te trekken.

— Het voorstel van Koezma Koezmitsj voeren wij uit. Hoor je, Smortsjkof? Haast je, maak de wagen in orde en rijd hem naar het ijs langs de oever. Begrepen, voorzichtige jongeman? — plaagde Batmanof Alexej, terwijl hij de banden van zijn bontmuts onder zijn kin vaststrikte.

— In elk geval is het niet uw taak de sterkte van het ijs te onderzoeken, — antwoordde Alexej misnoegd en greep naar zijn bontjekker en muts. — Een directeur van een bouwobject brengt alleen nut, wanneer hij op het ijs is, en niet er onder! . . .

Op de oever bevestigden Smortsjkof en Silin onder toezicht van Filimonof aan de bumpers van een vrachtwagen twee dwarsstangen en aan een touw een aanhanger — een gekantelde, vrij kleine benzinetank. Zij werden hierbij door cġ

overige arbeiders, wier wagens in een rij aan de oever stonden, geholpen.

— Wat zijn jullie hier aan het doen? — vroeg Batmanof hun streng. — Ik heb niemand geroepen, ik heb alleen Smortsjkof nodig.

— Wij begrijpen het, kameraad Batmanof. Wij zullen geen domheden begaan, — zei Machof. — Wij rijden pas het ijs op, wanneer u bevel daartoe geeft.

— Jij hier? En Solntsef ook al? Ik heb jullie toch naar bed gestuurd!

— Wij mogen niet bij de andere kameraden achterblijven, Wasili Maximowitsj, en het is toch interessant, — zei Machof zo trouwhartig, dat Batmanof hem dadelijk met rust liet.

— Wat is dat voor een trommel? Smortsjkof, waarom heb je dat vat aan je wagen gehangen? — verwonderde hij zich bij de aanblik van Silins installatie. — Dat is toch een overtollige ballast!

— Laat hij hem maar rustig meenemen, — stelde Kofsjoef hem gerust, die de tank reeds bekeken had. — Het is een goed idee: een lichte en eenvoudige wals. Nu wij eenmaal besloten hebben het er op te wagen, kunnen wij deze trommel ook best meeslepen.

— Hebt u er aan gedacht, levensmiddelen op te laden? — vroeg Batmanof. — Er blijft een arbeidsbrigade op het eiland, die van al het nodige voorzien moet zijn.

— Levensmiddelen zijn in de laadbak, — antwoordde Smortsjkof. Hij bracht de motor op gang, kroop de cabine in en liet het portier open. Batmanof wilde naast hem gaan zitten, maar Alexej sloeg de deur dicht en versperde hem de weg.

— Niet nodig, Wasili Maximowitsj. Dat is onze zaak.

— Starten, Smortsjkof! — commandeerde Filimonof.

Alexej en Silin sprongen aan weerszijden op de treeplank van de wagen. Deze gleed langzaam op het ijs. Achter hem rolde, draaiend aan het lange touw, de olietank, die ratelend en knarsend de sneeuw glad walste. Na een korte aarzeling liep Batmanof er achter aan, gevolgd door Rogof. Onwillekeurig kwam ook de troep chauffeurs in beweging.

— Laat u mij ook gaan! — riepen Machof en Solntsef als één man.

Filimonof breidde de armen uit:

— Blijft staan! Machof, maak je klaar!

— Tot uw orders; — riep deze verheugd uit.

Smortsjkofs vrachtauto reed over het ijs. Het draaiende vat dreunde dof als een torenklok. Daar zij niet wilden achterblijven, volgden Batmanof en Rogof met snelle pas. Plotseling

bleef Wasili Maximowitsj staan, de oren gespits; een verdacht luid gekraak maakte hem achterdochtig.

— Terug! — riep hij uit en snelde naar de auto. — Alexej, dadelijk terug!

— Er is niets aan de hand, Wasili Maximowitsj, — stelde Rogof hem gerust. — Het gekraak komt uit de diepte. Het ijs trekt nog hechter samen!

Batmanof luisterde nogmaals, draaide zich toen naar de oever om en gaf Filimonof een wenk. De tweede vrachtauto gleed op het ijs. Batmanof wachtte hem op en ging naast Machof in de cabine zitten.

— Weet je waar wij rijden, Machof? — vroeg hij opgeruimd; hij zette zijn muts af en wiste zijn bezwete voorhoofd af. — Over de Straat van Dzjagdin. Hier heeft jouw Newelski eens gevaren!

Achter hen gleden de half met hout beladen vrachtwagens de een na de ander de kusthelling af. Op vaste afstand van elkaar reden zij in een lange colonne over de pas aangelegde weg. Rhythmisch ronkten de motoren en knarste het verbrokkelde ijs onder de wielen. De chauffeurs schreeuwden luid in hun cabines. In steeds snellere vaart reed de colonne naar het eiland.

Over de zeeëngte daalde de avondschemering. Op het wijde ijsveld was nu niets meer te onderscheiden. Uit de verte drong het rumoer van vele stemmen door, dat het ene ogenblik weg-ebde en dan weer aanzwol. De brigades van Oemara Mahomed en Karpof, die de aanleg van de weg voltooid hadden, hadden elkaar om deze tijd ontmoet op een kilometer afstand van het eiland. Verheugd snelden de mensen op elkander toe. Sommigen wierpen hun houweel en breekijzer weg en vielen elkaar in de armen. Karpof en Oemara kusten elkaar op de wangen.

— Lieve hemel! Hoe roerend, een kus in de vorst! — spotte Liebermann, die intussen niet minder opgewonden was dan alle anderen. — Attentie! Hoort de beslissing van de scheidsrechter: de brigade van kameraad Karpof heeft de wedstrijd gewonnen!

Aan Karpofs kant klapte men luid in de handen, aan Oemara's zijde werd gefloten en geprotesteerd.

— Waarom heeft Karpof gewonnen? — vroeg Oemara verontwaardigd. — Wij hebben meer gedaan, mij houd je niet voor de mal! In onze sector was veel pakijs. Karpof heeft twee kilometer helemaal zonder pakijs afgelegd. Geen eerlijk beslissing! Zij moet herzien worden!

— Maar luister nu toch eens, kameraad Oemara! — trachtte Liebermann hem te overschreeuwen.

— Geen eerlijk beslissing! Wij zullen ons bij Batmanof beklagen!

Er weerklonk opnieuw een gefluit. Oemara keerde zich naar zijn arbeiders om en breidde zijn armen uit als om bij hen steun te zoeken. Karpof grinnikte, alsof deze hele twist hem niets aanging, en keek allen olijk aan.

— Kijk, jongeman, daar komen vrachtwagens! — riep hij plotseling verschrikt uit.

Uit de nevel van de schemering doemde op de weg een vracht-auto op, dan een tweede en een derde. De mensen staken hun handen omhoog; er klonk een gejuich over de zeeëngte. Zolang de wagens kwamen aanrijden — en dit scheen geen einde te nemen —, verstomde het gejuich niet. Het zwol nog aan, toen uit de tweede wagen Batmanof stapte. Onder het lopen klapte hij ook in zijn handen, als blijk van waardering voor Oemara, Karpof en alle anderen, die deze weg hadden aangelegd.

— Kameraden, — zei hij, toen het rumoer bedaard was. — Wel gefeliciteerd! Een autoweg hebben wij nu! Morgen vroeg beginnen wij buizen en machines naar het eiland te vervoeren. Nu zullen Smortsjkof en Machof de tocht naar het eiland voortzetten om twee arbeidsbrigades en levensmiddelen naar het eiland te brengen. De overigen moeten het hout afladen, dat is dringend. En dan geven wij vanavond een feest! Accoord? — vroeg hij Oemara.

— Niet accoord! Ik en mijn mensen zijn beledigd!

— Beledigd? Door wie?

— Hij heeft ons te kort gedaan! — wees de lasser op Liebermann.

— U hebt Karpof de overwinning toegekend? — ried Batmanof.

— Op oneerlijke wijze toegekend! — riepen allen rondom hem.

— Kalmte, kameraden, een ogenblik! — Batmanof overlegde. — Ik begrijp Liebermann. Hij is er van uitgegaan, dat de arbeidsbrigades van Karpof eerst in het nadeel waren. Maar ik geloof, dat de scheidsrechter het ons niet kwalijk zal nemen, wanneer wij de beslissing collectief veranderen. Naar mijn inzien doen de beide groepen niet voor elkaar onder. Zij hebben allebei overwonnen! Zij delen dus samen de eerste en tweede plaats. Juist of niet?

— Eigenlijk wel, jongeman! — stemde Karpof in.

— Is het een rechtvaardig oordeel, scheidsrechter? — wendde Batmanof zich tot de bevoorradingschef.

— Een Salomonsoordeel, — was Liebermann het eens. — Dat is geen koekje van mijn deeg.

Oemara was echter nog niet tevredengesteld. Hij tuurde nog even ongelovig en onvoldaan voor zich uit.

— Wat sta jij te pruttelen? Ben jij dan nog altijd niet tevreden? — vroeg Batmanof hem. — Jullie hebben toch allebei overwonnen. Jullie hebben allebei goed werk verricht!

Oemara lachte tenslotte:

— Jij bent een slimmeling, chef! Goed. Krijgen wij premie!

— Hij informeerde zakelijk: — Wat geef je?

— Voor iedere groep twee kisten tabak, voor elke man een extra portie eten en een stevig glaasje brandewijn! — antwoordde Batmanof voor de vuist weg, en hij keek tersluiks naar Liebermann, of hij niet over de schreef gegaan was. De bevoorradingschef knikte om zijn instemming te betuigen.

De nacht viel snel in. Het afladen van het hout geschiedde reeds in het halfdonker.

— Vlugger, kameraden, vlugger! — spoorde Karpof de arbeiders aan.

Hij tuurde voortdurend in de richting van het eiland, bezorgd om Smortsjkof en Machof. Op dit ogenblik drong van daar het geluid van naderende auto's: zij waren op de terugweg.

— Ik wil niet pessimistisch zijn, maar ik moet waarschuwen, — zei hij aarzelend. — Vandaag is alles vlot verlopen. Maar het weer staat mij niet aan, ik ben bang, dat er vannacht een storm losbreekt. Ik voel het in mijn vissersbotten. Kijk, de hemel betreft, de wind steekt op.

Batmanof keek om zich heen. Over de zeeëngte zwiepten van tijd tot tijd heftige windstoten. Het gieren ervan voorspelde niets goeds, doch er waren rondom zoveel betrouwbare mensen en onder de voeten lag een zo goede weg, dat Karpofs ongerustheid overdreven scheen.

— Jij ziet de dingen zwarter dan ze zijn, Iwan Loekitsj, — zei Batmanof.

— Voorzichtigheid kan geen kwaad, — hield Karpof aan. — Wij moesten het ijs voor de nacht ontruimen. Ik zou ook de mensen van het eiland terughalen en het timmerhout naar de kust terugbrengen.

— Voorzichtigheid is in elk geval te betrachten. Mensen en wagens zullen wij niet op het ijs laten. Op het eiland kan onze arbeidsbrigade niets overkomen; ik heb ze met levensmiddelen voor een maand uitgerust. Het is ook doelloos het timmerhout te gaan verslepen, mij is de stemming der mensen meer waard dan het hout. Kom mee, laten wij gaan uitrusten, oude visser. Morgen hebben wij belangrijker dingen te doen!...

Het was reeds laat in de avond, toen Batmanof, Rogof, Alexej, Liebermann en Karpof op de post terugkeerden. Het zwakke schijnsel der zaklantaarns verdronk in de zwarte duisternis, waarin het bouwterrein gehuld was. Voor het huis, waar

Merzljakof had gewoond, bemerkte Batmanof in het matte licht, dat uit de vensters scheen, Tanja Wasiltsjenko en haar assistent Smirnof.

— Neen maar, kijk eens, — keek hij naar zijn metgezellen om. — ons Roodkapje is al hier!

— Kameraad directeur! — klonk de stem van het meisje, dat hem ook gezien had. — De leidster der telefoonbrigades Wasiltsjenko rapporteert: Uw opdracht, een provisorische telefoonverbinding van Nowinsk tot de Straat van Dzjagdin aan te leggen, is volbracht. Alle onder mijn hoede gestelde mensen zijn gezond en rusten momenteel uit.

— Jullie zijn reuzejongens! Dat is een welkom geschenk! — verheugde Batmanof zich; hij trok Tanja naar zich toe en kuste haar op beide wangen. — Rogof, Liebermann! Zorgt voor een feestmaal voor de telefoongroep! Deze avond moet gevierd worden. De chauffeurs en de wegenbouwers ook uitnodigen! Vooruit, in actie! — Hij wendde zich weer tot Tanja. — Er is zeker nog geen lijntoestel aangesloten?

— Jawel! De verbinding functionneert! — scandeerde Tanja. Zij leek nu een strak gespannen snaar, die men slechts hoeft aan te raken, of zij begint te zoemen.

— Reusachtig! — riep Batmanof uit.

Hij snelde het huis binnen, wierp al lopend zijn bontjekker en zijn muts af en vloog op de tafel af. Voor het lijnkiezers-toestel zat Beridze — hij voerde een gesprek met Zalkind.

— Genoeg gekletst, laat anderen ook iets zeggen! — zei Batmanof met geveinsde boosheid en duwde de hoofdingenieur weg.

Hij maakte het zich op een krukje gemakkelijk, deed de kop-telefoons aan en trok met een gelukkige glimlach de microfoon naar zich toe.

— Laat de hele leiding naar mij luisteren! — riep hij met ietwat hese stem, terwijl hij olijk knipoogde tegen Alexej. — Hier spreekt Batmanof. Ik bevind mij aan de zeeëngte. Laten alle leiders en partij-organisatoren der trajectposten meeluisteren naar mijn gesprek met kameraad Zalkind! — Hij haalde diep adem. — Michail Borisowitsj, goedendag! Ik wil verantwoording afleggen voor de dag van heden, mij op de eerste kleine successen beroemen...

— Uitstekend! — antwoordde Zalkind. — Ook Tjomkin, Melnikof en Chlynof zijn aan de leiding. Wij hadden het juist over u, toen Beridze zich meldde. Spreek, Wasili Maximowitsj, wij zijn een en al oor!

Allen, en de leden der telefoongroep, en de chauffeurs, en de wegenbouwers, waren deze dag dodelijk vermoeid. Maar de

mensen werden opgezwiept door een ongewoon machtige golf van bezieling, niemand dacht er over te gaan 'slapen, allen wilden aan het feest deelnemen.

De avondmaaltijd moest in twee barakken opgediend worden. Daar de mogelijkheden beperkt waren, ging alles heel eenvoudig toe: de bouwarbeiders zaten met hun glas wodka en sandwiches overal, zoals het toevallig uitkwam, en niemand wenste het beter. Slechts in de tweede barak heerste ontevredenheid; iedereen wilde naar de eerste barak, waar de telefoonmonteurs, de helden van de dag, bijeen waren en de directeur persoonlijk de voorzitterskamer hanteerde.

De barak was vol mensen. Batmanof stond bij de tafel met een ijzeren kroes in de hand en liet zijn blik gaan over de door de vorst gebruide gezichten, die van alle kanten naar hem waren toegewend.

— Wij zullen het feest niet lang rekken, daar hebben wij geen tijd voor, — zei hij. — Bij het krieken van de ochtend wacht ons opnieuw zwaar werk. Lange redevoeringen hoeven wij niet af te steken. Ik beloof mij ook tot weinig woorden te beperken. — Hij hief zijn gezicht naar het licht op. — Waarin bestaat heden onze grootste prestatie? Niet hierin, dat wij in één dag de autoweg naar het eiland aangelegd, de auto's in orde gebracht en de telefoonverbinding tot de zeeëngte doorgetrokken hebben. De hoofdzaak is, dat wij ons heden er tezamen van overtuigd hebben, dat er voor ons geen onuitvoerbare opgaven meer bestaan, indien ons doel duidelijk is, indien wij goed georganiseerd en eensgezind zijn. Niet zonder grond is er gezegd: „De kracht der mensen kent geen grenzen, indien deze kracht gevormd wordt door het collectief.” Laten wij dus drinken op ons goede, sterke collectief!

Hij hief zijn beker hoog. Allen dronken hem toe. Daarop las Topolef met beheerste stem het bevel van de directeur over de beloning der telefoonmonteurs voor. De oude man was kennelijk opgewonden. Na hem hield Tanja een korte rede. Zij had tijd gevonden, een nieuwe, donkerblauwe, wollen jumper aan te trekken, waarin zij er erg knap uitzag. Het speet Alexej, dat Beridze, die in de andere barak de leiding had, haar niet kon zien.

— Ik ben de oudste in de telefoongroep; ik ben vierentwintig. De jongste onder ons, Genka Pankof, is vijftien, — zei Tanja. — Wij geven eerlijk toe, kameraden, dat het moeilijk was de tajga te doorkruisen. Doch ieder van ons werd geleid door de gedachte aan het lot van het vaderland, aan het lot van ons Moskou. En ieder droeg in zijn hart de beeltenis van de grote Stalin; hij heeft ons in alles gesterkt! . . . Wij, telefoonmonteurs,

weten, dat ons zware opgaven wachten. Maar wij verzekeren u, kameraad Batmanof, die door kameraad Stalin hierheen gezonden is, dat onze komsomolgroep al uw bevelen zal uitvoeren! . . .

Nauwelijks was zij uitgesproken, of Oemara vroeg het woord. Toen stonden om de beurt Karpof, Smortsjkof, Ziatjkof en Silin op om een kort woord te spreken. Ondanks de oorspronkelijke bedoeling van Batmanof om de bijeenkomst spoedig te sluiten, vlood de tijd ongemerkt heen. Het was, of de bouwers nog op iets wachtten. Batmanof had ook zelf geen lust, zich van hen te scheiden.

Iemand betreurde hardop, dat er geen muziek was, en reeds was zij, als op bestelling, daar: Machof haalde een prachtig accordeon uit het foudraal. Rondom schoof men dichter aan elkaar om plaats te maken, en Machof begon, zijn nu ernstige gezicht tegen het accordeon gedrukt, het „Lied van het Vaderland” te spelen. Tanja viel met heldere stem in, Karpof zong met een mooie, volle bariton de tweede stem, en weldra zong schallend de hele barak. Na het eerste lied hief iemand een tweede, een derde aan, toen schoven de mensen nog dichter aan elkaar om een dansvloertje vrij te maken.

Aan de kant zat, naast Kolja Smirnof, Genka Pankof met levendige ogen alles gade te slaan, wat er rondom hem plaats vond. Tanja had hem gezegd, dat zijn vader zich op het ogenblik niet op de post bevond, dat hij naar het eiland was vertrokken. Het teleurgestelde gezicht van de jongen klaarde spoedig op. De algemene stemming nam hem mee. Wasili Maximowitsj, die Genka van een afstand gadesloeg, besloot eindelijk naar het komsomollid toe te gaan, ofschoon hij voelde, hoe zijn hart samenkromp. Batmanof ging tussen Kolja en Genka zitten. Zonder een woord te zeggen, sloeg hij zijn armen om de schouders van beiden heen. Dadelijk kwam ook Tanja er bij. Genka zag hun ernstige gezichten en werd door een gevoel van ongerustheid gegrepen.

— Gennadi . . . Jij bent geen kind meer, je hebt de moed van een volwassen man, — begon Batmanof midden in het rumoer, terwijl hij zijn best deed het trillen van zijn stem te bedwingen. — Jij moet, zoals het een komsomollid betaamt, een treurig bericht dapper dragen . . . Wij weten het nog niet geheel zeker, maar het is mogelijk . . ., dat jouw vader . . . omgekomen is . . .

Batmanof had moeite de doordringende, starre blik van Genka, wiens ogen klein werden, uit te houden. Toen liet de jongen zijn tranen de vrije loop, en hij sprong op om weg te lopen. Batmanof hield hem vast, Genka boog zich en verborg zijn gezicht tussen zijn knieën.

Tanja, die zich niet meer beheersen kon, trok zich haastig

terug. Kolja Smirnof hield zijn jonge vriend bij de hand vast.

— Niet huilen, tracht je te beheersen, — ging Batmanof verder om de jongen te kalmeren. — Voor ons allen is het verlies van jouw vader een grote slag... Ik kan je niet met woorden troosten. Maar wees niet radeloos. Jij zult studeren. Goede kameraden zullen je bijstaan Kolja, Tanja, een hele familie...

— Wij blijven altijd bij jou, Genka, — zei Kolja. — Ik beschouw je als mijn jongere broer....

— Jij moet natuurlijk zelf over je leven beslissen, niemand wil je iets opdringen. Maar wanneer je het goed vindt, wil ik een tweede vader voor je zijn, — zei Wasili Maximowitsj en boog zich diep over Genka heen. — Ik had ook een zoon.... Hij is gestorven. Kop op, lieverd, wees dapper...

Batmanof sloeg zijn armen om Genka heen en richtte hem op; de jongen klemde zich volgzzaam met een klaaglijke zucht tegen hem aan.

Geen van de aanwezigen had deze scène opgemerkt. In de barak ging het feest der bouwarbeiders verder. Iemand duwde Moesia Koetsjina naar het midden van de dansvloer. Met de handen in de heupen, liet zij haar schalkse zwarte ogen fonkelen en draaide zich overmoedig rond. Voor Rogof bleef zij staan en maakte een buiging. Hij volgde haar met zwierige danspassen.

— Vluggen, Machof, voer het tempo op! — riep Solntsef, sprong ergens van boven af in de kring en begon op het steeds snellere rythme der muziek zo razend zijn benen uit te slaan, dat allen onwillekeurig glimlachten.

Door het gezang, geroezemoes en gestamp had niemand gehoord, hoe buiten het noodweer was losgebarsten. De wind achter de wanden gierde steeds luider, steeds woedender. Pas toen de barak bij de eerste heftige stormaanval op haar grondvesten schokte, verstomden allen en luisterden verontrust.

In de ingetreden stilte hoorde men duidelijk het gieren van de storm. Het werd overstemd door een donderend gekraak. Op hetzelfde ogenblik ging het licht uit, en in de ondoordringbare duisternis klonk een schelle schreeuw:

— Het ijs heeft zich van de oever losgescheurd! Het ijs in de zeeëngte is gaan kruien!

— Daar gaat onze autoweg! — zuchtte Karpof verbitterd.

In de barak ontstond tumult. Allen liepen door elkaar op zoek naar de uitgang. De deur was echter aan de buitenkant op slot. Men begon haar open te breken. In het donker flitsten de helle lichten van zaklantaarns der chauffeurs.

— Het is misschien boze opzet! — hoorde Batmanof Rogofs stem aan zijn oor. — Gaat u even iets op zij.

Rogof snelde naar het venster, sloeg met een forse klap het glas stuk en sprong naar buiten. Batmanof, die Genka tegen zich aangedrukt hield, voelde, hoe de mensen hem zwijgend omringden. Hij herkende hen instinctief: Kolja Smirnof, Alexej, Karpof, Oemara, Smortsjkof, Silin, Filimonof. Hij wachtte een ogenblik en riep toen luid:

— Waarom zijn jullie zo opgeschrikt, kameraden? Het past ons niet in paniek te geraken! . . . Ik verlang van iedereen, rust en orde te bewaren. Heeft de storm jullie werkelijk zo opgeschrikt? De weg zullen wij opnieuw aanleggen. Wij zullen om het open water heentrekken en van voren af aan beginnen. En weer in één dag; wij zijn tot alles in staat . . . Allen treden voor de nachtdienst aan! Communisten, chefs, brigadeleiders — naar mij komen! . . .

Deze op gebiedende toon en met overtuiging uitgesproken woorden brachten iedereen tot bezinning. Lichtstralen schoten uit alle hoeken van de barak en kruisten elkaar op één plaats; het energieke, vastberaden en beheerste gezicht van Batmanof kwam uit de duisternis naar voren.

TWEEDE HOOFDSTUK

Daar zij licht!

Het leven aan de zeestraat begon nu lang voor het aanbreken van de dag en kwam pas na middernacht tot rust. Honderden elektrische zonnen, die het bouwterrein hel verlichtten, verlengden de winterdag aanzienlijk.

Op de post werd het strenge reglement van een militair kamp ingevoerd. Een sirene wekte allen, het wassen en ontbijten moest in getelde minuten geschieden, het middag- en avondeten werd voor iedereen op strikte tijden opgediend, de taptoe werd ook door een sirene aangekondigd. Deze dagindeling vond bij de bouwarbeiders volledige instemming, en Rogof, een groot liefhebber van militaire discipline, zorgde er wel voor, dat iedereen zich er stipt aan hield. Hij zei, dat de regels van dit nieuwe regime slechts voor één man niet golden, namelijk voor hem, die deze regels ingevoerd had — Batmanof.

De directeur sliep weinig, zoals dat soms bij mensen het geval is, die dag en nacht de verantwoordelijkheid voor het lot van vele mensen en een groot werk op hun schouders voelen rusten. Hij ontwaakte steeds om dezelfde tijd, lang voor het loeien der sirene... Zachtjes, om de naast hem slapende kameraden niet te wekken, kleedde hij zich in het donker aan, waste zich met ijskoud water en liep naar buiten.

De zwarte winternacht omhulde de wereld. Nergens een lichtje... Wasili Maximowitsj ried feilloos de weg naar de zee-enge; hij liep langzaam, maar volkomen zeker. Op zijn lievelingsplek, de rotsige klip, bleef hij staan...

De duisternis was vol geluiden. Dof steunde het in het ijs geketende water der zeestraat. De wind floot nu zacht, dan weer hard. En nu snelde er in de verte, met de hoeven over het ijs stampend, een elard.

Batmanof luisterde, in gedachten verzonken. In deze minuut

vóór het aanbreken van de dag, waarin zijn hoofd bijzonder fris was, kwamen de gedachten in hem op, die zich later in de loop van de dag in aanwijzingen en raadgevingen aan zijn ondergeschikten formuleerden. Alleen met zichzelf, ging Batmanof de juistheid na van hetgeen de vorige dag verricht was. Praktische gedachten vermengden zich met abstracte gedachten, die soms zonder directe aanleiding in hem opkwamen.

Wasili Maximowitsj dacht er graag aan, dat hij en alle mensen van het bouwbedrijf hier, in het Verre Oosten, als eersten in het land hun werkdag begonnen; slechts de grenstroepen deelden deze eer met hen. Hij kreeg een eigenaardig gevoel van kracht; hij kon nauwelijks een onberedeneerde gelukkige lach onderdrukken, terwijl hij zijn borst en schouders uitrekte. Deze kracht vloog hem als een warme wind van zijn verre geboorte-grond toe. Wasili Maximowitsj Batmanof was een honkvast Sowjet-mens, geen zwerver, die zich overal thuis voelt. Hij herinnerde zich steeds met voldoening, dat hier eens Russische ontdekkingsreizigers vertoefd hadden, dat Newelski op deze wateren had gevaren. Met eerbied en onwillekeurige droefheid dacht Batmanof aan deze pioniers. Geheel op zichzelf aangewezen, hadden zij de strijd tegen de wilde natuur en talrijke vijanden moeten voeren! Bij het respect mengde zich een gevoel van superioriteit over de voorgangers uit het verre verleden, en Wasili Maximowitsj vond dit volkomen logisch en gerechtvaardigd. Dit gevoel was vrij van eigendunk en ijdelheid, het gaf uitdrukking aan de trots op het nieuwe sociale stelsel, op het Sowjet-volk, op het jonge Rusland, dat een machtig bolwerk voor elk van zijn zonen was! Pijnlijk was de gedachte, dat Newelski, die een historische missie te vervullen had, slechts met een klein groepje mensen op eigen risico en verantwoording aan deze oevers verschenen was. Hoeveel sterker was hij, Batmanof, die hierheen gezonden was aan het hoofd van een reusachtig collectief, gewapend met de kennis en de middelen van de vergevorderde techniek van deze eeuw!

Naast de admiraal stelde Batmanof zich Jekaterina Iwanowna Newelskaja voor, deze heldhaftige Russische vrouw, die ontberingen noch ontgoochelingen vreesde en moedig afstand deed van de gerieven van het gewone mondaine leven om tot roem van het vaderland een groots en moeilijk werk te verrichten. In het regionale museum van Roebezsansk had Batmanof Newelskaja's portret gezien. . . . In zijn fantasie had haar gelaat onbewust de trekken van Anna Iwanowna aangenomen. . . .

Op Batmanofs dringende telegrammen had zijn vrouw tenslotte een brief en een foto van hun zoon gezonden:

— Dit is alles, wat van Kostja gebleven is. De oorlog heeft

hem ons ontrukkt. Wij zijn vereenzaamd, Wasili Maximowitsj, maar wij moeten kracht vinden in de gedachte, dat het verdriet van millioenen vaders en moeders even ontroostbaar is als het onze . . . Ik weet niet, of je warme woorden uit het hart komen, maar ik zie je dikwijls, in mijn slaap en als ik waak, voor mij staan — streng en met een verwijt in je ogen. Ja, ik heb onze zoon niet behoed, ik heb hem niet behoed! Jij roept mij bij je . . . Kan ik nu komen? Ik draag een militair uniform en beschouw mij evenzeer als een soldaat als alle anderen. Mijn plicht houdt mij hier vast. Onze zoon is gestorven, en wij mogen ons lot niet trachten te verlichten. Ik wil geloven, dat tegen de tijd, waarop wij elkaar zullen weerzien, wij in staat zullen zijn, ons huwelijksleven beter in te richten dan tot dusver . . . Beter, verstandiger en zonder scheiding . . .

Hoe hunkerde hij in deze minuten naar haar, hoe wenste hij, dat zij plotseling naast hem zou staan! „Anna! — riep hij toonloos uit. — Het hangt van jou af, een einde aan onze scheiding te maken. Maak er dan toch een einde aan! Wij moeten tezamen zijn. Ons leven zal nu anders zijn, dat zweer ik je . . .”

Met een zucht, waardoor hij zich als het ware bevrijdde van de last van zware overpeinzingen, keek Batmanof op zijn polshorloge. De groene radiumwijzers wezen twintig minuten over vijf. Nog een ogenblik bleef hij in onbeweeglijke spanning staan, toen riep hij in gedachten uit: „Daar zij licht!”

Op ditzelfde ogenblik begon de sirene haar montere lied te zingen en vlamden de verblindende lichten aan. Een! — en de nederzetting was hel verlicht. Twee! — het hele bouwterrein werd overstraald. Drie! — de lichten liepen de oever langs en over de twintig kilometer lange ijsweg tot aan het eiland. De schijnwerpers op de heuveltoppen en de torens op de kust, en de lantaarns, die overal in de sector op hoge palen waren aangebracht, kondigden de dag aan en dreven de nacht in het diepst van de tajga terug.

— „Daar zij licht, en daar was licht”, net als bij God, — lachte Wasili Maximowitsj bij zichzelf. — Anders hadden wij moeten wachten. tot die lieve zon van ons in al haar glorie opgaat!

Batmanof bemerkte, dat hij niet alleen in het donker waakte. Onder een of ander voorwendsel zwierf Karpof in de buurt rond . . . En Rogof . . . Deze was echter moeilijk te herkennen, want hij snelde als een spook heen. Voor de eerste maal lachte Wasili Maximowitsj luid om Karpof, opdat Rogof het ook zou horen:

— Wat loop jij achter mij aan, jongeman? Speel jij voor vrijwillige lijfwacht?

— Hoezo lijfwacht? Ik mag in mijn vrije tijd toch wel een luchtje gaan scheppen? — antwoordde Karpof onschuldig.

De volgende ochtend waren zij er echter weer, en Batmanof besloot geen acht op hen te slaan.

... Wasili Maximowitsj keerde met snelle passen terug naar het huis, waar hij met zijn medewerkers woonde. Hij had verboden dit kwartier Merzljakows huis te noemen.

— De woning is terdege ontsmet. Het is tijd de vroegere bewoner te vergeten.

Batmanof hield er van te kijken, hoe zijn medewerkers sliepen. Alexej lag steeds op zijn rechterzijde, rustig en stil, met een sereen gezicht. Liebermann had een uitdrukking van bezorgdheid en onrust, die hij in wakende toestand nooit toonde, hij snurkte en stiet vreemde geluiden uit. Tanja Wasiltsjenko — hij sloop soms ook haar kamer binnen — sliep met haar hoofd liefstellig opzij, met verward haar en haar hand onder haar wang. En geheel als een baby, lang uitgestrekt, met volle wangen tevreden puffend, sliep Beridze.

Wasili Maximowitsj keek een ogenblik vertederd naar de slapenden; toen wekte hij hen onbarmhartig:

— Opstaan, luilakken! Zijn jullie soms hier gekomen om te pitten? Gewerkt moet er worden! — donderde zijn stem.

Samen met Rogof en Liebermann zocht Batmanof elke morgen de arbeiders in de woonbarakken op. Hij wenste hun goede morgen, informeerde gekscherend, waarvan zij gedroomd hadden, inspecteerde met kritisch ook het verblijf en vond zonder mankeren gebreken. Dan wendde hij zich met zijn bezwaren tot de nieuwe chef van de post en Liebermann.

— Waarom is het hier zo koud?

— Lieve hemel! Hoe komt u er bij? Kijk eens hier, vijftien graden! — snelde Liebermann naar de thermometer.

— Ik heb maling aan de thermometer! Voor jou is er maar één thermometer, namelijk dat de mensen na een dag werken in de vorst in hun ondergoed kunnen slapen en vergaan van de hitte. Zelfs de nachtwaker loopt in zijn bontjas rond, het is gewoon een schandaal!

— Gisteravond en vannacht was het niet uit te houden van de hitte! — viel de nachtwaker Liebermann bij. — Tegen de ochtend is het wat koeler geworden. Op mij moet u niet afgaan: ik hul mij altijd in mijn bontjas, na Centraal-Azië heb ik behoefte aan een hoge temperatuur in de kamer.

— Stook de kachels dan harder. Wees niet zuinig met hout, de tijd van Merzljakof is voorbij.

De arbeiders waren spoedig gewend geraakt aan deze ochtendbezoeken. Tijdens de rondgang kon men zich met elk ver-

zoek en elke vraag tot Batmanof wenden. De mensen waren in het algemeen over zijn goede zorgen zeer te spreken. Deze zorgzaamheid, gewoonlijk onuitgesproken, en indien wel uitgesproken, dan op grimmige en norske toon, roerde hen en zij streefden er naar haar op een of andere wijze te beantwoorden. Hier in de barakken kwamen de chauffeurs dadelijk op Wasili Maximowitsj toe en verplichten zich een extra tocht te doen. De arbeiders, die de bouwgroeven aan het graven waren, stelden voor een elevator op te stellen om de aarde automatisch aan de oppervlakte te brengen.

Gewoonlijk klaagde niemand over levenscondities. „Het is hier schoon en warm, er is genoeg te eten — wat willen wij nog meer?” Alleen Oemara Mahomed was, tot ergernis van Liebermann, altijd ontevreden over iets en had steeds pretenties:

— Chef, zeg hun, dat wij hier portretten van de leiders moeten hebben. Wij moesten een hoek afscheiden en er een spiegel ophangen, dan kunnen wij ons prettig scheren. Wij willen een muziekinstrument hebben, Machof heeft een accordeon, wij hebben niets.

— Liebermann en Rogof kregen aanwijzingen voor portretten te zorgen, een aparte kamer als kapsalon in te richten, een muziekinstrument op de kop te tikken.

— Dit is het criterium voor de eisen, die ik en de kameraden stellen, — zei Batmanof. — In de woonbarak moet het proper zijn als in een ziekenhuis, warm als in een badkamer en behaaglijk als in een meisjeskamer.

Dikwijls bracht Wasili Maximowitsj Rogof in herinnering:

— Die chauffeursbarak „à la Potjomkin”, waarmee jij mij op de vijfde post verrast hebt, was uitstekend! Wanneer zullen de barakken hier er net zo uitzien?

Rogof had intussen deze vermaningen niet nodig. Nadat hij zich met Liebermann georiënteerd had in de huishouding van de post, in de grote voorraden, die hier aangevoerd waren, schommelde hij zowel lopers als gordijnen, gitaren, domino- en damspelen en boeken op.

Batmanof en de vertegenwoordigers van het hoofdkantoor ontbeten tezamen met allen in de grote opslagplaats, die nog niet geheel tot cantine omgebouwd was. Het ontbijt duurde niet langer dan vijftien minuten, maar dit was altijd lang genoeg om Liebermann en de kok Nogtef op hun kop te geven. Een der eerste dagen had de directeur, nadat hij de dunne soep van visconcentraten geproefd en als tweede gang een minutieuse omelet van eipoeder gekregen had, de bevoorraderschef en de kok verontwaardigd aangekeken:

— Dit is amper genoeg voor een kind van vijf jaar!

— Ik moet rondkomen met de hoeveelheden, die de bevoorradingschef mij geeft, — haastte Nogtef zich te rechtvaardigen, hoogst bevreesd Batmanofs misnoegen op te wekken.

— Het calorieëngehalte beantwoordt precies aan de voorgeschreven normen voor een volwassen werkend mens, — antwoordde Liebermann met zo'n gewichtig air, dat de kok terstond zijn mond hield, en hij reikte Wasili Maximowitsj het menu. — Dit ontbijt bevat ruim vijftienhonderd calorieën. Ik ben bijvoorbeeld volkomen verzadigd. . . .

Liebermann zette een voldaan gezicht, maar ontweek Batmanofs blik.

— Luister en kijk mij aan, — zei Wasili Maximowitsj streng. — Na de oorlog kun je op het instituut voor de voedingsindustrie gaan werken. Daar zul je elk stuk vlees, elke kop bouillon op het calorieëngehalte onderzoeken. Maar zolang je bij mij werkt, is er maar één maatstaf: het geweten! De arbeiders moeten de cantine met een volle maag verlaten. Begrepen? Laat Nogtef voedzame pap koken; aardappelen hebben jullie, vis hebben jullie. Maar verkook ze niet in het water, zoals vandaag, opdat iedereen ziet, dat het vis is en geen gootwater!

De bevoorradingschef wilde protesteren:

— U vergeet de rantsoenen!

— Maar ik denk aan de mensen. Ik geef ook jou de raad, aan de mensen te denken, zonder de rantsoenen uit het oog te verliezen! Dan krijgen wij een redelijk resultaat.

Om kwart voor zes begaven de brigades zich naar hun plaatsen, precies om zes uur begon in de sector de werkdag.

De autoweg langs het gehele traject, dat door de sector liep, werd in een recordtijd, in vier dagen aangelegd. Nu begon men met het vrachtvervoer. Smortsjkof en Machof, die met elkaar wedijverden, voerden de autocolonne met buizen, levensmiddelen en bouwmaterialen aan. Machofs colonne reed in een bocht om een groot wak op de „Batmanofweg” naar het eiland, terwijl Smortsjkof zijn reeks wagens in tegengestelde richting voerde — over het vasteland naar de Adoen. Vóór het vertrek waren de peinzende, ernstige Smortsjkof en de heimelijk glimlachende Machof op elkaar toegetreden en hadden elkaar de hand gedrukt, als bokkers in de ring vóór de wedstrijd.

Op het bouwterrein weerklonken dikwijls knetterende salvo's: in de bouwgroeven voor de petroleumreservoirs en de fundamente van het toekomstige dieselpompstation werd de grond met ammonal losgemaakt. De dynamiekspecialist Koertof en zijn helpers groeven een paar dozijn „vossenholen”, vulden de gangen met springstof en brachten deze met een lont tot

explosie. Wanneer zij weggingen, lieten zij hopen bevroren aarde en gesteente achter zich. Onmiddellijk daarna daalden de grondwerkers in de bouwgroeven af.

Langs het bouwterrein van het pompstation strekte zich een afdak uit, waaronder mecaniciens enige betonmolens aan het monteren waren. De bezadigde en in zijn bewegingen trage betonwerker Petrygin, die met een hele schare leerlingen, jonge jongens van de vakschool, naar de post gekomen was, nam de op vrachtwagens aangevoerde vaten met cement, natuursteen en zand over.

Bij een der barakken klopten de bijlen en huilde een cirkelzaag: timmerlieden waren onder leiding van de gebroeders Pestof bezig, een nieuwe woonbarak, een clubgebouw en een cantine met een keuken te bouwen.

In de verte, aan de oever van de zeeëngte, ratelden de tractoren van Silin en Remnjef zonder onderbreking; met walsen effenden zij het grote, twee kilometer lange terrein, waar de buizen gelast zouden worden. Oemara Mahomed, Fedotof, Kedrin en andere lassers maakten alles klaar, wat voor het laswerk nodig was.

Aan weerszijden van hen legden bouwarbeiders de fundamenten voor twee houten huizen van middelmatige grootte — een voor de pas gearriveerde duikersafdeling onder leiding van duikerchef Smelof en het andere voor de telefoongroep van Tanja Wasiltsjenko. Verderop werd op de oever in aller ijl een derde gebouw opgetrokken, voor de springstofarbeiders. Het huis was nog niet half voltooid, maar toch was het reeds door een hoge schutting van de buitenwereld afgesloten, waarachter ingenieur Nekrasof met zijn mensen de voorbereidingen voor de grote explosies in de zeeëngte trof.

De elektrische centrale was uitgebreid: deze bestond nu uit zes verplaatsbare energiestations. Naast de elektrische centrale naderden twee ruime gebouwen hun voltooiing: de garage en de mechanische werkplaats.

Het werk voor de fundamenten van het pompstation was juist begonnen, toen Filimonof alle chauffeurs onder Polisjtsjoeks hoede stelde, Serjogin tot zijn helper benoemde, en een eerste poging ondernam zich te oriënteren in de aanstaande montage der pompen en dieselmotoren. Op de vastgestampte vloer van de elektrische centrale werden voorlopig, tot de bouw der werkplaats zou zijn voltooid, de onderdelen der installatie gesorteerd. De machines waren nieuw, niemand kende de constructie er van. De Amerikaanse firma had de tekeningen incompleet gestuurd; ook schenen er sommige machine-onderdelen te ontbreken; òf zij waren verloren geraakt en nog niet

teruggevonden, òf de firma had „vergeten” ze in te pakken.

Batmanof bracht de gehele dag op de post door. Men zag hem op de chauffeursbank naast Machof, die hij op zijn zoveelste tocht naar het eiland begeleidde om te controleren, of er langs het traject geen afgeworpen buizen lagen en vastgelopen vrachtauto's stonden of om te zien, of de chauffeurs zich niet al te lang warmden. Toen zocht hij de lassers op en luisterde aandachtig naar de opgewonden woorden van Oemara Mahomed, die hoge eisen aan zijn gereedschap stelde en er eindeloze aanmerkingen op had. Dan weer dacht Wasili Maximowitsj aan Nekrasof en ging naar hem toe om te zien, hoe men daar machtige springladingen klaarmaakte. Of hij daalde af in een bouwgroeve om met de oude Ziatjkof te spreken.

Deze werkte snel en onvermoeibaar, zelden veroorloofde hij zich een rust- of rookpauze. Hij had zich in de loop der jaren spaarzame, weloverwogen bewegingen eigen gemaakt. Opvallend was het ongewone gereedschap van de Stachanof-arbeider — een grote, uitgeholde spade met een gebogen steel.

Ziatjkof hield de schep met de concave zijde naar voren en duwde zijn knie tegen de kromming van de steel. En zonder zich te bukken, drukte hij op het handvat, en de schep greep de aarde als het ware van zelf. Een rukje, — en de aardkluiten vlogen in de emmers van de zich omhoog bewegende transportband!

Batmanof controleerde met zijn stopwatch: Ziatjkof greep met zijn spade tweemaal zoveel aarde als een willekeurige jonge grondwerker.

— Laat mij het eens proberen, — vroeg hij Ziatjkof.

— Waarom zou u uw handen vuil maken? U moet met het hoofd werken, — zei de oude man.

— Het hoofd leert de handen. Op het bouwbedrijf moeten wij miljoenen kubieke meters aarde uitgraven; uw spade komt ons ook in andere sectoren te pas.

Wasili Maximowitsj schepte de bevroren aarde uit en wierp haar op de transportband. Hij haalde snel achtereen en zeker uit, maar ongelijkmatig en met rukken. De gebogen steel maakte zijn bewegingen zwaarder in plaats van lichter.

— Gelijkmatiger... Niet zo sterk aandrukken, — onderrichtte Ziatjkof, die de verrichtingen van de directeur oplettend volgde, hem.

De arbeiders kwamen reeds nieuwsgierig naderbij om te zien, hoe Batmanof aan het werk was, maar Ziatjkof wenkte hen naar hun plaats terug te gaan.

— Ik ben het verleerd, — zei Batmanof spijtig. Hij hijgde.

— U bent vertrouwd met de schep, naar ik zie, — zei Ziatjkof.

— Ja, ik heb als stoker op een locomotief gewerkt. Die schep van u is interessant, je moet er alleen aan gewend raken. — Hij wierp een blik op de arbeiders: „U bent bijna de enige, die hem weet te hanteren; de anderen moesten het ook leren. Aan het voordeel ervan valt niet te twijfelen.

— Zij zijn er niet tuk op, — zei Ziatjkof licht geërgerd. Over zijn oude, donkere gelaat gleed een aarzelende glimlach. — Zij drijven er de spot mee, ze noemen hem een kameel.

— Daar schiet mij iets te binnen, wat ik u al lang had willen vragen. . . . Ik heb een zekere Pjotr Ziatjkof gekend. Ik heb samen met hem gestudeerd, en wij waren bevriend. Later heb ik hem toevallig nog eens in Zaporozje ontmoet, waar hij een functie als directeur bekleedde. Is hij soms familie van u?

— Het is mijn jongere broer. . . .

— Aha! Waar is hij nu? — vroeg Wasili Maximowitsj met levendige belangstelling.

— Ik weet het niet. . . . Volgens de geruchten vecht hij als partisaan. Ik heb mijn familie uit het oog verloren. Mijn zoon lag voor Leningrad, van hem heb ik al een tijd niets gehoord. Mijn vrouw en dochter zijn in Swobodnoje aan de Zeja achtergebleven. Ik kom zelf uit het Westen, maar na de aanleg van de „Toerksib” * ben ik naar het Verre Oosten getrokken. Ik heb een paar jaar op de goudvelden en op verschillende bouwobjecten gewerkt.

— Hoe bent u bij ons terecht gekomen?

— Ik hoorde, dat er hier een tekort aan mensen was, en heb gesolliciteerd.

— Is dit geen zwaar werk op uw leeftijd? U kunt toch wel lichtere arbeid vinden.

— Ik kan dit nog best aan, wees maar niet bezorgd. . . .

Ziatjkof trok zijn wanten hoog en greep weer naar zijn kromme spade. Batmanof ging terug naar zijn andere werkzaamheden. Hij had er vele. Niets ontging hem, wat maar van enig belang was. Een paar maal per dag sprak hij door de telefoon met het traject en het hoofdkantoor, steeds weer gaf hij nieuwe opdrachten en controleerde de uitvoering ervan. Hij was voortdurend onder de mensen, leerde hen werken en leerde ook van hen.

Volkomen onverwacht beval hij soms aan Rogof de alarmtoestand af te kondigen. Gebeurde dit 's ochtends vroeg of 's nachts, dan ging het licht ogenblikkelijk uit, en de lucht-

* Toerkestan-Siberische spoorweg. (vert.)

afweerafdelingen, die door een instructeur van de grenstroepen waren geschoold, snelden naar hun posten. Het leven op het bouwobject kwam tot stilstand, de mensen veranderden in soldaten, paraat voor de verdediging.

Zoals bij iedereen op de post was ook het gezicht van Wasili Maximowitsj gebruind door de wind, bronskleurig geworden door het voortdurende verblijf in de koude. Eens hield hij Tanja staande en toonde haar zijn handen, die ruw en gesprongen waren door de vorst.

— U hebt gelijk: de handen wennen aan elke temperatuur. Ik loop nu zelfs bij krachtige wind zonder wanten en het doet mij niets! Dank u voor uw raad.

Het meisje begreep niet dadelijk wat hij bedoelde. Toen het tot haar doordrong, keek zij hem met respect aan; zijn innerlijke hoedanigheden, die haar geleidelijk aan duidelijk werden, vulden haar met vreugde. Zij had lust de blauwrode handen van de directeur te drukken.

Reeds meer dan eens had Batmanof half schertsend, half in ernst gezegd:

— Weldra komt de dag, dat wij, gewone arbeiders, terzijde treden, die heuvel daar bestijgen en het veld ruimen voor onze ingenieurs. Dan moeten zij tonen, wat zij kunnen!

En deze dag brak aan. Op een windstille, heldere morgen, in alle vroegte, maten de ingenieurs op het ijs van de zeeëngte van de kust in de richting van het eiland een afstand van vijfhonderd meter af om de eerste proefexplosie te ondernemen. Dit was het begin van de belangrijkste werkzaamheden in de sector en tegelijk de toetssteen voor Topolefs voorstel.

Karpof voerde een aantal brigades naar de zeestraat. Met bijlen en houwelen hakten zij op afstanden van vijf meter kleine ronde bijten in het ijs. Schitterend in de zon vlogen blauwe ijssplinters omhoog, er klonk een onaangenaam gekras en gedreun. Dit zware werk vorderde langzaam. Kofsjof keek op zijn horloge en dreef tot spoed aan.

Langs de bijten legde Nekrasof, een man op leeftijd met een wrevelig en somber gezicht, maar in wezen de goedheid zelve, samen met brigadeleider Koertof en zijn helpers een elektrische draadleiding over het ijs. Van deze leiding uit trokken de springstofarbeiders verbindingsdraden, aan het einde waarvan zakken van waterdicht papier gebonden waren, naar de bijten. De zakken bevatten ammonal. Zodra alle gaten gereed waren, namen honderd man de zakken met de springstof en lieten ze tegelijkertijd in het bruisende water van de zeeëngte neer.

Naar Topolefs idee moesten de in één lijn op de bodem der

zeeëngte gezonken ladingen naar boven, in de ijs- en water-massa, en naar beneden, in de grond, een even krachtige uitwerking hebben. Aldus zou er een geul ontstaan. Deze geul moest een betrouwbare bedding voor de pijpleiding vormen, haar 's winters tegen bevriezing beschermen, want de geul zou van boven snel met drijfzand gevuld worden, en 's zomers tegen de schepen beschermen, die bij het passeren van de betrekkelijk ondiepe zeestraat de olieleiding met hun kiel konden raken en beschadigen.

... Nekrasof gaf enige korte, schrille fluitsignalen op de wijze, waarop militiemannen in de steden dit doen. Dadelijk daarna klonken waarschuwingsslagen op een rail. In een oogwenk ontruimden de mensen het ijs van de zeeëngte en het hele bouwterrein. Op de oever bleven slechts Nekrasof en de duiker Smelof achter — zij kropen in een bunker, die voor observatiedoeleinden direct aan de rand van het ijs was gebouwd.

Batmanof stond ook degenen, die zich niet in de onmiddellijke nabijheid van de explosieplaats bevonden, toe het werk te onderbreken. Een paar honderd mensen beklommen de heuvel achter de nederzetting. De hele top bewoog en rumoerde. Lager op de helling stonden Batmanof, Beridze en Kofsjof.

Opgewonden door de afwachting, maakte Machof, wiens scherpe blik niets ontging, Moesia Koetsjina en Solntsef lachend op hen attent:

— Zij staan daar als drie „bogatyrs”*!

In de witte met riemen omgorde bontjekkens en de helmvormige mutsen met oorkleppen deden zij inderdaad aan helden uit de bylinen denken: de rijzige en stoere Batmanof, de herculische, zwartbaardige Beridze en de slanke Kofsjof. Slechts schilden en zwaarden ontbraken.

Hijgend klauterde Topolef de helling op. Hij rekte zich voor de directeur en zei met ouderwetse plechtigheid:

— U hebt mijn zegen om het signaal tot de explosie te geven, Wasili Maximowitsj.

De oude man was opgewonden en greep al te dikwijls naar zijn zilveren tabaksdoos, op het porceleinen deksel waarvan een vriend paartje was geschilderd. Alexej trok Koezma Koezmitsj naar zich toe en fluisterde hem zacht grinnekend in het oor:

— Ik herinner mij een uitlating: „Basta! Ik heb mijn levens-taak rijkelijk vervuld. Ik heb niets nodig. Ik verlang slechts een ongestoord bestaan.” Welke grijsaard heeft dat ook weer gezegd?

* Bogatyrs zijn oersterke helden uit de Russische epische volksverhalen (bylinen). (vert.)

De oude ingenieur hoestte van het lachen en antwoordde terwijl hij met zijn snor Alexej's wang raakte:

— Belofte maakt schuld, vriend. Wij hadden toch afgesproken hier nooit meer over te spreken. Ik beken je eerlijk, Aljosja, dat ik over mijn hele lichaam sta te trillen. Hoeveel explosies heb ik mijn leven al niet ondernomen, maar ik ben er nog nooit aan gewend geraakt. En vandaag is het een heel bijzondere explosie: óf u drukt Topolef de hand, óf u stopt hem als een aftandse grijsaard in het oudemannenhuis.

Batmanof haalde zijn revolver uit zijn zak. Allen keken als betoverd, hoe hij langzaam zijn hand ophief.

Een schot! Een ogenblik heerste er een doodse stilte. Slechts Topolefs stotende ademhaling was te horen. In de bunker haalde Nekrasof de hefboom over, in onbegrijpelijk korte tijd bereikte de elektrische stroom de ontstekingscapsules aan de uiteinden der draden — en de aarde beefde, het opgebroken ijs kraakte oorverdovend, de lucht trilde. Een ogenblik hing er boven de zeeëngte een zuil van water, sneeuw, ijs en aarde als een gigantische paddestoel hoog in de lucht en stortte toen met eenparig versnelde beweging in elkaar.

Licht verdoofd, zag Nekrasof uit zijn bunker de door de explosie diep opengereten bodem, die blootgekomen was. In de geul lagen zeewier en stuiptrekkende vissen opgehoopt. Er verstreken seconden, een halve minuut, en nog steeds keerde het door de ontploffing uiteengezwepte water niet op zijn oude plaats terug. Eindelijk sloot het zich met daverend geweld en onttrok de bodem aan het oog.

De mensen op de heuvel kwamen in beweging, schreeuwden en klaptten in hun handen, ofschoon zij de resultaten van de ontploffing nog niet wisten.

Nog vlogen er stukjes ijs en aarde rond, toen Kofsjoj Koezma Koezmitsj bij zijn arm pakte en met hem de helling afsnelde. In een wolk van sneeuw stroomde ook de opgewonden roezemoezende menigte bouwarbeiders omlaag.

Op de kust zag het er uit als na een storm: de in zee stekende rotsen waren overgoten met water, ijsschotsen, kluiten modderige aarde, zeewier en dode vissen. De eentonige grauwe oppervlakte van de zeeëngte was door een geweldige kloof in tweeën gesplitst.

Kofsjoj en Topolef liepen naar de bijt, waarin juist Smelofs ronde duikershelm verdwenen was.

— De geul is er! Een prachtige rechte geul. Ik heb haar met eigen ogen gezien! — riep Nekrasof hun toe.

Hun ongeduld bedwingend, liepen Batmanof en Beridze op hun gemak naar de zeeëngte; zij werden door iedereen

ingehaald. Batmanof zei, dat hij zich reeds te lang in de sector had opgehouden en dat hij naar Nowinsk moest terugkeren. Beridze luisterde verstrooid — hij popelde van ongeduld te horen, of de ontploffing aan de verwachte resultaten had beantwoord.

— Vannacht is mij meegedeeld, dat Pisaref geïnformeerd heeft, of ik hier ben en hoe lang ik nog denk te blijven, — vervolgde Batmanof. — Houdt dat in, dat ik mij naar het hoofdkantoor moet haasten of nog langer hier moet blijven? Misschien is hij wel van plan hierheen te komen.

— Dat zou goed zijn. Dan kunnen wij hem ter plaatse alles laten zien en hem vertellen, wat wij nodig hebben, — antwoordde Beridze.

Verdiept in het gesprek, hadden Batmanof en Beridze niet terstond bemerkt, dat Topolef in hun richting kwam aanhollen. Koezma Koezmitsj strompelde, struikelde, stond weer op. . . . Zij snelden op hem toe.

— Arme baas, er is iets scheefgegaan. Zou de geul mislukt zijn? — maakte Batmanof zich ongerust.

Topolef viel Beridze bijna in de armen. Hij kon geen woord uitbrengen, er kwam een fluitend gerochel uit zijn borst.

— Windt u niet zo op, beste Koezma Koezmitsj, — zei Batmanof vriendelijk, terwijl hij Topolef aan zijn arm steunde. — U hoeft toch niet te rennen, zelfs als er iets scheefgegaan is. Er is altijd wel een jonger iemand te vinden.

— Dat moet ik wel. . . . Ik moet zelf! . . . — stiet Topolef moeizaam en stotend uit. — Nekrasof heeft het gezien. . . . De geul is er! . . . Als met een schep uitgegraven. . . . Zo gelijkmatig. . . . Ik ben zo blij. . . ., dat ik dit kan melden. . . . Ik heb u niet misleid! . . .

— Dank u, Koezma Koezmitsj! — bedankte Batmanof hem hartelijk. — Nu kunnen wij zeggen, dat het probleem van de zeeëngte opgelost is.

De oude man snoot luid zijn neus en baste:

— Ik zou het liefst de ontploffingen voortzetten, om alles in één keer te doen. Maar voor elke explosie zijn tenminste drie of vier dagen nodig. Het wordt al donker, — het is fijn, dat wij dit tenminste vandaag gedaan hebben.

Batmanof keek verwonderd om zich heen:

— Wat is die dag vlug verstreken!

Omringd door de ingenieurs en arbeiders, liep de directeur voorzichtig langs de enkele meters brede kloof, waarvandaan zigzagscheuren in alle richtingen liepen. Dampwolken stegen uit de kloof op en bleven boven het ijs hangen.

— De explosiemethode brengt nog het voordeel mee, dat wij

het ijs niet hoeven stuk te hakken om de pijpleiding neer te laten; de kloof is kant en klaar; — meende de hoofdingenieur.

Oemara Mahomed kwam op hem af en raakte hem bij zijn schouder aan:

— Kameraad Beridze, u hebt hier genoeg gekeken, kom mee, ik ga de buizen lassen.

De vorige avond had Beridze Oemara beloofd gelijktijdig met de explosies en het lassen te beginnen. Het elektrische lasgereedschap was niet geheel klaargekomen, en bovendien had de drukte in verband met de eerste ontploffing de ingenieurs geheel in beslag genomen. Zij waren Oemara Mahomed vergeten.

— De lastransformatoren moeten nog gecontroleerd worden, — zei Beridze. — Eerst zullen wij alles naar behoren voorbereiden en dan beginnen wij pas.

— Goed, met het elektrische lassen kunnen wij later beginnen. Maar autogeen? Waarom gaat dat niet? — hield Oemara aan. — Carbid heb ik, zuurstof heb ik, alles kant en klaar.

— Het is al laat, vriend. Het wordt al donker. Heb tot morgen geduld.

— Morgen, — schrok Oemara. — Ik heb al zo lang gewacht! Een paar maanden heb ik brander niet in de hand gehad. De hand is helemaal bevroren, hart is bevroren! 's Nachts heb ik niet geslapen, voortdurend lag ik er aan te denken, hoe ik begin lassen. . . .

Beridze wisselde een blik met Batmanof, Topolef en Kofsjof; dezen glimlachten met verkleumde lippen. Oemara liet zijn stekende blik van de een naar de ander glijden.

— Wij moesten het maar toestaan, Georgi Dawydowitsj, — hield Topolef het niet uit. — Wanneer wij eenmaal besloten hebben vandaag met het lassen te beginnen, dienen wij ons er aan te houden.

— Goed. U hebt mij overtuigd. Aan de slag, Oemara!

— Dank je, chef! Wel bedankt! Je zult er geen spijt van hebben! — riep de lasser uit, en hij rende naar de oever.

Op het geweldige terrein, dat voor het laswerk bestemd was, waren drie eindeloze buizenreeksen op houten stellages met de sluitstukken aan elkaar gelegd. Voor een van deze reeksen stond het autogene lasapparaat van Oemara Mahomed. Zijn brigade — de opgewekte reus Wjatkin, Oemara's helper, en drie andere arbeiders — stond op hem te wachten.

Al lopend, riep Oemara hun reeds een bevel toe. De helpers begonnen met hefbomen de eerste twee buizen te richten en te centreren. Hun leermeester inspecteerde kritisch de reeds glan-

zend gepoetste randen der buizen en nam uit de handen van zijn assistent de brander, die met twee slangen met het aggregaat verbonden was. Toen doopte hij de spuit van de brander in een op de grond staand metalen blik met in olie gedrenkt werk, dat lag te smeulen. Een aarzelend blauwig vlammetje verscheen. Oemara liet zuurstof toevloeien. Een heftige vuurstraal sprong met een oorverdovende knal, die op een pistoolschot leek, uit de spuit van de brander en flakkerde in de handen van de lasser. Hij gaf een schreeuw van emotie, wierp de brander van de ene hand in de andere en speelde met het razende vuur.

Het volgende ogenblik werd zijn gezicht ernstig: „alle gekheid op een stokje, het werk begint.” Hij regelde de vlam, trok met een lichte beweging van zijn linkerhand de schutbril voor zijn ogen, pakte van zijn assistent de lasdraad aan en begon met zijn arbeid.

Onder de vlammenstraal verscheen er op het metaal een rode vlek, die weldra witgloeiend werd. De lasser hield de draad onder het vuur, en het gesmolten metaal vulde op één punt de gaping tussen twee buizen. Hierna maakte Oemara nog twee van zulke „punten” op de omtrek van de naad om de buizen te verbinden. Toen liet de lasser de brander langzaam aan één zijde van de voeg van beneden naar boven glijden. Nadat hij een kwart van de omtrek aldus bewerkt had, stapte Oemara over de buis heen en zette het lassen aan de andere zijde voort.

Nu moesten nog slechts de boven- en onderkant van de voeg gelast worden. Oemara keek zijn helpers slechts aan, en dadelijk begonnen zij de buis te wentelen. De gelaste plaatsen bevonden zich nu boven en onder, de nog te lassen gedeelten aan de zijkanten.

— Hierop hebben wij gewacht, Wasili Maximowitsj: Oemara Mahomed voert aan de zeeëngte het lassen op de wentelmethode uit, — zei Beridze.

— De eerste voeg! — liet de directeur van het bouwbedrijf zich opgewonden horen. — Het begin is gemaakt. . . .

Beschenen door het blauwe licht van de brander, stond in de schemering een menigte mensen om Oemara geschaard. Zij wendden geen oog af van de kleine, hoekige lasser. Na een hele dag werken in de buitenlucht tot op hun merg verkleumd, kregen zij een gevoel van warmte in de nabijheid van deze man, in wiens borst een even rein vuur scheen te branden als in zijn handen siste.

Tenslotte sprong Oemara van de buis weg en schoof nonchalant zijn schutbril omhoog. Hij keek Batmanof en Beridze vergenoegd aan en liep de buizenreeks langs.

— Wasili Maximowitsj! — riep hij uit, vervuld van een ingeving. — De laatste voeg zal ik ook lassen. Geef je woord!

— Dat is best. Ik geef mijn woord!

De arbeiders richtten de volgende buis. Lachend keek de lasser nog steeds Batmanof en Beridze aan. Toen de buis gecentreerd was, trok hij de schutbril voor zijn ogen en begon de tweede voeg te lassen.

Met een zaklantaarn in de hand inspecteerde Alexej nauwkeurig de door Oemara gelaste buizen. Zijn ogen begonnen te fonkelen en richtten zich op de lasser. Hij wenkte Batmanof, Beridze en de anderen naderbij te komen. Toen gleed Alexej met zijn vinger over de omtrek van de buis en las hardop:

— „Leve ons Moskou! Glorie aan de grote Stalin! Wij zullen overwinnen! Januari 1942.”

Met deze woorden, voor eeuwig met vuur op het metaal van de eerste voeg geschreven, had de lasser Oemara Mahomed de grondsteen voor de olieleiding gelegd.

DERDE HOOFDSTUK

Hoe de olieleiding aangelegd werd

Opnieuw beklommen de bouwers de heuveltop om van een veilige plaats een ontploffing bij te wonen. Toen zij gelijktijdig hun hoofden ten hemel hieven om de omhoogvliegende massa ijs en zeebodem te volgen, ontwaarden zij recht boven de zeestraat een vliegtuig. Door de explosiegolf werd het heen en weer geslingerd, het fladderde als een aangeschoten vogel; maar het hervond zijn evenwicht en daalde om te landen. Batmanof en Beridze snelden hals over kop de berg af.

Het vliegtuig landde licht en zeker op de gewalste streep van de ijsweg. Doedin, Pisaref en Zalkind stapten uit. De secretaris van het gewestelijk partijcomité en de gevolmachtigde van het Staatscomité voor Defensie droegen dezelfde schutkleurige bontjassen met grijze persianerkragen en grijze bontmutsen.

— Een gastvrije ontvangst, niets op aan te merken! Een saluut uit duizend kanonnen! — schertste Zalkind toen hij de opwinding van Wasili Maximowitsj opmerkte.

— Ik begrijp helemaal niet, hoe dat kon gebeuren, — zei Batmanof, die in een stramme houding voor Pisaref stond.

Deze reikte hem met een fijn glimlachje de hand:

— Het is onze eigen schuld, wij hebben ons niet aangediend.

— Er is immers helemaal niets gebeurd. Een beetje door elkaar geschud. Onze piloot is voortreffelijk, hij hield het hoofd koel, — voegde Doedin er aan toe, terwijl hij om zich heen keek.

— Vertelt u eens, kameraad Batmanof, hoe u het hier maakt.

In gezelschap van Batmanof en Beridze liepen de partijsecretaris en de gevolmachtigde lange tijd door de sector. Zij inspecteerden zowel het lasterrein als de nederzetting en de bouwgroeven, onderhielden zich met de arbeiders en hun voormannen. . . .

— Het werk is hier in volle gang, hoeden af! — zei Doedin vol waardering, toen hij zijn inspectie beëindigd had.

Zij gingen het „kantoor” binnen, zoals het door de ingenieurs bewoonde huisje van Kotljarefski thans genoemd werd. Kort tevoren was Alexej hierheen gekomen om iets in de constructie-tekeningen na te zien. Hij gunde zich zelfs geen tijd om zijn jas uit te trekken, maakte staande en over de tafel gebogen zijn berekeningen, en wilde weer vlug weg gaan, maar Doedin hield hem tegen.

— Ik heb er geen duidelijk beeld van, hoe jullie de vijfhonderd, meter lange buizenreeksen van de olieleiding van de kust op het ijs willen brengen, — zei Doedin tot hem. — Het zijn zulke kolossen! En hoe denken jullie ze op de bodem der zeeëngte te laten zakken?

Doedin deed zijn jas uit; de anderen volgden zijn voorbeeld. Alexej ontdeed zich eveneens van zijn bontjekker, spreidde zijn constructietekeningen op de tafel uit en begon verslag uit te brengen. De secretaris van het gewestelijk partijcomité en de gevolmachtigde luisterden aandachtig naar hem. Doedin trad naderbij en wierp over Alexeys schouder een blik op de tekening. Zijn massieve hoofd licht gebogen en zijn door-dringende ogen strak op Kofsjof gevestigd, vroeg Pisaref:

— Hoe zijn de arbeidstermijnen voor het aanleggen der olieleiding in de zeestraat technisch gefundeerd? Hoe zijn de hulpmiddelen berekend? Zijn de werkkrachten toereikend om tegelijkertijd de bouw van het hoofdpompstation te waarborgen? Welke technische middelen worden gebruikt om de post op het eiland aan te leggen?

Alexeys blik zocht Batmanof, Zalkind en Beridze, die in een hoek zaten. Eigenlijk werd er een compleet verslag van hem verlangd. De partij-organisator lachte, terwijl Beridze geamuseerd zijn schouders ophaalde: sta je mannetje, vriend, doe je best!

De leiders van het bouwbedrijf zagen, dat Doedin en Pisaref ook in dit geval, evenals vroeger in conferenties met andere medewerkers, er zich van wilden overtuigen, of het collectief zijn taken begrepen had.

— Gluur maar niet naar Batmanof en Beridze, die zullen u niet helpen, — zei Doedin gekscherend tot Alexej.

Deze haalde de nodige gegevens uit de tafellade en bracht een uitvoerig verslag uit over de plannen voor de winterwerkzaamheden in de kustsector en op het eiland. Deze plannen kende hij tot in alle bijzonderheden uit zijn hoofd. Daarom sprak hij op besliste toon, tenslotte zelfs met vuur. Alexeys referaat stemde

de gasten kennelijk tevreden; er werden althans geen vragen gesteld.

— Waarom hebt u ons niet verteld, kameraad Batmanof, hoe het er twintig dagen geleden in de sector uitzag? — wendde Pisaref zich tot de directeur. — U moet hier een verschrikkelijke toestand aangetroffen hebben. Een chaos, hemeltergende wantoestanden!

— Het was eigenlijk helemaal niet zo verschrikkelijk. Ik kan mij nu niet meer herinneren, hoe wij het hier aangetroffen hebben. Natuurlijk moesten wij de handen uit de mouwen steken. Daarom zijn wij tenslotte hier gekomen.

Lachend legde Zalkind zijn hand op zijn schouder:

— Waarom heb je Merzljakof weggejaagd, Wasili Maximowitsj? Als er hier geen wantoestanden zijn geweest, dan heb je zonder reden met hem afgerekend. Waarom dagen wij hem dan voor het gerecht? Waarom heeft het gewestelijke partijbestuur hem dan geroyeerd? Wij hebben Merzljakof overigens op het traject aangetroffen; hij beklagde zich bij kameraad Pisaref over jou wegens je brute optreden.

— Ik heb die schooier nog lang niet hardhandig genoeg aangepakt, — siste Batmanof door zijn tanden. — Hij heeft aan de Oceaan een feodaal regiem gevestigd, zich door een middeleeuwse palissade geïsoleerd en geen tijd meer gehad om zich om het bouwbedrijf te bekommeren. Daarom heb ik hem immers ontslagen. Laat hem dan maar zijn koeien en varkens hoeden. . . .

— Maar jij hebt hem toch zijn koe en zijn varken afgenomen! Hem met lege handen aan de dijk gezet! Waar moet die arme kerel nu heen? — plaagde de partij-organisator.

— Kameraad Zalkind heeft een prachtig geschenk voor jullie meegebracht, — bracht Doedin in herinnering.

De partij-organisator haalde een telegram van kameraad Stalin uit zijn zak: „NOWINSK AAN DE ADOEN BOUWBEDRIJF TRACTORIST SEMJON ILJITSJ SILIN IK DANK U SEMJON ILJITSJ EN UW ECHTGENOTE VOOR UW VADERLANDSLIEVENDE ZORGEN VOOR HET RODE LEGER — STALIN”. Een niet minder welkom geschenk was ook een nummer van het locale dagblad met een artikel over de bouwers van de olieleiding.

— Wij zullen een vergadering beleggen en beide dingen in het openbaar bekend maken, — zei Batmanof en gaf zowel het telegram als het krantenbericht aan de ingenieurs.

Beridze kraste met zijn nagel onder een regel in de krant en liet hem Alexej zien; deze glunderde, toen hij tussen de in het artikel genoemde namen van de voornaamste medewerkers aan het bouwobject ook zijn eigen naam las. „Hier, aan de

Adoen, verdedigen zij het vaderland," schreef de verslaggever.

Silin werd geroepen .

— Klopt het, dat jij geld voor een tank in de staatskas gestort hebt? — vroeg Zalkind hem opgewekt.

— Inderdaad, kameraad partij-organisator.

— En heb jij kameraad Stalin geschreven?

— Ook dat.

— Hier dan!

Silin pakte het telegram aan en liet het bijna vallen, toen hij begreep van wie het afkomstig was. De tractorist las het door herlas het, draaide het toen om en bekeek de achterkant. Op zijn gezicht weerspiegelden zich alle in hem opwellende gevoelens met een kinderlijke naïveteit, er blonken tranen in zijn ogen. Hij drukte het telegram tegen zijn borst, draaide zich zwiwend om en liep naar buiten.

— Ik begrijp, waarom u geen lust had over Merzljakof te spreken, — wendde Pisaref zich tot Batmanof. — Over het algemeen bent u op de juiste wijze met hem omgesprongen en ik weet niet zeker, of ik hem in uw plaats zachter aangepakt had. Nu hebt u echter geen last meer van hem en bent u hem vergeten. Ondertussen leeft hij nog, en ik zal wel mijn invloed op hem doen gelden, voordat ik hem voor het gerecht daag....

Batmanof overwon zijn tegenzin en begon over Merzljakof te vertellen. Hij was gevaarlijker dan een openlijke vijand. Het was niet voldoende, wanneer men zei, dat Merzljakof niet tegen zijn taak was opgewassen geweest. Als chef van de sector had hij zich volkomen onverschillig getoond voor de mensen, die hem ondergeschikt waren. De zorgen voor het collectief hadden hem niet geraakt, zij waren als het ware langs hem heengegaan. De in de sector verspreide geruchten over de zogenaamde verovering van Moskou door de Duitse troepen en de aanval der Japanners hadden hem koud gelaten. In deze voor allen zo moeilijke dagen had hij alleen aan zijn eigen welzijn gedacht.

— Men zou dieper op het verleden van Merzljakof moeten ingaan, — meende Doedin. — Het zou mij niet verbazen, wanneer wij daar de oorzaken van zijn huidige gedrag vonden. Hoewel Merzljakof niet door u als chef van de sector is aangesteld, kameraad Batmanof, kan zijn geval u toch tot lering strekken. Men moet iemand zeer goed kennen en hem veel vertrouwen schenken, voordat men hem een leidende functie laat bekleden. Michail Borisowitsj heeft mij van Jefimof verteld; dat is een zeer betreurenswaardig geval! Maar het geval Merzljakof is nog tienmaal zo droevig. Helaas bevordert men bij ons soms mensen, die men nog niet grondig heeft leren kennen. Soms stelt men zich tevreden met een zeer oppervlakkige

indruk: „Die kerel lijkt mij de kwaadste niet, hij bokst het wel klaar.” Toen wij vandaag door de sector liepen, hebben wij ons allen van de gevolgen daarvan overtuigd; hoeveel bouwarbeiders hebben ons niet de rekening voor Merzljakof gepresenteerd!... Gaat u verder, kameraad Batmanof. — Doedin gaf Wasili Maximowitsj een lichte tik op zijn knie.

— Ik kan Merzljakof er niet van beschuldigen, dat hij de dood van Pankof op zijn geweten heeft, maar in de grond van mijn hart geloof ik, dat Pankof door zijn schuld is omgekomen....

Bij deze woorden van Batmanof sprong Zalkind plotseling op en liep opgewonden door de kamer. De directeur brak midden in de zin af en keek hem vragend aan. Ook de anderen richtten hun blik op de partij-organisator.

— Ik ben ruim twintig jaar met Pankof bevriend geweest. Hij heeft mij tweemaal het leven gered, — begon Zalkind. Zijn gezicht kreeg plotseling een andere uitdrukking en vertrok van smart. — In 1921 was ik commissaris van een partisanenafdeling en stond bij de interveniërende Japanners en Witgardisten op de zwarte lijst. Zij maakten jacht op mij en op een keer ben ik samen met andere partizanen in een hinderlaag terecht gekomen. De Witgardisten, een driehonderd man sterk, omsingelden ons dadelijk. Er was geen schijn van kans op een doorbraak, slechts een jonge knaap gelukte het uit de omsingeling te sluipen. Wij hadden geen hoop op redding; wij nestelden ons op een kale plek in het bos, beschoten van daar uit de vijand en waren van plan ons leven zo duur mogelijk te verkopen. De redding kwam plotseling en onverhoopt in de gedaante van Stepan Koezmitsj Pankof. Met een handvol partizanen overrompelde hij stoutmoedig de Witgardisten, veroorzaakte een paniek onder hen en verstrooide hen in de tajga. Later bleek, dat Pankof deze edele en dappere daad tegen net uitdrukkelijke bevel in op eigen risico en verantwoording had verricht. De commandant had hem slechts op patrouille uitgestuurd en hem verboden op zijn eigen houtje iets te ondernemen. Wij spaarden in die tijd nog onze krachten en wij bonden slechts ongaarne, met de grootste voorzichtigheid, de strijd aan. Pankof slaagde er in, ons zonder offers te bevrijden, maar het had ook anders kunnen uitvallen: dan had hij ons niet geholpen en was zelf met zijn kameraden gesneuveld. Overwinnaars komen natuurlijk niet voor de krijgsraad, maar Pankof heeft van de commandant het een en ander te horen gekregen. Ik herinner mij het antwoord van Stepan Koezmitsj als de dag van gisteren: „Zo ben ik nu eenmaal, daar is niets aan te veranderen. Zijn er mensen in nood, dan moet ik hen tot elke prijs helpen. Ik zou mijzelf mijn

leven lang vervloekt hebben, indien ik de commissaris en zijn mannen niet geholpen had! . . .”

Beridze boog plotseling naar Alexej toe en fluisterde:

— Aljosja. . . . Terwijl Zalkind zo sprak, voelde ik mij als het ware in de tijd van Fadejefs roman „De Negentien” verplaatst. Het was net of ik Lewinson voor mij zag. . . .

Door deze gedachte getroffen, staarde Alexej Zalkind aan, alsof hij inderdaad de held uit het boek was, waarvan hij sinds zijn kinderjaren zoveel gehouden had.

— Wasili Maximowitsj, jij hebt Pankof pas kort geleden als een rijp man leren kennen. En je hebt gelijk: hij was verstandig en bezat ervaring. Maar blijkbaar werd hem juist die karaktertrek noodlottig, die jij in hem niet gekend hebt. In sommige gevallen was hij zeer driftig. Hij hield zoveel van de mensen, voelde zo met hen mee, dat hij tot onbezonnenheden in staat was, wanneer hij hoorde, dat zij er slecht aan toe waren. En toen hij van Sanin, die hij onderweg ontmoet had, vernam, dat er ergens mensen omkwamen, dacht hij alleen nog maar aan hen. Ik stel mij hem voor op het ogenblik, dat hij bij Merzljakof kwam met de eis, dadelijk met hem naar het depot van Oemi te vertrekken. Het is slechts te betreuren, dat er in de plaats van de schoft Merzljakof niet een ander stond, die fatsoenlijker en verstandiger was. Hij zou gedaan hebben, wat Pankof eiste; alles zou anders gelopen zijn, Batmanof had in de sector geen wantoestanden aangetroffen en Stepan Koezmitsj zou nu in ons midden zitten. . . .

— Heeft u zich er definitief van overtuigd, dat verdere naspeuringen doelloos zijn? — vroeg Doedin Batmanof.

— Wij hebben overal naar hem gezocht, de hele kust afgespeurd. Ik ben er zelf tweemaal op uit getrokken. Hij is spoorloos verdwenen.

— Wij zullen voor zijn familie zorgen, — zei Pisaref. — Voor zover ik weet, heeft hij een zoon, een moeder en een zuster.

— Zijn zoon zou ik willen adopteren, — verklaarde Batmanof met een blik op Zalkind. De partij-organisator zat met zijn gezicht naar het raam.

— Wij moeten er ook voor zorgen, dat Pankofs naam niet in vergetelheid raakt, — merkte Doedin op. — Ik zal er eens over nadenken, hoe wij zijn nagedachtenis het best kunnen eren.

— Kameraad Batmanof, — verbrak Pisaref de ingetreden stilte. — Wij hadden het er in Roebezjansk over dat hier bijzondere waakzaamheid geboden was. De Japanners hebben belangstelling voor de olieleiding. Dan moet juist de kustsector het meest hun aandacht trekken. Weet u, mij bevalt die geschiedenis met de barak niet. Het is nauwelijks aan te nemen, dat

zij tijdens de vergadering toevallig van buiten afgesloten is. Ik geloof, dat het geen kwaad kan, ook bij de geschiedenis met Pankof te onderzoeken, of het werkelijk een ongeluk of boze opzet was. Pankof is in het district wijd en zijd bekend en kon zekere lieden wel eens in de weg staan. Ik zal de kameraden van de veiligheidsdienst opdracht geven een diepgaand onderzoek naar het geval Merzljakof in te stellen. . . . En wij zullen de hele sector bijzonder in het oog houden. Dat ontslaat u intussen niet van de plicht, zelf waakzaam te zijn. . . .

— Hebt u de mensen hier goed bekeken? Moet er niemand verwijderd worden? — vroeg Doedin.

— Behalve Merzljakof hebben we een boekhouder en een magazijnmeester ontslagen en naar Roebezsansk gezonden. Zij hebben levensmiddelen gestolen, die voor de arbeiders waren bestemd, en getracht deze aan de Niwchen te verkwanselen. Over het algemeen zijn de arbeiders na een strenge selectie naar de zeeëngte gezonden, zodat er waarlijk een goed collectief gevormd werd. Het ontbrak echter aan betrouwbare leiders. Ik geloof, dat zij, die de olieleiding door de zeestraat aanleggen, thans bekwame leiders gekregen hebben in Beridze, Kofsjof en Filimonof; het is nu reeds duidelijk, dat wij deze kameraden tot het eind van de winter in de kustsector en op het eiland moeten laten.

— Mij is iets over de hoofdboekhouder ter ore gekomen. Wat is dat voor iemand?

— Wij hebben zijn werk gecontroleerd: alles was in orde! Hij is een consciëntieus en tamelijk onderlegd medewerker. Samen met Rogof heeft hij de inventarisatie en de opslag der goederen spoedig geregeld. Misschien zijn de klachten over Kondrin daarop terug te brengen, dat hij zijn best doet geen kopeke te veel uit te geven en bij de afrekeningen uitermate punctueel is. Iets slechts kan ik over hem, om eerlijk te zijn, nog niet zeggen. Ondertussen blijven wij hem in het oog houden. Bovendien zijn hier nog vier mannen, die al eens gezeten hebben: de mecanicien Serjogin, een voorman, een chauffeur en een timmerman. Zij hebben in het strafkamp een vak geleerd, hebben er uitstekend gewerkt en smetteloze getuigschriften meegekregen. Ook bij ons staan zij goed aangeschreven. Ik vind, dat wij geen maatregelen tegen hen moeten nemen, zolang zij daar geen aanleiding toe geven. Ik zal uw instructies om waakzaam te blijven, kameraad Pisaref, niet vergeten en alles doen, opdat iedereen in de sector dit eveneens in zijn oren knoopt. . . .

Diezelfde dag vlogen Doedin en Pisaref in gezelschap van Batmanof, Beridze en Kofsjof naar het eiland.

Onder de vleugels van het vliegtuig gleeed de eentonige, naakte en verstarde tajga heen. Nergens was iets van menselijke activiteit te bespeuren.

— Aan het einde van de vorige eeuw heeft een schrijver, die hier verbleef, de mening geuit, dat het Noordelijke deel van het eiland Tajsin de mensen nooit enig nut zal brengen. Dat dit een waardeloos stuk planeet is, — zei Doedin, terwijl hij zijn blik op Batmanof richtte. — Ik ben erg blij, dat ons de eer ten deel is gevallen, deze bewering te weerleggen. De schrijver kon er niet het minste vermoeden van hebben, hoeveel zwart goud er hier is. In de herfst zullen midden door deze jungle, — hij wees met zijn hand naar beneden, — jullie buizen lopen en zal de olie er door stromen. Prima!

De tajga hield plotseling op. De Noordelijke punt van het eiland naderde. Het landschap vertoonde plotseling een totaal ander beeld: rechts strekte zich de onafzienbare grauwe vlakte der zeeëngte uit, links stak een keten met naaldwoud bedekte bergtoppen omhoog; in het midden verhieven zich echter, zover het oog reikte, langs de hele kust boortorens. Uit de lucht gezien, leken de boortorens bizar kantwerk. Zij omgaven in een enorme hoeveelheid de stad Kontsjelan, die aan de oever van de baai lag.

— Het Bakoe van het Verre Oosten! — merkte Doedin woldaan op, terwijl hij met zijn hoofd in de richting van de boortorens wees. — Dit woud bevalt mij stukken beter dan de tajga.

Tot het invallen der duisternis bezichtigden de reizigers de ollievelden en de stad. De geweldige reservoirs in de haven en aan de voet van het gebergte waren geheel gevuld met olie. De olie borrelde uit de zwarte grond. De olie bruiste uit de boorgaten. De lucht rook naar olie. De huizen, de mensen, en zelfs hun voedsel schenen er in gedrenkt te zijn.

De ingenieurs inspecteerden het pompstation. Tot nog toe werd de olie in de navigatieperiode naar de reservoirs en tankschepen in de haven gepompt. Na voltooiing der pijpleiding moest zij van hier uit naar het hoofdpompstation op Tsjongr gewoerd worden. Doedin en Pisaref wachtten, tot de ingenieurs het gebouw en de bedrijfsinstallaties bezichtigd hadden. Daarna legde Beridze hun voor, welke aanvullende werkzaamheden noodzakelijk waren om het pompstation aan zijn nieuwe bestemming te doen beantwoorden.

— Ik ga een feest aanrichten, zodra deze machines de olie naar Nowinsk beginnen te pompen! — zei Beridze verrukt tot Alexej, toen zij het pompstation verlieten.

— Vergeet dan niet mij uit te nodigen; ik houd van zulke feesten, — lachte Doedin, die vóór hen liep.

Tenslotte bezochten zij de Japanse concessie. Een kleine, dikke Japanner, de beheerder der concessie, begeleidde hen. Op elke vraag antwoordde hij met overdreven hoffelijkheid, maakte daarbij een diepe buiging en liet zijn grote gele tanden zien.

— De smeerlap druipt van beleefdheid! — bromde Alexej, die nog nooit een Japanner van zo dichtbij gezien had, bij de aanblik van de Japanner. — Ik kan mij voorstellen, wat die Samuraj daar stiekem bij denkt.

's Nachts, toen allen zich in het kantoorvertrek van de secretaris van het stedelijk partijcomité van Kontsjelan verenigd hadden, zag Alexej in zijn geest voortdurend een oeverloos, zwart meer van olie, dat in alle kleuren van de regenboog schitterde, dat hem verblindde en benevelde.

— Herinner jij je, vriend Aljosja, de lege olietanks in de raffinaderij? — vroeg Beridze, als ried hij Alexej's gedachten.

De secretaris van het stedelijk partijcomité meldde Doedin, dat men de oliewinning binnen een maand zou gaan beperken, daar men geen ruimte meer had om de vloeistof te bergen. Reeds nu hadden zich voorraden opgehoopt, die men slechts in getallen van zes cijfers kon uitdrukken.

— Dat zijn enorme munitiedepots, waar de vijand het eerst op af zal gaan, zodra de strijd ontbrandt, — zei Pisaref. — Dan zullen wij het honderdvoudig betreuren, dat er nog geen olieleiding is!

De secretaris van het regionale partijcomité en de gevolmachtigde van het Staatscomité voor Defensie bespraken diepgaand, wat er voor de aanleg nog benodigd was, en beloofden alle verzoeken van Batmanof in te willigen.

Het elektrische vlambooglassen van de eerste buizenreeks, die bestemd was om in de zeestraat neergelaten te worden, naderde zijn einde. De brigades van Oemara Mahomed en Kedrin kwamen steeds dicht bij elkaar. Oemara had het midden van de buizenreeks door twee aan weerszijden in de grond geramde palen aangegeven en was reeds ver in het „territorium” van zijn tegenstander doorgedrongen. In drie dagen was hij hem minstens een gehele dagnorm voorgekomen.

Na voltooiing van zijn laatste gelaste voeg sprong Oemara van de buizen terug, schoof zijn schutbril van fibre omhoog en riep, terwijl zijn helpers de twee volgende buizen centreerden, de in de buurt werkende Kedrin uitdagend toe:

— Jij kruipt als een schildpad! Kun je niet een beetje vlugger?

Over het ruime lasterrein speelde een lichte bries, die sneeuwstof deed opdwarrelen. De blauwe boogvlam was in het helle zonlicht nauwelijks te onderscheiden. Batmanof kwam hier dikwijls kijken: hij placht lang bij Oemara te staan en met genoeg gade te slaan, hoe de lasser met het vuur speelde en hoe zijn hele brigade harmonisch en vlot werkte. Oemara had zijn helpers zo goed ingewerkt, dat zij nu als het ware een hecht, levend organisme vormden.

De gewoonlijk zo heetgebakerde en heftige Oemara wordt een totaal ander mens, wanneer hij begint te lassen. Zijn bewegingen worden afgemeten en spaarzaam. Voor elke voeg is een streng limiet gesteld en hij besteedt er geen seconde meer aan.

Nu begint Oemara vol vuur aan een nieuwe voeg. Het is tijd, de electrode te verwisselen. Hij doet dit onder het lopen: haalt een stalen lasbout uit zijn zijtas — een koker — en bevestigt hem in de houder. De hulparbeiders hebben de geslepen randen van de pijpen schoongemaakt en gecentreerd en wachten nu op hun meester. Hij zegt geen woord; de anderen begrijpen hem zonder woorden en zwijgen eveneens: nu wordt er gewerkt en niets mag de aandacht afleiden. Oemara schuift de schutbril voor zijn ogen, bukt zich en brengt de electrode bij de voeg. Er klinkt een luide knal, alsof er iets uiteenspringt, met een karakteristiek geknetter spat er een garve gouden vonken omhoog en de vlamboog ontstaat — een helblauwe vlam, die het metaal doet smelten.

Batmanof houdt een stopwatch in zijn hand. Zo kan hij de arbeid van beide groepen beter volgen. De over de wijzerplaat huppelende wijzer helpt hem het verschil te begrijpen, dat bestaat tussen de goede, oude en ervaren lasser Kedrin en de voortreffelijke meester en kunstenaar Oemara Mahomed. Het is Batmanof, of de over de buizen gebogen Oemara met al zijn kracht op de tijd zelf drukt, die gehoorzaam samenkrimpt, seconde op seconde, seconde op seconde! En thans heeft Oemara reeds zes voegen gelast, terwijl Kedrin pas aan de vijfde begint.

De directeur verlaat haastig het terrein; Oemara's arbeid windt hem op; hij betrapt zich er op, dat hij in zijn handen zou willen klappen. Maar dat zou volkomen misplaatst zijn. Er moet gewerkt worden, gewerkt, zonder een minuut te verliezen. . . .

Op de tweede dag van de wedstrijd wilde Kedrin eenvoudig niet geloven, dat Oemara zo'n voorsprong op hem had.

— Daar moet ergens een fout schuilen, of misschien bekommert Oemara zich niet om de kwaliteit, — bracht hij in het midden.

Toen Kedrins uitlating Oemara ter ore kwam, deinsde hij er niet voor terug een kilometer langs de buizenreeks te rennen,

hij pakte de tegenstribbelende lasser hij zijn arm en bracht hem naar zijn brigade. — Bekijk mijn voegen! Let op de kwaliteit! — riep Oemara uit.

Kedrin inspecteerde het laswerk kritisch, ontdekte geen pareltjes op het hard geworden metaal en keerde zich zonder een woord te zeggen om. Oemara haalde hem in:

— Waarom zwijg je? Zeg op, hoe is mijn laswerk?

— Houd op met je gezanik! Wij hebben nogal tijd voor tentoonstellingen!

— Waarom heb jij een slechte woord in de wind geworpen? Zeg liever een goede woord!

— Goed, goed, vooruit dan, — zwichtte Kedrin glimlachend. — Jij hebt gewonnen. Maar je bent nog niet klaar met mij!

Batmanof beviel geenszins de wijze, waarop Oemara en zijn kameraden boven hun hoofd lasten. Alles ging goed, zolang er op steunbalken liggende afzonderlijke buizen gelast werden, want hierbij stond de lasser met zijn brander boven de voeg. Wanneer men echter buizen moest lassen, die reeds tot een zware reeks verenigd waren en onmogelijk gewenteld konden worden, restte de lassers niets anders dan op de grond te gaan liggen. Op hun rug in een onder de voeg gegraven kuil liggend, voerden zij dan ook het werk met omhoog gerichte electrode boven hun hoofd uit.

De koude, die uit de bevroren grond straalde, drong weldra door de gewatteerde kleren heen. Batmanof merkte op, dat de lassers over hun hele lichaam beefden, wanneer zij opstonden. Hun arbeidsprestatie nam geleidelijk af. Reeds de derde dag kregen er twee lassers longontsteking. Verontrust verlangde Batmanof van de ingenieurs, iets uit te vinden ter verlichting van het werk.

... Oemara stond van de grond op en begon om een kampvuur te lopen, om zich des te sneller te verwarmen. Plotseling ontwaarde hij Batmanof naast zich.

— Hoe is het werk? Mijn lassen is niet slecht hè? — vroeg hij.

— Jij last goed, je bent een reuzeknaap! Zulk werk is je reinste kunst, zo iets moest men op het toneel vertonen, — loofde Batmanof welgemeend. — Men zal jou de rode vaan wel moeten toekennen.

— Kan ik nu een brief schrijven aan mijn twee broers aan het front en mijn meisje in Kazanj?

— Heb jij ook een meisje?

— Natuurlijk: Iedereen moet een vrouw of een meisje hebben. Mijn meisje werkt in Kazanj. Het is een mooi en bescheiden meisje. Zij houdt van mij, en wacht op mij. Zodra de oorlog afgelopen is, gaan wij trouwen.

— Waarom zouden jullie tot het eind van de oorlog wachten? Laat haar hier komen en trouw meteen.

— Zij is zetter, werkt in een drukkerij, maakt een krant. Laat jij haar hier komen, als je een zetter nodig hebt.

— Ik zal het overwegen, — zei Batmanof.

— Waarom overleggen? . . . Zij komt toch niet. Zij wil naar het front, wil een frontkrant drukken.

Oemara ging weer op de grond liggen om de beide helften van de reusachtige buizenreeks aaneen te lassen.

— Een reeks is klaar, — zei Oemara, toen hij onder de buis te voorschijn kroop. — Tweehonderdvijftig procent van de arbeidsnorm. — Met een blauw aangelopen gezicht vroeg hij Batmanof vol sympathie: — Jij bent zeker door en door verkleumd, Wasili Maximowitsj? Waarom draag jij geen wanten?

— Maak je maar niet druk over mij! — antwoordde Batmanof geërgerd. — Jij en de andere lassers hebben het toch veel harder te verduren, jullie moeten lang op de grond liggen.

— Wij zijn sterk. Ons deert dat niet.

— Wat deert jullie niet? Jij beeft over je hele lichaam. Ik heb bevolen, dat er dikke wattenmatrassen gemaakt moeten worden; daar zullen jullie op liggen. Jullie moesten vaker pauzeren. En de vuren om je te warmen beter opstoken.

Oemara keek Batmanof van beneden naar boven aan en zei treurig:

— Ze zeggen, dat jij spoedig vertrekt. Jammer, wij zijn zo aan je gewend geraakt.

— Beridze blijft aan de zeeëngte, hij is een goed en bekwaam chef, alles zal best in orde zijn, — antwoordde Batmanof. — Voor mij is het echter tijd te vertrekken: het bouwbedrijf is groot, er zijn nog tien sectoren buiten de jouwe. Ik zal alleen nog kijken, hoe de ingenieurs die „kanjer” hier in het water laten zakken, en dan ga ik er van door. . . .

De „kanjer”, een dikke buis van een halve kilometer lengte, lag als een zwarte reuzenslang met de kop naar de zeestraat toe op het lasterrein. Deze kolos van ruim vijftig ton moest op het ijs gesleept worden en door de kloof in de geul op de bodem van de zeeëngte neergelaten worden.

Deze opgave bleek buitengewoon moeilijk te zijn en bezorgde de ingenieurs veel hoofdbrekens. In Nowinsk waren indertijd, toen de desbetreffende ontwerpen uitgewerkt werden, twee varianten opgedoken om de buizen aaneen te lassen en op het ijs te brengen. Kofsjof stelde voor, op de kust reeksen van drie buizen aaneen te lassen, deze met behulp van vrachtwagens op het ijs te slepen en ze daar tot lange rijen te verenigen. Beridze

was het met Alexejs voorstel niet eens. Het „boven-je-hoofdlassen” der buizenreeksen was volgens hem op het ijs ondenkbaar, want de lassers konden slechts onder de buizen werken, indien men ze op hoge schragen legde of indien men kuilen in het ijs uitholde.

Kofsjof zwichtte voor de argumenten en sloot zich bij zijn voorstel aan, op de kust reeksen van een halve kilometer aaneen te lassen en ze met tractoren op het ijs te slepen.

Men poogde dit te doen, maar zonder resultaat. Twee tractoren van zestig pk konden de buizenreeks niet eens van haar plaats krijgen. Alexej wilde een derde en, zo nodig een vierde tractor inschakelen, maar Beridze hield hem in toom. Hij vreesde terecht, dat bij het verslepen der buizenreeks de gelaste voegen aan een al te hoge spanning zouden worden blootgesteld, wat een noodlottige uitwerking op hun hechtheid kon hebben. Bovendien was het bij een dergelijke versleping niet uitgesloten, dat het ijs onder het gewicht van de metalen kolos zou bezwijken.

— Ditmaal hebben wij de plank misgeslagen, Aljosja, — zei Beridze. — Wij moeten een andere methode verzinnen.

— Wij vinden wel een andere, — beloofde Alexej. — Met deze ene „kanjer” beulen wij ons af, daar staat tegenover, dat de overige gesmeerd zullen gaan. Ik stel mij de zaak als volgt voor. . . .

Hij stelde voor, van het lasterrein naar het ijs een smalspoor aan te leggen om de buizenreeks op lorries te vervoeren. De rails reikten echter slechts tot de kustrand. Toen besloot men de kolos tot de kustrand toch op rails, maar verder, over het ijs, op sleden te transporteren. Twee dagen duurde de aanleg van het smalspoor. Intussen bouwden de timmerlieden onder toezicht van Karpof sleden.

Met inachtneming van alle mogelijke voorzorgsmaatregelen werd de kolossale, elastisch doorbuigende buis met behulp van takels op de lorries geladen. . . . Twee door Silin bestuurde tractoren trokken deze ongewone vrachttrein naar de zeeëngte. Op de oever werd de buis op dertig sleden overgeladen. De tractoren reden het ijs op en rukten de hun aangekoppelde staart van sleden van hun plaats.

— Halt! — riepen allen als uit één mond. . . .

Meer dan de helft der sleden was in stukken gevlogen en de buis op de grond gestort.

Met deze ene buis was men twee dagen lang in de weer. De gehele sector volgde gespannen het transport der buizen. Batmanof schreef een prijsvraag uit, wie het beste voorstel zou

doen om de pijpleiding zo snel mogelijk op haar plaats te brengen.

Moesia Koetsjina, die zich met haar cafetaria op het eiland bevond, liep de aankomende chauffeurs steeds met dezelfde vraag tegemoet:

— Hoe is het met de buis?

Waarop Solntsef haar stereotyp antwoordde:

— Niet pluis.

De leerlingen van Petrygins betonarbeidsbrigade vlogen elkaar in de haren over de vraag, of de buis op het ijs gesleept zou worden of niet. Toen Petrygin dit hoorde, schold hij:

— Daarover kan toch geen twijfel bestaan! Heb je verstand gekregen om het niet te gebruiken? Wij zullen wel iets verzinnen. . . .

Hij had zijn voorstel reeds gedaan: de buizenreeks op houten rollen over het ijs te vervoeren. Deze idee moest opgegeven worden, daar rollen van hout onder het gewicht der pijpleiding zouden bezwijken en bovendien bij de beweging ongetwijfeld zouden wegschuiven. Van alle kanten kwamen tientallen voorstellen binnen. . . .

— Zouden wij de buizenreeksen niet beter iets korter kunnen maken en ze zo op de bodem kunnen neerlaten? — vroeg de oude Ziatjkof aan Batmanof.

Zij gingen tezamen naar de ingenieurs.

— Deze gedachte hebben wij dadelijk bij het begin al opgegeven, — wierp Beridze tegen. — Het neerlaten van korte buizenreeksen in de zeestraat is ondoelmatig. Stelt het u maar aanschouwelijk voor, dan ziet u vanzelf van uw idee af.

— Ik zou voorstellen op de oever slechts reeksen van drie buizen te lassen en al het andere laswerk op het ijs uit te voeren, — ried Topolef aan.

— Dat hebben wij ook verworpen. Die methode deugt niet. Rekent u maar eens uit, hoeveel voegen wij dan „boven ons hoofd” moeten lassen! Duizenden! Daarmee zouden wij ons hele ijsveld omwoelen. Bovendien is het practisch onmogelijk. Het ijs is niet zo massief, dat men er kuilen in kan slaan. En voor de lassers wordt het nog erger, want hier kan men geen vuren aanleggen.

— Hoe moet het dan? — verontrustte Batmanof zich in alle ernst.

— De oplossing schijnt gevonden te zijn, — trad Kofsjof op hem toe. — Karpof hier heeft een goed idee geuit: de buizenreeks wordt op lorries geladen, maar tussen de lorries in worden sleden onder de pijpleiding vastgebonden. . . .

— Wat is de bedoeling daarvan?

— De lorries zwenken direct aan de kustrand op het smalspoor in volle vaart naar rechts, maar de buizenreeks glijdt op daaraan vastgebonden sleden zonder oponthoud achter de tractoren dadelijk op het ijs.

Karpofs plan beviel de ingenieurs. Wederom liepen de mensen ijverig de buizenreeks langs. Alexej gaf Silin met zijn want een signaal. De lorries rolden met de stalen kolos en de daaronder gebonden sleden over de rails. En weer liep het op een mislukking uit! Nauwelijks had het gewicht van de reuzenbuis zich van de voorste lorries op de sleden verplaatst, of de touwen braken en de kop van de pijp stortte dreunend op het ijs. . . . De hele trein ontspoorde. De wielen van de lorries knarsten en snerpten. De sleden kraakten. Kofsjof, die er naast liep, wilde opzijspringen, maar kwam met een lelijke smak te vallen. Een stuk ijzer van een slede sloeg tegen zijn benen. Met een schreeuw van schrik snelde Beridze op Alexej toe, Karpof liep achter hem aan. Kofsjof stond echter reeds weer op en kwam hun, met het rechterbeen sterk hinkend, tegemoet.

— Heb je je bezeerd, Aljosja? — vroeg Georgi Dawydowitsj verontrust.

Alexej maakte slechts een afwerend handgebaar.

— Jongeman, ga liever op bed liggen. Het is lelijk aangekomen, — zei Karpof.

— Geen sprake van! — antwoordde Alexej en lachte grimmig. — Nu zal die „kanjer” er aan geloven! Iwan Loekitsj, zeg tegen Silin, dat hij de zaak moet terugsleden. Wij beginnen weer van voren af aan. . . .

De directeur trad op de ingenieurs toe. Toen de buis op het ijs gevallen was, had Batmanof woedend gevloekt en rechtsomkeert gemaakt. Volgens het kalenderplan moest de aanleg van de olieleiding door de zeestraat binnen drie maanden, niet later dan half April, vóór het ijs dooide, voltooid zijn. Elke dag was boordevol met werk, en nu verloor men zin- en doelloos tijd.

De buizenreeks werd op de lorries teruggesleept. Achter het stuur van de tractor zittend, keek Silin nieuwsgierig naar de ingenieurs en trachtte te raden, wat zij nu weer van plan waren.

— Onze bewegingen zijn niet gecoördineerd, — meende Alexej, die naast Beridze liep. — Onze fout is, dat wij de „kanjer” aan zijn lot overlaten, zodra de tractoren hem beginnen te slepen.

— Wat kunnen wij met die vervloekte ellendeling dan nog doen? — haalde Beridze zijn schouders op. — Er een duizend kindermisjes bij zetten?

— Precies! Bij elke lorie en elke slede moeten wij een mannetje zetten en alle bewegingen gecoördineerd, op een

algemeen signaal, uitvoeren. Elke man moet een hefboom hebben. . . .

— Juist, jongeman! Zo moet het lukken, — viel Karpof, die de zin van dit voorstel bij het eerste woord begrepen had, hem bij.

— Voor mijn part, het is te proberen, — zei Beridze. — Maar ik geloof, dat wij die „kanjer” nog niet in onze macht krijgen, al zetten wij er honderd man bij. . . .

— Kies de mensen uit, bereid alles voor, dan beginnen wij, — wendde Alexej zich tot Karpof. — Silin verklaar ik zelf wel, wat hij te doen heeft.

— Ik vlieg al! — zei Karpof.

Hij werd echter door Oemara Mahomed staande gehouden. Zeker al voor de tiende maal kwam de lasser aanlopen om te zien, hoe de zaak vorderde en de ingenieurs aan te sporen.

— Jullie trekken de lijn! — riep hij Karpof toe. — Wij zijn al bijna met het lassen van de tweede buizenreeks klaar!

— Zie dat je weg komt, vriendje! — ried Iwan Loekitsj Oemara aan. — De ingenieurs hebben toch al de dood in, en jij komt hen nog een beetje ophitsen. Anders zal Beridze je wel eens even mores leren!

Alexej bleek gelijk te hebben. De vijftig mannen, die met hefbomen in hun handen bij de buis werden opgesteld, maakten haar als het ware tot een levend wezen. Toen Batmanof en Zalkind naar de zeeëngte kwamen, lag de buizenreeks in haar volle lengte reeds op het ijs, slechts het achterstuk leunde tegen de oever aan. Wasili Maximowitsj had zich juist bij Zalkind over de mislukkingen beklaagd. Nu klaarde zijn gezicht plotse-ling op. En gaf hij Rogof een klap op zijn rug.

— Jij hebt nog wel gezegd, dat de ingenieurs het niet voor elkaar krijgen! — riep hij uit, ofschoon Rogof iets dergelijks nooit beweerd had. — Russische vindingrijkheid plus hogere wis- en natuurkunde — daar gaat niets boven, mijn vriend! Nu moeten de „kanjers” er aan geloven, alleen het begin was moeilijk. Alleen nog kijken, hoe zij dit speelgoed op de zee- bodem laten zakken, en dan kan ik vertrekken.

— De lorries zwenken direct aan de kustrand op het smalspoor in volle vaart naar rechts, maar de buizenreeks glijdt op daaraan vastgebonden sleden zonder oponthoud achter de tractoren dadelijk op het ijs.

Karpofs plan beviel de ingenieurs. Wederom liepen de mensen ijverig de buizenreeks langs. Alexej gaf Silin met zijn want een signaal. De lorries rolden met de stalen kolos en de daaronder gebonden sleden over de rails. En weer liep het op een mislukking uit! Nauwelijks had het gewicht van de reuzenbuis zich van de voorste lorries op de sleden verplaatst, of de touwen braken en de kop van de pijp stortte dreunend op het ijs. . . . De hele trein ontspoorde. De wielen van de lorries knarsten en snerpten. De sleden kraakten. Kofsjof, die er naast liep, wilde opzijspringen, maar kwam met een lelijke smak te vallen. Een stuk ijzer van een slede sloeg tegen zijn benen. Met een schreeuw van schrik snelde Beridze op Alexej toe, Karpof liep achter hem aan. Kofsjof stond echter reeds weer op en kwam hun, met het rechterbeen sterk hinkend, tegemoet.

— Heb je je bezeerd, Aljosja? — vroeg Georgi Dawydowitsj verontrust.

Alexej maakte slechts een afwerend handgebaar.

— Jongeman, ga liever op bed liggen. Het is lelijk aangekomen, — zei Karpof.

— Geen sprake van! — antwoordde Alexej en lachte grimmig. — Nu zal die „kanjer” er aan geloven! Iwan Loekitsj, zeg tegen Silin, dat hij de zaak moet terugsleden. Wij beginnen weer van voren af aan. . . .

De directeur trad op de ingenieurs toe. Toen de buis op het ijs gevallen was, had Batmanof woedend gevloekt en rechtsomkeert gemaakt. Volgens het kalenderplan moest de aanleg van de olieleiding door de zeestraat binnen drie maanden, niet later dan half April, vóór het ijs dooide, voltooid zijn. Elke dag was boordevol met werk, en nu verloor men zin- en doelloos tijd.

De buizenreeks werd op de lorries teruggesleept. Achter het stuur van de tractor zittend, keek Silin nieuwsgierig naar de ingenieurs en trachtte te raden, wat zij nu weer van plan waren.

— Onze bewegingen zijn niet gecoördineerd, — meende Alexej, die naast Beridze liep. — Onze fout is, dat wij de „kanjer” aan zijn lot overlaten, zodra de tractoren hem beginnen te slepen.

— Wat kunnen wij met die vervloekte ellendeling dan nog doen? — haalde Beridze zijn schouders op. — Er een duizend kindermeisjes bij zetten?

— Precies! Bij elke lorie en elke slede moeten wij een mannetje zetten en alle bewegingen gecoördineerd, op een

algemeen signaal, uitvoeren. Elke man moet een hefboom hebben. . . .

— Juist, jongeman! Zo moet het lukken, — viel Karpof, die de zin van dit voorstel bij het eerste woord begrepen had, hem bij.

— Voor mijn part, het is te proberen, — zei Beridze. — Maar ik geloof, dat wij die „kanjer” nog niet in onze macht krijgen, al zetten wij er honderd man bij. . . .

— Kies de mensen uit, bereid alles voor, dan beginnen wij, — wendde Alexej zich tot Karpof. — Silin verklaar ik zelf wel, wat hij te doen heeft.

— Ik vlieg al! — zei Karpof.

Hij werd echter door Oemara Mahomed staande gehouden. Zeker al voor de tiende maal kwam de lasser aanlopen om te zien, hoe de zaak vorderde en de ingenieurs aan te sporen.

— Jullie trekken de lijn! — riep hij Karpof toe. — Wij zijn al bijna met het lassen van de tweede buizenreeks klaar!

— Zie dat je weg komt, vriendje! — ried Iwan Loekitsj Oemara aan. — De ingenieurs hebben toch al de dood in, en jij komt hen nog een beetje ophitsen. Anders zal Beridze je wel eens even mores leren!

Alexej bleek gelijk te hebben. De vijftig mannen, die met hefbomen in hun handen bij de buis werden opgesteld, maakten haar als het ware tot een levend wezen. Toen Batmanof en Zalkind naar de zeeëngte kwamen, lag de buizenreeks in haar volle lengte reeds op het ijs, slechts het achterstuk leunde tegen de oever aan. Wasili Maximowitsj had zich juist bij Zalkind over de mislukkingen beklagd. Nu klaarde zijn gezicht plotse-ling op. En gaf hij Rogof een klap op zijn rug.

— Jij hebt nog wel gezegd, dat de ingenieurs het niet voor elkaar krijgen! — riep hij uit, ofschoon Rogof iets dergelijks nooit beweerd had. — Russische vindingrijkheid plus hogere wis- en natuurkunde — daar gaat niets boven, mijn vriend! Nu moeten de „kanjers” er aan geloven, alleen het begin was moeilijk. Alleen nog kijken, hoe zij dit speelgoed op de zee- bodem laten zakken, en dan kan ik vertrekken.

VIERDE HOOFDSTUK

Batmanof maakt complimenten

Batmanof sloeg met grote aandacht en diepe belangstelling de mensen om zich heen gade. Zij cijferden zichzelf weg, ontzegden zich alles, zagen slechts de logge buizenreeksen voor zich en dachten er alleen aan, hoe men deze zo snel mogelijk op hun definitieve plaats kon brengen. De fanatieke hardnekkigheid der ingenieurs en arbeiders, hun volledige toewijding stelde hen in staat, het onmogelijke te verrichten.

Kofsjof, die de werkzaamheden op het ijs leidde, scheen in deze dagen ouder te worden; baardstoppels bedekten zijn gezicht, zijn ogen waren rood van het voortdurend verblijf in de wind en de verblindende zon, zijn wangen gingen hol en strak staan. Maar uit zijn opeengeklemdde lippen, vooral wanneer hij naar de weerspannige „kanjer” keek, uit zijn snelle, onbesuisde bewegingen, zijn wrange grappen, zijn korte, bitse bevelen, sprak zoveel verbeterde kracht, dat Batmanof het liefst tot de ingenieur gezegd had: „Goed zo, jongen! Zo moet men leven, doorzetten, onverbiddelijk zijn tegenover het kwaad.” Wasili Maximowitsj hield Beridze staande en wees op Kofsjof: „Ja, Georgi Dawydowitsj, u hebt indertijd in Moskou gelijk gehad: dat is de ware plaatsvervanger voor u. Ik heb de indruk, dat hij aan het front alleen maar kruit geroken heeft, maar dat hij bij ons, op het bouwbedrijf, heeft leren vechten.”

Batmanofs aandacht ging dikwijls naar Silin uit. Het telegram van Stalin had de werkdagen van de tractorist tot louter feestdagen gemaakt. Dagen lang kwam hij niet achter het stuur vandaan en hij meldde zich steeds als eerste om de zwaarste opgaven uit te voeren.

De directeur verloor ook Genka Pankof niet uit het oog. In zijn gewatteerde pak rende de jongen met bezorgde ijver tussen het huis der telefoontroep en het bouwterrein heen en weer. Hij

wilde in het werk niet bij zijn kameraden achterblijven, maar was tegelijkertijd bang, dat hem iets van de gebeurtenissen op het ijs zou ontgaan.

De oude Topolef had kou gevat en hoestte zwaar. Hij had strenge order in de warme kamer te blijven liggen, doch Koezma Koezmitsj kon en wilde niet werkeloos toezien. Heimelijk sloop hij het huis uit, werkte dagen lang met de explosiespecialisten, dook plotseling op het bouwterrein van het pompstation of bij de telefonisten op — overal, waar zijn ervaring van nut was.

En Ziatjkof, deze vijftigjarige man, die zoveel aarde kon scheppen, dat hij het werk van vier man verzette? Daarmee niet tevreden, brak hij er zich het hoofd over, hoe hij de ingenieurs na hun mislukking met de grote buizenreeks uit de nood kon helpen.

De directeur bemerkte ook de ongewone onrust van Rogof; deze was al te dikwijls in zijn nabijheid, hij wilde blijkbaar iets zeggen, maar kon er niet toe komen.

— Wat heb je op het hart, jongeman? — vroeg Batmanof tenslotte, toen hij met Rogof voor de tiende maal van het lasterrein naar de zeeëngte en terug reed. — Het lijkt wel, of je aan mij vastgebonden bent, dat jij mij geen ogenblik alleen laat!

— Zolang u nog hier bent, wilde ik u vragen. . . — Rogof bloosde. — Ik ben bang, dat u mij gaat uitfoeteren.

— Als je bang bent, moet je je mond houden, — zei Batmanof met geaccentueerde strengheid. — Dan ontsla jij mij ook van de noodzaak te foeteren.

Rogof maakte een abrupt gebaar met de hand: kome wat kome!

— Ik verveel mij op deze post, Wasili Maximowitsj.

— Dan moet je Machof vragen, je 's avonds een foxtrot op zijn accordeon te spelen.

— Ik praat in volle ernst, Wasili Maximowitsj. Er zijn hier in de sector zoveel chefs, dat ik maar een kleine rol speel. U laadt zelf, zolang u hier bent, de zwaarste lasten op uw eigen schouders. Hier gaat nu vrijwel alles van een leien dakje. Wanneer u vertrekt blijven er nog vele leiders: Beridze, Kofsjof, Filimonof. Natuurlijk begrijp ik volkomen, dat aan de zeestraat de ingenieurs moeten commanderen. . . .

— Nu en? — drong Batmanof aan. Hij bleef staan en keek vol belangstelling naar Rogof.

— Ik moest een moeilijker opdracht krijgen. Een moeilijker dan de vijfde sector was. Bijvoorbeeld een sector zoals deze hier, alleen zonder u er bij. Ik zou mijn krachten aan een zeer moeilijke en grote zaak willen meten.

— Hoe bedoel je dat?

— Vertrouwt u mij Tajsin toe! Terwijl de ingenieurs zich met de aanleg van de pijpleiding door de zeestraat bezig houden, zal ik mij op de tajga werpen.

— Het is nog te vroeg nu reeds naar het eiland te gaan, — antwoordde Batmanof zonder aarzelen. — Tajsin moet na een degelijke voorbereiding bestormd worden. Wat wil jij daar nu beginnen? Men moet in de eerste plaats buizen, bouwmaterialen en levensmiddelen naar het eiland vervoeren, daar is veel tijd mee gemoeid. En ook mogen wij geen mensen van hier weghalen, anders wordt het nog zo, dat wij noch hier noch daar iets bereiken. . . . Ik begrijp jouw gedachtengang. Jij zegt: „In de vijfde sector is onze zwakte aan het licht getreden. Het was immers volkomen verkeerd, dat jij geheel aan jezelf werd overgelaten. Bedenk, hoe het hier is gegaan: Pankof was toch niet zwakker dan jij, maar kon aan de zeestraat niets uitrichten. . . .

— Met Pankof is het heel iets anders, dat was een ongeluk! Hij had geen gelegenheid te werken.

— Helemaal niet iets anders. Jij hebt er immers geen begrip van, wat je op het eiland te wachten staat. De geschiedenis met Pankof is ook een teken van onze zwakte. Ik kan niets dergelijks meer toelaten. Weet je, hoe wij het eiland zullen aanpakken? Met een overweldigende macht! Wij gaan de tajga niet met bijlen te lijf! Bestudeer het plan van de ingenieurs maar eens, dan zul je het begrijpen: het eiland wordt stormenderhand genomen.

— Maar wanneer? Er moet een tra gekapt worden, een weg aangelegd, nog in de winter moeten de buizen vervoerd en barakken en dergelijke gebouwd worden. . . .

— Ik ben niet van plan de bestorming van het eiland tot de lente uit te stellen: Wij doen de sprong naar Tajsin, nadat wij tenminste de helft der goederen daarheen getransporteerd en de pijpleiding door de zeeëngte voor de helft aangelegd hebben.

Zij arriveerden bij de lassers. Batmanof zag met een voldaan gevoel, dat Kedrin niet op de naakte grond, maar op een wattenmatras lag. Ook de andere lassers beschikten over zulke matrassen. Bovendien stonden er op het terrein nu twee huisjes, waarin de arbeiders zich konden warmen. Wasili Maximowitsj keerde dadelijk weer terug.

— Sinds enige tijd is uw houding jegens mij anders geworden, — begon Rogof, die hem op de voet volgde, opnieuw. — Dat drukt mij als een steen op de maag.

— Ik zie, dat jij vandaag je hart moet uitstorten, — zei Batmanof geprikkeld. — In de vorst moet men zijn mond zo weinig mogelijk open doen, anders krijg je het in je keel. Het

is gebruik, dat mannen in de uitdrukking van hun gevoelens terughoudend zijn.

Rogof was terneergeslagen door Batmanofs woorden en door de toon, waarop zij gezegd waren.

— Laat het hoofd niet hangen. Jij hebt zo'n sterke nek, dat het je niet staat, wanneer je je hoofd laat hangen, — voegde Wasili Maximowitsj er met een verholen glimlach aan toe. — Opdat het eens en voor altijd duidelijk tussen ons is, wil ik het er op wagen ook mijn hart uit te storten. Het vraagstuk van het eiland heeft met mijn houding tegenover jou volstrekt niets te maken. Het eiland pak ik anders aan dan de vijfde sector en zelfs de zeestraat. Wij groeien als bouwers, en ook onze tactiek verandert, nietwaar? Nu wat jou, wat mijn houding tegenover jou betreft. Ik had al vóór ons gesprek met Zalkind overlegd en besloten, jou op het eiland in te zetten.

— Ik zal uw vertrouwen rechtvaardigen! — riep Rogof impulsief en bewogen uit.

Batmanof fronste het voorhoofd:

— Weer die uitroeptekens! Voortaan hoef je nog slechts te zeggen: „Ik neem de volgende verplichtingen op mij. . .” Men moet weten, dat er tussen de mensen veel dingen ook zonder woorden duidelijk zijn. Jij begrijpt mijn houding tegenover jou niet? Mijns inziens is alles glashelder. Moet ik jou complimenten maken voor al het goede? Jij bent toch geen ijdel juffertje! Moet ik met mijn vinger op het slechte wijzen? Dat kan ik natuurlijk, als je daar prijs op stelt. Laten wij het jongste voorbeeld nemen. Ik hoor van jou niet voor het eerst: geeft u mij een grandioze opgave! Je weet geen raad met je reusachtige, ontembare kracht, hè? Goed, laten wij aannemen, dat dat het geval is. Maar waarom moet jij je afzonderen, alleen de sterke man uithangen, zoals Waska Boeslajef*? Dat voorbeeld is niet modern. Jij hebt Machof voor een individualist uitgescholden, dat klinkt als een grap. Weet jij eigenlijk wel, dat dit lange woord veeleer op jou toepasselijk is? Kijk maar eens, de ingenieurs staan je al in de weg! Ik geloof, dat jij het collectief als een soort klei beschouwt, die je naar believen kunt kneden. — Rogof stiet als teken van protest een ongearticuleerd geluid uit. — Als het niet zo is, ben ik blij, — zei Batmanof. — Jij hebt gezegd, dat jij eerbied voor mij hebt. Heb je dan werkelijk, bij al je eerbied, niet bemerkt, dat ik zonder ingenieurs en collectief een rond nul ben? Ik geef dat zonder verbittering toe. Integendeel, ik ben tevreden, dat ik het inzie. Wie dat niet inziet, lijkt op de man, die de tak afzaagt, waarop hij zit. — Batmanof hoestte; hij had

* Waska Boeslajef is de held van een oude Nowgorodse sage. (vert.)

zich in de koude lucht verslikt. — Eerlijk gezegd, Alexander Iwanowitsj, heb jij mij door je gesprek bedroefd. Zie, hoeveel waardevolle mensen er hier zijn, maar niemand maakt drukte, scheidt op over zijn kracht of verlangt bovenmenselijke opgaven. Met volkomen uitschakeling van zichzelf hebben zij zich voor de wagen gespannen en trekken uit alle macht.

— Blijf ik dan achter, trek ik niet mee? — vroeg Rogof gekrenkt.

— Allicht, daar gaat het niet om. Jij kunt veel en doet veel. Mij interesseren de middelen en de methoden van je arbeid. De Amerikanen weten ook, wat werken is, maar toch liggen hun methoden ons niet. Ik heb jou in de vijfde sector al onder de loupe genomen.

— U kunt die vrachtwagens maar niet vergeten! — zei Rogof bitter.

— Je bent er weer naast! Het is juist het ongeluk, dat jij zelf steeds aan die wagens denkt. Ik had er nu werkelijk niet aan gedacht. . . . Op de vijfde post kwam het er voor mij op aan te begrijpen, hoe jij je resultaten bereikt had. En ik begreep, dat jij de kracht van onze tot een collectief samengesmolten mensen naar waarde wist te schatten, dat jij op de communisten wist te steunen en de Nanajers naar het bouwbedrijf wist toe te halen. Ik overtuigde mij met vreugde er van, dat in jou de capaciteiten van een waarachtig leider aanwezig waren. . . . Nu heb jij mij toch een compliment afgedwongen! Maar jij hebt ook een paar slechtere eigenschappen. Die auto's, die vervloekte vissen, en een soms aan de dag tredende hoogmoed tegenover de mensen — waar heb je die vandaan? En je geringschatting voor de ingenieurs is nu ook niet bepaald een teken van inzicht; zij zijn toch de wetgevers der Sowjet-wetenschap, kerel! — Het viel Rogof zwaar, rustig naar Batmanof te luisteren; hij week zelfs van hem terug. — Wees maar niet bang, Alexander Iwanowitsj, wij voeren een tamelijk scherp gesprek, maar jij hoeft je er niets van aan te trekken. Je zult inbrengen, dat dat met de ingenieurs maar een grapje was en dat ik de geschiedenis met de auto's overdreven heb. . . . Maar geloof mij: wanneer iemand je niet onverschillig is, dan is voor jou zowel een door hem vervulde grote opdracht, waarvoor hij een onderscheiding verdient, als ook een schijnbaar achteloos gezegd woord van belang. Wil je, dat ik geheel openhartig met je praat? Jij hoeft niet zo angstig rond te kijken als een geslagen hond! — Batmanof gaf Rogof een arm. — Jij weet, dat ik zonder plaatsvervanger werk hoewel ik er heel graag een zou willen hebben. Eens heeft men mij er een gestuurd — jij hebt hem niet gezien en niemand heeft hem gezien, — Pisaref heeft hem

terstond weer teruggeroepen. Hij was op zichzelf niet slecht, hij was alleen nog niet rijp genoeg voor zo'n functie. En jij bent ook niet rijp genoeg. Ik bedoel, dat ik jou met genoeg als mijn plaatsvervanger zou nemen, maar ik weet, dat het te vroeg zou zijn. Waarom zou je naar de hoogste verdieping klauteren met een ballast, die je beter beneden kunt afladen?

Tijdens dit onderhoud hadden zij ongemerkt de nederzetting bereikt. Zalkind stond op het bordes van het kantoor. Toen Batmanof hem zag, versnelde hij zijn pas.

— Ik ga nu, Wasili Maximowitsj, — zei Rogof bedrukt. — Het duizelt mij van alles, wat u gezegd hebt. Ik wil het rustig nog eens overdenken. . . .

— Doe dat, — lachte Batmanof bij zichzelf.

Terwijl de directeur van het bouwbedrijf zich warmde, vertelde de partij-organisator hem, dat Poesjtsjin met de op twee vrachtwagens gemonteerde drukkerij aangekomen was.

— Ik heb hem naar bed gestuurd met de opdracht morgen het eerste blad uit te brengen. Hij moet korte bladen uitgeven, die niet groter zijn dan een hand en de spijker precies op de kop slaan. Poesjtsjin is redacteur van een fabriekskrant geweest en verstaat zijn vak. Wij hebben hier echter geen collectieve organisator en propagandist, wat dunkt jou, kameraad chef?

Batmanof dronk met kleine slokken hete thee uit een glas, dat hij in zijn verkleumde vingers hield, en knikte instemmend met het hoofd.

Zalkind had tijdens zijn aanwezigheid in de sector veel gedaan om de activiteit der partij-organisatie te versterken. Voor de volgende dag stond er een partijvergadering op het programma, waar iedereen vol ongeduld naar uitzag. Op die vergadering moest het nieuwe partijbestuur gekozen worden. Zalkind had de tijd benut om de mensen nader te leren kennen en had met alle partijleden en partijlozen gesproken. Hij had vastgesteld, dat de communisten door hun toegewijdeheid aan de zaak, hun doeltreffende arbeid en hun morele onkreukbaarheid een welverdiend gezag genoten. Wanneer hij bij zichzelf overlegde, wie er als leden van het partijbureau in aanmerking kwamen, dacht hij in stilte aan Karpof, Rogof, Oemara, Gontsjaroek en Nekrasof. Deze vijf mannen waren volkomen in staat, het collectief hier, in de belangrijkste sector van het bouwobject, te leiden.

— Morgen zullen wij goede mensen in de partij opnemen. — zei Zalkind en toonde Batmanof enige verzoekschriften tot opname. — Polijtsjoek bijvoorbeeld. Ik denk soms terug aan mijn eerste kennismaking met hem aan de Start.